SEPEDI LELEME LA GAE MEPHATO

Setatamente sa Kharikhulamo ya Setšhaba (SKS)

Setatamente sa Pholisi sa Lenaneothuto le Kelo

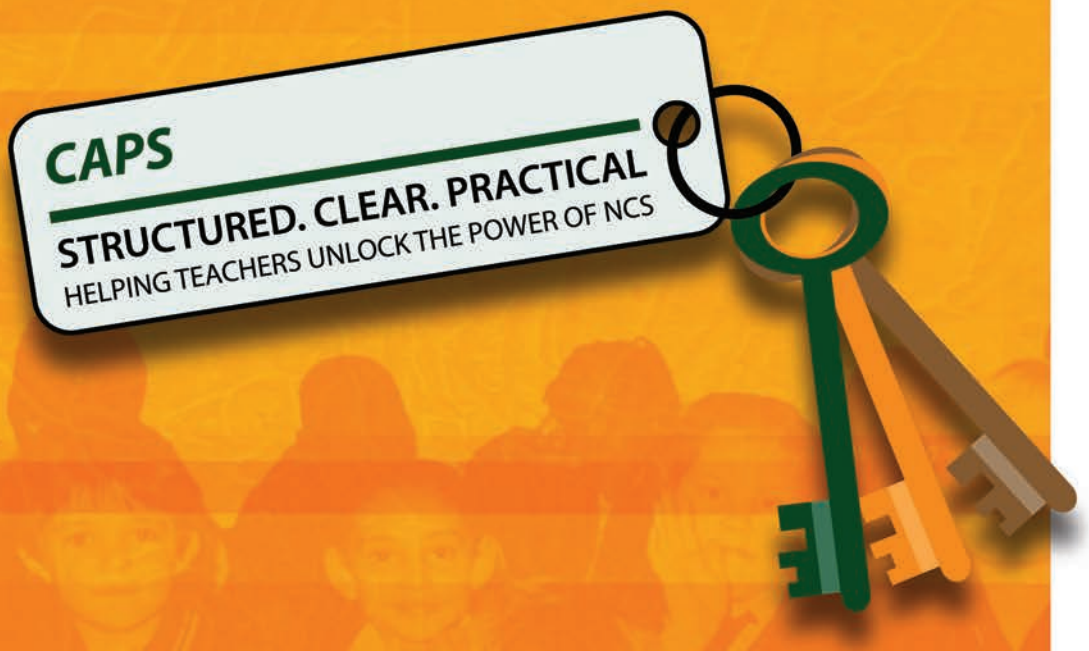

Sehlopa sa gare Mephato ya 4-6

basic education
Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SETATAMENTE SA PHOLISI SA LENANEOTHUTO LE KELO MEPHATO YA 4-6

SEPEDI LELEME LA GAE

DISCLAIMER

In view of the stringent time requirements encountered by the Department of Basic Education to effect the necessary editorial changes and layout to the Curriculum and Assessment Policy Statements and the supplementary policy documents, possible errors may occur in the said documents placed on the official departmental websites.

There may also be vernacular inconsistencies in the language documents at Home-, First and Second Additional Language levels which have been translated in the various African Languages. Please note that the content of the documents translated and versioned in the African Languages are correct as they are based on the English generic language documents at all three language levels to be implemented in all four school phases.

If any editorial, layout or vernacular inconsistencies are detected, the user is kindly requested to bring this to the attention of the Department of Basic Education.

E-mail: capslangcomments@dbe.gov.za or fax (012) 328 9828

Department of Basic Education

222 Struben Street
Private Bag X895
Pretoria 0001
South Africa
Tel: +27 12 357 3000
Fax: +27 12 323 0601

120 Plein Street Private Bag X9023
Cape Town 8000
South Africa
Tel: +27 21 465 1701
Fax: +27 21 461 8110
Website: http://www.education.gov.za

© 2011 Department of Basic Education

ISBN: 978-1-4315-0459-6

Design and Layout by: Ndabase Printing Solution

Printed by: Government Printing Works

FOREWORD BY THE MINISTER

Our national curriculum is the culmination of our efforts over a period of seventeen years to transform the curriculum bequeathed to us by apartheid. From the start of democracy we have built our curriculum on the values that inspired our Constitution (Act 108 of 1996). The Preamble to the Constitution states that the aims of the Constitution are to:

- heal the divisions of the past and establish a society based on democratic values, social justice and fundamental human rights;
- improve the quality of life of all citizens and free the potential of each person;
- lay the foundations for a democratic and open society in which government is based on the will of the people and every citizen is equally protected by law; and
- build a united and democratic South Africa able to take its rightful place as a sovereign state in the family of nations.

Education and the curriculum have an important role to play in realising these aims.

In 1997 we introduced outcomes-based education to overcome the curricular divisions of the past, but the experience of implementation prompted a review in 2000. This led to the first curriculum revision: the *Revised National Curriculum Statement Grades R-9* and the *National Curriculum Statement Grades 10-12* (2002).

Ongoing implementation challenges resulted in another review in 2009 and we revised the *Revised National Curriculum Statement* (2002) and the *National Curriculum Statement Grades 10-12* to produce this document.

From 2012 the two National Curriculum Statements, for *Grades R-9* and *Grades 10-12* respectively, are combined in a single document and will simply be known as the *National Curriculum Statement Grades R-12.* The *National Curriculum Statement for Grades R-12* builds on the previous curriculum but also updates it and aims to provide clearer specification of what is to be taught and learnt on a term-by-term basis.

The *National Curriculum Statement Grades R-12* represents a policy statement for learning and teaching in South African schools and comprises of the following:

(a) Curriculum and Assessment Policy Statements (CAPS) for all approved subjects listed in this document;

(b) *National policy pertaining to the programme and promotion requirements of the National Curriculum Statement Grades R-12*; and

(c) *National Protocol for Assessment Grades R-12.*

MRS ANGIE MOTSHEKGA, MP
MINISTER OF BASIC EDUCATION

DITENG

KAROLO YA 1: MATSENO GO SETATAMENTE SA PHOLISI SA LENANEOTHUTO LE KELO 3

1.1 Boithekgo/bokamorago 3

1.2 Kakaretšo 3

1.3 Maikemišetšokakaretšo a lenaneothuto la afrika borwa 4

1.4 Kabo ya nako 6

1.4.1 Sehlopha sa motheo 6

1.4.2 Sehlopha sa gare 6

1.4.3 Sehlopha sa godimo 7

1.4.4 Mephato ya 10-12 7

KAROLO YA 2: MATSENYAGAE A MALEME 8

2.1 Maleme go Setatamente sa Pholisi ya Setšhaba sa Lenaneothuto le Kelo 8

2.1.1 Maemo a Leleme 8

2.1.2 Mabokgoni a polelo 9

2.1.3 Mekgwa ya go ruta polelo 13

2.2 Kabo ya nako go Leleme la Gae 14

2.3 Ditlabakelo tša go thekga go ruta le go ithuta 15

KAROLO YA 3: DITENG LE DIPEAKANYO TŠA GO RUTA MABOKGONI A LELEME 16

3.1 Kakaretšo ya mabokgoni, diteng le mekgwanakgwana 16

3.2 Phatlalatšo ya ditšweletšwa go kgabaganya Mphatowa 4-6 23

3.2.1 Nkatlapana ya phatlalatšo ya ditšweletšwa 23

3.2.2 Kakaretšo ya mehuta ya ditšweletšwa go kgabaganya sehlopha 25

3.2.3 Botelele bja ditšweletšwa tša Leleme la Gae (tše di tla tšweletšwago ke barutwana) 30

3.2.4 Botelele bja ditšweletšwa tša Leleme la Gae (gore barutwana ba šome ka tšona) 31

3.2.5 Tlotlontšu ye e tla fihlelelwago ke barutwana ba Leleme la Gae 31

3.3 Peakanyo ya go ruta 32

3.4 Diteng le dipeakanyo tša go ruta Sepedi Leleme la Gae 34

KAROLO YA 4: KELO 88

4.1 Matseno 88

4.2 Kelo yeo e sego ya semmušo goba ya tšatši ka tšatši 89

4.3 Kelo ya semmušo 89

4.3.1 Dinyakwa tša kelo ya semmušo ka go leleme la gae 90

4.3.2 Sebopego sa mešomo ka kotara 90

4.4 Lenaneo la kelo 93

4.5 Go rekhota le go bega 103

4.6 Tekanyetšo ya kelo 104

4.7. Kakaretšo 104

TLHALOŠONTŠU 105

KAROLO YA 1: MATSENO GO SETATAMENTE SA PHOLISI SA LENANEOTHUTO LE KELO

1.1 BOITHEKGO

Setatamente sa Kharikhulamo ya Setšhaba Mephato ya R-12 *(SKS)* se laetša pholisi ya lenaneothuto le kelo dikolong.

Go kaonafatša phethagatšo, Setatamente sa Kharikhulamo ya Setšhaba se ile sa fetošwa, gomme diphetogo tšeo di tla phethagatšwa ka Pherekgong 2012. Tokomane e tee ya botlalo ya Pholisi ya Lenaneothuto le Kelo, e hlametšwe thuto ye nngwe le ye nngwe go tšea sebaka sa Ditatamente tša Thuto, Ditšhupatsela tša Lenaneo la go ithuta le Ditšhupatsela tša Kelo ya Thuto ka go Mephato ya R-12.

1.2 KAKARETŠO

(a) Setatamente sa Kharikhulamo ya Setšhaba sa Mephato ya *R-12 (January 2012)* se emela setatamente sa pholisi ya go ithuta le go ruta dikolong tša Afrika Borwa gomme se hlamilwe ka tše di latelago:

(i) Ditatamente tša Pholisi ya Lenaneothuto le Kelo tša thuto ye nngwe le ye nngwe ye e dumeletšwego;

(ii) Tokomane ya pholisi, *National policy pertaining to the programme and promotion requirements of the National Curriculum Statement sa Mephato ya R-12* le

(iii) Tokomane ya pholisi, *National Protocol for Assessment Grades R-12 (January 2012).*

(b) *Setatamente sa Kharikhulamo ya Setšhaba sa Mephato ya R-12 (January 2012) se tšea sebaka sa ditatamente tše pedi tša Kharikhulamo ya Setšhaba tšeo di šomišwago ga bjale, e lego:*

(i) *Setatamente sa Kharikhulamo ya Setšhaba se se Boeleditšwego sa Mephato ya R-9, Government Gazette No. 23406 of* 31 May 2002*,* le

(ii) *Setatamente sa Kharikhulamo ya Setšhaba Mephato ya 10-12, Government Gazettes, No. 25545 of 6 October 2003* and *No. 27594* of 17 May 2005

(c) Ditatamente tša lenaneothuto la setšhaba tše di akantšwego go temanatlaleletšo (b) (i) le (ii), di hlangwa ke ditokomane tša pholisi tše di latelago, tšeo di tla forohlwago ka tatelano ke Setatamente sa Kharikhulamo ya Setšhaba sa Mephato ya R-12 (January 2012) mo lebakeng la 2012-2014:

(i) Lekala la go ithuta/Ditatamente tša Thuto, Ditšhupatsela tša Lenaneo la go ithuta le Ditšhupatsela tša Kelo ya Thuto tša Mephato ya R-9 le Mephato ya 10-12;

(ii) Tokomane ya pholisi, *National Policy on assessment and qualifications for schools in the General Education and Training Band,* ye e kwalakwaditšwego ka go *Government Notice No. 124* go *Government Gazette No. 29626* of 12 February 2007;

(iii) Tokomane ya pholisi, the *National Senior Certificate: A qualification at Level 4 on the National Qualifications Framework (NQF)*, ye e kwalakwaditšwego ka go *Government Gazette No. 27819* of 20 July 2005;

(iv) Tokomane ya Pholisi, Phetošo ya tokomane ya pholisi, *National Senior Certificate*: *A qualification at Level 4 on the National Qualifications Framework (NQF),* mabapi le barutwana ba ditlhoko tše di kgethegilego, tše di phatlaladitšwego ka go *Government Gazette, No.29466* of 11 December 2006, e akareditšwe ka gare ga tokomane ya pholisi, pholisi ya Setšhaba ye e bolelago ka lenaneo le dinyakwa tša tlhatlošo tša Setatamente sa Kharikhulamo ya Setšhaba sa Mephato ya R-12; le

(v) Tokomane ya Pholisi, Phetošo ya tokomane ya pholisi, *National Senior Certificate*: *A qualification at Level 4 on the National Qualifications Framework (NQF),* mabapi le *the National Protocol for Assessment (Mephato ya R-12)*, ye e kwalakwaditšwego ka go *Government Notice No.1267 go Government Gazette No. 29467* of 11 December 2006.

(d) Tokomane ya pholisi, *National policy pertaining to the programme and promotion requirements of the National Curriculum Statement Grades R -12,* le dikarolo tša Pholisi ya Lenaneothuto le Kelo bjalo ka ge di lemogwa ka Dikgaolong tša 2, 3 le 4 tša tokomane ye, di bopa ditlwaelo le maemo a godimo a *Setatamente sa Kharikhulamo ya Setšhaba ya Mephato ya R-12;* Ka fao, mabapi le *karolo ya 6A ya South African Schools Act, 1996 (Act No. 84 of 1996,)* e tla hlamela Tona ya Kgoro ya Thuto ya Motheo, motheo go laetša bonyane bja dipoelo le maemo, gammogo le ditshepetšo le ditsela tša go ela bokgoni bja morutwana tše di tla swanelago dikolo tša mmušo le tša go ikema ka botšona.

MAIKEMIŠETŠOKAKARETŠO A LENANEOTHUTO LA AFRIKA BORWA

(a) *Setatamente sa Kharikhulamo ya Setšhaba sa Mephato ya R-12* se fa tlhalošo ya tsebo, mabokgoni le meetlo yeo e swanetšego go rutwa mo dikolong tša Afrika Borwa. Lenaneothuto le, le ikemišeditše go netefatša go re barutwana ba humana le go šomiša tsebo le mabokgoni ka tsela yeo e kwešišegago mo maphelong a bona. Ka go realo, lenaneothuto le hlatloša tsebo ka dikamano tša tikologo ya selegae, mola le šeditše kamego ya ditaelo tša boditšhaba.

(b) Setatamente sa Kharikhulamo ya Setšhaba sa Mephato ya R-12 se ikemišeditše go tšweletša merero ya:

- ya hlama barutwana, go sa šetšwe maemo a ekonomi malapeng a gabobona, morafe, bong, go itekanela mmeleng goba bokgoni, ka tsebo, mabokgoni le meetlo ya go tšweletša boitshepo le go tšea karolo ga maleba mo setšhabeng bjalo ka badudi ba naga ye e lokologilego;
- go bula menyako ya thuto ya maemo a godimo;
- go kgonagatša diphetogo tša barutwana go tšwa go dihlongwa tša thuto go ya go lefase la mešomo; le
- go fa bengmešomo profaele ye e lekanego ya bokgoni bja morutwana.

(c) Setatamente sa Kharikhulamo ya Setšhaba sa Mephato ya R-12 se theilwe godimo ga metheo ye e latelago:

- Phetošo ya leago: go netefatša gore go se lekalekane ga maemo a thuto ya maloba go a lokišwa, le gore makala ka moka a badudi a hwetša dibaka tša go lekana tša go ithuta;
- Go ithuta ka mafolofolo le ka tsinkelo: go hlohleletša go ithuta ka mafolofolo le ka tsinkelo, go phala go re ba ithuta ka go swara ka hlogo le go se tsinkele dinnete tše di filwego;
- Tsebo ya maemo a godimo le mabokgoni a maemo a godimo: tsebo le mabokgoni a bonyane bja go lekanela ao a swanetšego go fihlelelwa mphatong wo mongwe le wo mongwe, a laeditšwe le go thewa godimo, maemo a phihlelelo dithutong ka moka;

- Kgatelopele: diteng le dikamano tša mphato wo mongwe le wo mongwe di laetša kgatelopele go tloga go tše bonolo go ya go tša go raragana;
- Ditokelo tša botho, boakaretši, toka ya tikologo le leago: go tsentšha metheo le ditlwaetšo tša toka ya leago le ya tikologo le ditokelo tša botho bjalo ka ge di hlalošitšwe ka go Molaotheo wa Repabliki ya Afrika Borwa. Setatamente sa Kharikhulamo ya Setšhaba sa Mephato ya R-12 se šetša ditaba tša go fapana go swana le bodiidi, go se lekalekane, morafe, bong, leleme, bogolo, go se itekanele le mabaka a mangwe;
- Go bona mohola wa dithulaganyo tša tsebo ya setšo: go amogela le go dumela gore naga ye e na le histori ye e humilego le bohwa tšeo e lego diabi tše bohlokwa kgodišong ya meetlo ye e tšwelelago go molaotheo; le
- Kamogelego, boleng le bokgoni: go aba thuto ye e bapetšegago le ya dinaga tše dingwe, go ya ka boleng, bophara le botebo.

(d) Setatamente sa Kharikhulamo ya Setšhaba sa Mephato ya R-12 se ikemišeditše go tšweletša barutwana ba go kgona go:

- lemoga le go rarolla mathata le go tšea diphetho ka go nagana ka tsinkelo le boitlhamelo bjo bo tseneletšego;
- šoma ka bokgwari ba le noši gammogo le ba bangwe bjalo ka maloko a sehlopha;
- rulaganya le go kgona go itaola mešongwaneng ya bona ka maikarabelo le ka bokgwari;
- kgoboketša, sekaseka, rulaganya le go lekola tshedimošo ka tsinkelo;
- kgokagana ka bokgwari le ba bangwe ka go diriša diswantšho tša go bonwa, dikai le/goba mabokgoni a polelo mo mekgweng ya go fapafapana;
- diriša saense le theknolotši ka bokgwari le ka tsinkelo ba bontšha maikarabelo mabapi le tikologo le maphelo a ba bangwe; le
- laetša kwešišo ya lefase bjalo ka sehlaga sa dithulaganyo tša go nyalelana ka go lemoga gore dikamano tša tharollo ya mathata ga di tšwelele di le ka botšona fela.

(e) Boakaretši bo swanetše go ba kgwekgwe ya thulaganyo, peakanyo le go ruta ga sekolo se sengwe le se sengwe. Se se ka phethagala ge fela barutiši ba na le kwešišo ya maleba ya go lemoga le go fediša mapheko a go ithuta, le go beakanyetša go se swane.

Senotlelo go laola boakaretši ke go netefatša gore mapheko a a lemogwa le go elwa šedi ke mafapa a thekgo kamoka a maleba tikologong ya sekolo; go akaretša barutiši, Dihlopha tša Thekgo tša Selete, Dihlopha tša thekgo ya Dihlongwa; batswadi le Dikolo tše di Kgethegilego bjalo ka Disenthara tša Methopo. Go fediša mapheko a go ithuta ka phapošing, barutiši ba swanetše go šomiša mekgwanakgwana ye e fapanego ya mananeothuto bjalo ka yeo e akareditšwego ka go Department of Basic Education's Guidelines for inclusive Teaching and Learning (2010).

1.4 KABO YA NAKO

1.4.1 Sehlopha sa Motheo

(a) Taetšo ya nako ya go ruta ye e abetšwego dithuto tša Sehlopha sa Motheo ke ye e latelago:

THUTO	MPHATO WA R (DIIRI)	MEPHATO YA 1-2 (DIIRI)	MPHATO WA 3 (DIIRI)
Leleme la Gae	10	7/8	7/8
Lelemetlaleletšo la Pele		2/3	3/4
Mmetse	7	7	7
Mabokgoni a Bophelo	**6**	**6**	**7**
• Tsebo ya go Thoma	(1)	(1)	(2)
• Bokgabo bja Boitlhamelo	(2)	(2)	(2)
• Thutatšhidullammele	(2)	(2)	(2)
• Thutaphelo	(1)	(1)	(1)
PALOMOKA	**23**	**23**	**25**

(b) Taetšo ya nako ya go ruta ya Mephato ya R, 1 le 2 ke diiri tše 23, go Mphato wa 3 ke diiri tše 25.

(c) Nako ye e abetšwego thuto ya Maleme go Mephato ya R-2 ke diiri tše 10 mola Mphato wa 3 o abetšwe diiri tše 11. Leleme la Gae le abetšwe bontši bja diiri tše 8 le bonyane bja diiri tše 7, mola Lelemetlaleletšo le abetšwe bonyane bja diiri tše 2 le bontši bja diiri tše 3 go Mephato ya 1-2. Go Mphato wa 3 le bontši bja diiri tše 8 le bonyane bja diiri tše 7 bo abetšwe Leleme la Gae gomme bonyane bja diiri tše 3 bontši bja diiri tše 4 bo abetšwe Lelemetlaleletšo la Pele.

(d) Go thuto ya Mabokgoni a Bophelo, Tsebo ya go Thoma e abetšwe iri ye 1 ka go Mephato ya R - 2 le diiri tše 2 go ya le ka fao go laeditšwego ka diiri ka mašakaneng go Mphato wa 3.

1.4.2 Sehlopha sa Gare

(a) Taetšo ya nako ya go ruta ye e abetšwego dithuto tša Sehlopha sa Gare ke ye e latelago:

THUTO	DIIRI
Leleme la Gae	6
Lelemetlaleletšo la Pele	5
Mmetse	6
Saense le Theknolotši	3, 5
Disaense tša Leago	3
Mabokgoni a Bophelo	4
• Bokgabo bja Boitlhamelo	(1, 5)
• Thutatšhidullammele	(1)
• Thutaphelo	(1, 5)
PALOMOKA	**27, 5**

1.4.3 Sehlopha sa Godimo

(a) Taetšo ya nako ya go ruta ye e abetšwego dithuto tša Sehlopha sa Godimo ke ye e latelago:

THUTO	DIIRI
Leleme la Gae	5
Lelemetlaleletšo la Pele	4
Mmetse	4, 5
Saense	3
Disaense tša Leago	3
Theknolotši	2
Disaense tša Ekonomi le Taolo	2
Tsebišo ya Bophelo	2
Bokgabo bja Boitlhamelo	2
PALOMOKA	**27, 5**

1.4.4 Mephato ya 10-12

(a) Taetšo ya nako ya go ruta ye e abetšwego dithuto tša Mephato ya 10-12 ke ye e latelago:

THUTO	KABO YA NAKO KA BEKE (DIIRI)
Leleme la Gae	**4.5**
Lelemetlaleletšo la Pele	**4.5**
Mmetse	**4.5**
Tsebišo ya Bophelo	**2**
Bonyane bja dithuto tše dingwe le tše dingwe tše tharo bjo bo kgethilwego go tšwa go **Sehlopha sa B** Semamatletšwa B, Dinkatlapana B1-B8 tša tokomane ya pholisi, *National policy pertaining to the programme and promotion requirements of the National Curriculum Statement Grades R-12*, go ya le ka tšweletšo ye e laeditšwego go temana ya 28 ya tokomane ya pholisi yeo.	**12 (diiri tše 3x4)**
PALOMOKA	**27, 5**

Nako ye e abilwego ka beke e ka dirišetšwa fela bonyane dinyakwa tša dithuto tša SKS bjalo ka ge di laeditšwe ka godimo, gomme e ka no se šomišetšwe dithuto tše dingwe le tše dingwe tša tlaleletšo tšeo di okeditšwego go lenaneo la bonyane bja dithuto. Ge morutwana a rata go ingwadišetša dithuto tše dingwe, nako ya go ruta dithuto tšeo e swanetše go oketšwa..

KAROLO YA 2: MATSENYAGAE A MALEME

2.1 MALEME GO SETATAMENTE SA PHOLISI YA SETŠHABA SA LENANEOTHUTO LE KELO

Leleme ke sedirišwa sa go hlohla monagano le kgokagano. Gape ke tsela yeo setšo le botaki di abelanwago ke batho go kwešiša lefase le ba phelago go lona bokaone. Go ithuta go šomiša leleme ka bokgwari go kgontšha barutwana go nagana le go ikgobokeletša tsebo, go itlhaloša, go tšweletša maikutlo le dikgopolo, go dirišana le ba bangwe le go laola maphelo a bona mo lefaseng. Go fa barutwana diswantšho le dikgopolo tša go huma, tše maatla tša go tia **tše di ka dirago gore lefase la bona le be kaone go feta ka fao le lego ka gona. Polelo e kgona go hlama le go hlatholla phapano ya merafe le tswalano ya leago**, gape ke ka polelo ge tlhamego e kgona go feto**šwa, katološwa le go betlwa.**

2.1.1 Maemo a Leleme

Go ithuta leleme Mephatong ya gare go akaretša maleme a semmušo a Afrika Borwa ka moka, e lego, Afrikaans, English, isiNdebele, isiXhosa, isiZulu, Sepedi, Sesotho, Setswana, Siswati, Tshivenda, Xitsonga – gammogo le Maleme ao e sego a semmušo. Maleme a a ka rutwa maemong a go fapana.

Leleme la Gae ke leleme la mathomo leo barutwana ba ikhweletšago lona. Le ge go le bjalo, dikolo tše dintši tša Afrika Borwa ga di rute maleme a gae a barutwana ba bangwe goba barutwana ka moka bao ba ingwadišitšego sekolong seo di no ba le leleme le tee goba a mabedi ao a rutwago maemong a Leleme la Gae. Ka lebaka leo, maina a Leleme la Gae le Lelemetlaleletšo la Pele a hlaloša maemo a bokgoni bjoo leleme le rutwago ka ona, e sego leleme la letswele (Gae) goba leo le ithutilwego (go swana le malemetlaleletšo.) Sebakeng sa mohola wa pholisi ye, tšhupetšo ye nngwe le ye nngwe ya Leleme la Gae e swanetše go kwešišwa e šupa maemo e sego leleme ka bolona.

Maemo a Leleme la Gae a thuša barutwana ka mabokgoni a motheo a kgokagano ao a nyakegago go tša leago le mabokgoni a thutokwe**šišo** ao a ba thušago go ithuta go kgabaganya lenaneothuto. Maemong a a polelo go gatelelwa go rutwa le mabokgoni a go theeletša, go bolela, go bala le go ngwala. Le ge go le bjalo, tiišetšo le kabo ya meputso ya go theeletša le go bolela go thoma Mphatong wa 7 go ya godimo, e fase ga ya go bala le go ngwala.

Lelemetlaleletšo la Pele ke leleme leo e se go la mma/la letswele eupša le diriśwa mererong ye e itšego ya dikgokagano mo setšhabeng. Se se šupa gore ke leleme leo le diriśwago go ithuta le go ruta mo thutong. Lenaneothuto le fa thekgo ye kgolo kudu go barutwana bao ba diriśago Lelemetlaleletšo la Pele la bona go ithuta le go rutwa. Go ya mafelelong a mphato wa senyane, barutwana ba ba swanetše go ba ba kgona go šomiśa leleme la gae la bona le Lelemetlaleletšo la Pele la bona gabotse le ka boitshepho mabakeng a a fapanego go akaretšwa le go ithuta.

Mo Afrika Borwa, bana ba bantši ba thoma go šomiśa lelemetlaleletšo la pele la bona e lego Sepedi (Sesotho sa Leboa) bjalo ka leleme la go ithuta le go rutwa mo mphatong wa 4. Se se ra gore ba swanetše go fihlelela maemo a godimo a bokgoni ka Sepedi (Sesotho sa Leboa) ge ba fetša mphato wa 3, ba be ba kgone gape go bala le go ngwala gabotse ka Sepedi (Sesotho sa Leboa)

Maemo a Lelemetlalelešo la Pele a gopolela gore ga se gore barutwana ba na le tsebo ya leleme leo ge ba fihla sekolong. Mengwageng e se mekae ya barutwana sekolong, šedi ye kgolo e lebiśwa go tlhabollo ya bokgoni bja barutwana bja go kweśiśa le go bolela leleme le – mabokgoni a motheo a polediśano ya dikamano. Mephatong ya 2 le 3 barutwana ba thoma go bopa temogo ya ditlhaka go tšwa go motheo wo wa dipolediśano. Ba diriša gape le mabokgoni a go lemoga ditlhaka ao ba šetšego ba ithutile ona lelemeng la ka gae la bona

Mo go Sehlopha sa Gare le sa Godimo, barutwana ba tšwela pele go matlafatša mabokgoni a bona a go theeletša, go bolela, go bala le go ngwala. Mo legatong le bontši bja barutwana ba ithuta ka Lelemetlaleletšo la Pele gomme ba swanetše go utollelwa lona kudu. Kgatelelo e ntši e fiwa go šomišwa ga Lelemetlaleletšo la Pele go merero ya go gopola le go fahlela. Se se kgontšha barutwana go godiša mabokgoni a thutokwešišo ya bona, ao a nyakegago go ithuta dithuto tša go swana le thutamahlale ka Sepedi (Sesotho sa Leboa). Ba swaragana gape kudu le ditšweletšwa tša dingwalo mme ba thoma go ba le tlhabollo ya bokgabo le bokgoni bja go ikgopolela ka Lelemetlaleletšo la bona.

Ka nako yeo barutwana ba fihlago Sehlopheng sa godingwana, ba swanetše go ba le bokgoni bja go bolela Lelemetlaleletšo la Pele, go ya le ka mabokgoni a kgokagano le a thutokwešišo. Le ge go le bjalo, bonnete ke gore barutwana ba bantši go fihla gabjale ga ba kgone go kgokagana gabotse ka Lelemetlaleletšo la Pele. Ditlhohlo mo Sehlopheng sa gare, ke go fa barutwana ba thekgo, le go ba fa lenaneothuto leo le ba kgontšhago go fihlelela maemo a a nyakegago Mephatong ya go latela. Maemo a, a swanetše go ba ka tsela yeo barutwana ba ka kgonago go šomiša lelemetlaleletšo la bona ka bokgoni bja godimo, go ba lokišetša thuto ya tlaleletšo goba ya ka Godimo goba lefase la mošomo.

2.1.2 Mabokgoni a polelo

Lenanethuto la Leleme la Gae le beakantšwe go ya ka mabokgoni a a latelago:

1	Go theeletša le Go bolela
2	Go bala le Go bogela
3	Go ngwala le Go hlagiša
4	Dibopego le melao ya tšhomišo ya polelo

Go theeletša le Go bolela

Go theeletša le **Go bolela,** ke motheo wo bohlokwa wa go ithuta dithutong ka moka. Ge barutwana ba theeletša gabotse ebile ba kgona go bolela, go ba bonolo kudu go bona go kgobokanya le go tswalantšha tshedimošo, go bopa tsebo, go rarolla mathata le go tšweletša dikakanyo le dikgopolo tša bona. Mabokgoni ao a tseneletšego a go theeletša a kgontšha barutwana go lemoga mohola le maikutlo ao a iphihlilego ka gare ga setšweletšwa le go hlohla polelo yeo e sekamilego le go hlalefetša.

Sehlopheng sa gare, barutwana ba Leleme la Gae ba tla diriśa mabokgoni a bona a go theeletśa le go bolela go tsenelana le ba bangwe le go nyaka ditlhathollo. Ba tla aga go tśwa go mabokgoni ao a thomilego go tśwelelela Sehlopheng sa Motheo gore ba kgone go tśwelśa pele dipoledišano, ditherišano le tlhagišo ya molomo ye kopana.

Sehlopeng se, polelo ya barutwana e sa nyaka go maatlafatśwa (e agwe e bile e thekgwa, mohlala: ka tlotlontśu le diforeime tśa mantśu). Morutiśi o swanetše go dira bonnete bja gore barutwana ka moka ba fiwa sebaka sa go bolela ka Meleme la gabobona. Morurtiśi o swanetše go beakanya dibaka tśa go bolela (mohlala: dipotśišo tśeo a di botśišago) gore di lekane le legato la go gola la morutwana yo mongwe le yo mongwe ka lebaka la gore barutwana ba tśwela pele ka lebelo la go fapana. Ge barutwana ba tsena ba etśwa ka mephatong, morutiśi o swanetše go letela gore ba bolele kudu le gore dipolelo tśa bona e be tše telele e bile e be tše boimanyana. Bokgoni bja mohuta wo, barutwana ba tla bo fetišetśa go Malemetlalelettšo a bona.

Thuto e tla agwa go tśwa go mehuta ya ditśweletśwa tśeo di tsebišitśwego Sehlopheng sa Motheo, (mohlala: kanegelo, kanegelo ya maitemogelo a yena mong, le ditaelo) gomme barutwana ba tla tsebiśwa ditśweletśwa tše mpsa, (kanegelo ya dintlha, mehuta ye e fapanego ya dikanegelo, dipego tśa molomo, dipolelo tše kopana)

Nako ya go ruta e swanetše go akaretša boitlwaetšo bja tšatši ka tšatši bja meśongwana ye mekopana ya go Theeletša le go Bolela gammogo le meśongwana ye metelele ya go nepiśwa yeo e adilwego lebakeng la beke ka moka.

Go bala le Go Bogela

Go ithuta ka katlego dithutog ka moka go ithekgile kudu mo go mabokgoni ao a tšweletšego gabotse a **go bala le go bogela**. Barutwana ba tšweletša mabokgoni a go bala le go bogela mehutahuta ya ditšweletšwa tšeo di ngwadilwego le tšeo di se go tša ngwalwa go akaretšwa le ditšweletšwa tša go bogelwa. Barutwana ba lemoga ka fao mohuta wa sengwalwa le retšistara di tšweletšago morero, batheeletši le tikologo ya ditšweletšwa. Go bala ka phapošing le go ipalela ka noši, go dira gore barutwana e be batho ba go gopodišiša ka go senka senka le go akanya.

Go Bala go fa barutwana sebaka se se kaone sa go ithuta Lelemetlaleletšo. Dinyakišišo di kgonthišišitše gore tlotlontšu ya bana e godiśwa ke go bala kudu.

Mo Sehlopheng sa Gare, o tla aga godimo ga motheo wo o beakantśwego mephatong ya R-3. Ge go hlokega, badiśa barutwana ka dihlopha mo mathomong a Mphatong wa 4 go ba hlahla Sehlopheng se. O ka śomiśa mokgwa wo maemong a ka nako ye nngwe ge e le gore o na le dipuku tše kgolo gomme wa fela o fetola fetola ka go anega dikanegelo. Ge e le gore ga o na dipuku tše kgolo maemong a, gona śomiśa ditśweletśwa go tšwa pukung ya gago goba ya barutwana. Mekgwa ye mengwe yeo o ka e śomiśago ke go Go bala le, gammogo le Go balela mphato ka moka.

Diriśa go bala ka sehlopha mo go laolwago le go bala o ikeme/mokgwa wa go bala ka bobedi gomme o dire gore gannyane gannyane barutwana ba bale gantśi le gantśi ka bona ka mehla ge ba e ba le sebaka.

O ba beakanyetše meśongwana ya tekatlhaologanyo go kgonthišiśa gore barutwana ba kweśiśa seo ba se balago.

Magato a go bala

Magato a go bala a beakantšwe ka: **pele ga go bala**, **ka nako ya go bala** le **ka morago ga go bala**. Meśongwana yeo morutwana a tla be go a swaragane le yona e ka laodiśwa ka boripana ka mokgwa wo:

Pele ga go bala:

- Tsośolośa tsebo ya pele
- Lebelela mothopo, mongwadi le letśatśikgwedi la kgatišo
- Bala temana ya mathomo le ya mafelelo ya karolo
- Dira dikakanyo

Ka nako ya go bala

- Fela o khutśa go lekola kweśišo ya gago le go fa dikgopolo nako ya go nwelela
- Bapetśa diteng le dikakanyo tśa gago
- Diriśa dikamano go nyaka ditlhalošo tśa mantšu ao o sa a tsebego go fihla mo o ka kgonago gomme moo go sa kgonegego diriśa pukuntšu.
- Bopa seswantśhokgopolo ka se o se balago

- Le ge o sa kweśiśe mola le mola ka se o se balago, tśwela pele go bala
- Karolwana yeo o sa e kweśiśego, e bale gape. Balela dikarolwana tśeo o sa di kweśiśego godimo, ka lebelwana la fase goba ka bobedi
- Kgopela motho yo mongwe go go thuśa ka dikarolo tśeo di go palelago
- Hlakanya meputso ya go bala o be o ngwale ditlhalośo tśa mantśu a bohlokwa
- Laetśa go ama ke seo o se balago

Ka morago ga go bala

- Ge go na le tshedimośo yeo o nyakago go e gopola, dira mmeakanyi wa kerafiki goba lenaneo la dikgopolo tśe bohlokwa le dintlha tśa tlaleletśo di se kae.
- Tśea sephetho
- Ngwala kakaretśo go go thuśa go thuśa go hlalośa le go gopola dintlha kgolo
- Gopola o be o ngwale dipotśiśo tśe mpsa tśeo o na go le tśona ka hlogo
- Ipotśiśe ge e ba o kgonne go fihlelela maikemiśetśo a gago
- Kweśiśo – tiiśetśa kweśiśo ya gago ya setśweletśwa
- Lekola – e ka ba e sekametśe lehlakoreng le tee, ya nnete, boleng bja setśweletśwa
- Otlolla kweśiśo ya gago – diriśa dikgopolo tśeo o di bonego ka gare ga setśweletśwa

Go ngwala le go hlagiśa

Go ngwala ke sedirišwa se maatla sa poledišano seo se kgontšhago barutwana go hlama le go tšweletša dikgopolo le dikakanyo ka tlemagano. Go itlwaetša go ngwala kgafetšakgafetša go kgabaganya dikamano tša go fapana, mešomo le dithuto di kgontšhago barutwana go bolela ka nepo le ka boikgopolelo. Go ngwala moo go beakantšwego gabotse go šomišwa diforeime tša go ngwala, go tšweletša bangwadi ba bokgoni le maitemogelo bao ba tla kgonago go šomiša mabokgoni a bona go beakanya le go tšweletša dingwalwa tša maleba tšeo di ngwadilwego, tše di bonwago le ditšweletšwa tša mediya wa mahlakorentši mabakeng a a fapanego.

Go ngwala go bohlokwa ka gore go gapeletśa barutwana go gopola popopolelo le mopeleto. Se se ba hlohleletśa go kweśiśa leleme, ba ithuta leleme ka lebelo ka go rialo ba oketśa tśhomišo ya lona ka go nepagala. Barutwana ba tla ithuta molokoloko wa dingwalwa tśa boikgopolelo le tśa tshedimośo, ba thoma ka go diriśa diforeimi tśa go ngwalago thekga le go kgontśha gore gannyane gannyane ba ithute go ngwala ditśweletśwa tśa mehuta ye e itśeng ka bobona. Ba tla akaretśa gape tshepetśo ya go ngwala go tśweletśa ditśweletśwa tśa go ngwalwa tśa tśeo di beakantśwego gabotse ka polelo ya maleba.

Mokgwa tshepetšo wa magato a go ngwala

Go ngwala le go akanyetša ditšweletšwa go arotšwe ka magato a a latelago:

- Pele ga go ngwala/peakanyo
- Go ngwala sengwalwakakanywa
- Go boeletśa
- Go hlokola/Go phošolla
- Go phatlalatša/go hlagiša

Barutwana ba nyaka sebaka sa go itlwaetśa tshepetśo ye gomme ba swanetśe go:

- tšea sephetho ka ga morero le baamogedi ba tshedimošo ba setšweletšwa se se swanetšego go ngwalwa le/goba go hlangwa;
- Lahlela dikgopolo ka go diriśa, mohlala: mmepe wa monagano, ditśhate goba mananeo
- etela methopo ya maleba, kgetha tshedimošo ya maleba gomme ba beakanya dikgopolo ka tshwanelo;
- Tšweletša sengwalakakanywa sa mathomo seo se šetšago morero, baamogedi ba tshedimošo, sererwa le sebopego sa setšweletšwa;
- bala sengwalwa sa mathomo ka tsinkelo gomme o hwetše ditshwayo go tšwa go ba bangwe (barutwana ka bona);
- hlokola le go phošolla sengwalwakakanywa; le
- hlagiša sengwalwa sa mafelelo se se nepagetšego, sa go balega se se hlokotšwego gabotse.

Dibopego le melao ya tśhomiśo ya polelo

Tsebo ya maleba ya tlotlontšu le thutapolelo e neelana ka motheo wa go godiša mabokgoni (go theeletša, go bolela, go bala le go ngwala) go Leleme la Gae. Barutwana ba Sehlopha sa Gare ba tla aga godimo ga motheo wo o šetšego o agilwe go Mephato ya R – 3.

Barutwana ba tla ithuta ka tsela yeo **Dibopego le melao ya tšhomišo ya polelo**

di šomišwago ka gona, gomme ba tla tšwetšapele polelo ya go abelana go bolela ka polelo ('meta-language'), go re ba kgone go lekola ditšweletšwa tša bona le tše dingwe ka tsinkelo mabapi le tlhalošo, mohola le nepagalo. Ba tla kgona go šomiša tsebo ye go itemogela polelo go aga tlhalošo go tšwa go maemo a mantšu le a mafoko go ya go ditšweletšwa ka moka, le go bona ka tsela yeo setšweletšwa le kamano ya sona di tswalanago ka gona. Ka tsenelelano le ditšweletšwa tša mehutahuta, barutwana ba oketša tšhomišo ya bona ya tlotlontšu gomme ba diragatša ka nepagalo kwešišo ya bona ya **Dibopego le melao ya tšhomišo ya polelo**

Go letetšwe gore dibopego le melao ya tśhomiśo ya polelo di tla rutwa ka go tsenelela bjalo ka moo mabokgoni a mangwe a polelo a rutwago le go tšweletšwa. Dipeakanyo tša go ruta di laetša lenaneo la dibopego le melao ya tśhomiśo ya polelo (diaethemo) tšeo di swanetšwego go rutwa go mphato wo mongwe le wo mongwe. Ge o kgetha ditšweletšwa tša go theeletša le go bala tša leboo le lengwe le le lengwe la dibeke tše pedi, netefatša go re di akaretša

tše dingwe tša dilo tša polelo tše o ratago go di fihlelela mo kotareng yeo. Hlama mešongwana yeo e nyalelanago le ditšweletšwa tše, yeo e tla kgontšhago barutwana go šomiša dilo tšeo go dikamano. Ditšweletšwa tša go ngwalwa tšeo barutwana ba tla di ngwalago di tla akaretša tše dingwe tša diatheme tša polelo. Efa barutwana tlhahlo ya go šomiša diaetheme tše ka tshwanelo le ka nepagalo. Kgetha tše dingwe tša diaetheme tšeo di swarišago barutwana bothata gomme o ba tlwaetše tšona ka go di diragatša ka mokgwa wa semmušo. Ka go Sehlopha sa Gare, metsotso ye masometharo ka beke e beelwe thoko go phethagatša go ruta ga semmušo le go itlwaetša dibopego le melao ya tšhomišo ya Polelo.

2.1.3 Mekgwa ya go ruta polelo

Mekgwa ya go ruta polelo e theilwe godimo ga setšweletšwa, kgokagano le mokgwa wa go šomiša magato. Bobedi **mokgwa wa go thewa godimo ga setšweletšwa** le **mokgwakgokagano wa go ruta polelo ka go e šomiša** e laolwa ke tšhomišo le tšweletšo ya ka mehla ya ditšweletšwa.

Mokgwa wo o **theilwego godimo ga setšweletšwa** o utolla ka tsela yeo ditšweletšwa di šomago ka gona. Nepo ya mokgwa wo o **theilwego godimo ga setšweletšwa** ke go kgontšha barutwana go ba babadi, bangwadi le babogedi ba go ba le bokgoni, ba boitshepo, le ba go bala ka tsinkelo. Mokgwa wo o akaretša go theeletša, go bala, go bogela le go sekaseka ditšweletšwa go kwešiša ka tsela yeo di tšweletšwago ka gona le go re khuetšo ya tšona ke efe. Ka go tsenelela ka tsinkelo ditšweletšwa, barutwana ba godiša bokgoni bja bona bja go lekola ditšweletšwa. Mokgwa wa go thewa godimo ga setšweletšwa o akaretša gape le go tšweletša mehutahuta ya ditšweletšwa go merero ye itšego le baamogedi ba tshedimošo. Mokgwa wo o hueditšwe ke kwešišo ya ka fao dingwalwa di hlangwago ka gona.

Mokgwa wa go ruta polelo ka go e šomiša o šišinya gore ge go ithutwa polelo, morutwana o swanetše go ba ka gare ga batho bao ba bolelago polelo yeo a ithutago yona gore a kgone go ba le dibaka tša go ithuta go tšweletša polelo yeo ka mokgwa wa go e bolela a bolelela merero ya leago goba go ithuta yona. Go ithuta leleme go swanetše go tšwelapele ka phapošing moo mabokgoni a tsebotlhaka/litheresi a go bala/go bogela, le a go ngwala/go hlagiša a ithutwago gona ka go dira mošomo wo montši wa go bala le go ngwala.

Go ruta polelo go tšwelela ka mokgwa wa togaganyo, le morutiši a šupetša tlwaetšo ye botse, mola barutwana bona ba itlwaetša mabokgoni a maleba ka dihlopha pele ba bontšha mabokgoni ao ka noši. Sebopego sa thutišo se nngwe le se nngwe se swanetše go ba seo e akaretšago barutwana ka moka pele ba itlwaetša ka dihlopha gomme ba diragatša mabokgoni ka noši. Mareo ao a šomišwago ke: **Go theeletša le Go bolela, Go bala le go ngwala mmogo, Go bala ka sehlopha sa go hlahlwa le go ipalela/ingwalela.**

2.2 KABO YA NAKO GO LELEME LA GAE

Nako ya go ruta Leleme la Gae ke diiri tše di 6 ka beke. Diteng tša polelo ka moka di rutwa mo leboong la dibeke tše pedi (diiri tše12). Dipakana tša go ruta di sepedišwe ka bobedi ka bobedi ka beke. Mo nakong ya leboo la dibeke tše pedi go šišinywa gore mabokgoni a polelo ao a fapafapanego a abelwe nako ka mokgwa wo.

Mabokgoni	Nako ya kabo ka leboo la dibeke tše pedi (Diiri)
*Go theeletša le go bolela (Bomolomo)	Diiri tše 2
*Go bala le Go bogela	Diiri tše 5
*Go ngwala le go hlagiša	Diiri tše 4
Dibopego le melao ya tšhomišo ya polelo	Irii e 1
	***Dibopego le melao ya tšhomišo ya polelo** di logagantšwe ka go kabo ya nako ya mabokgoni a polelo a mane. Go na le nako ye e abetšwego tlwaetšo ya semmušo. Mabokgoni a go nagana le go fahlela a akareditšwe go mabokgoni le mekgwanakgwana yeo e nyakegago ya Go theeletša le Go bolela, Go bala le Go bogela le Go Ngwala le Go hlagiša.

Ditšhišinyo tša dinako tša go ruta ka beke

Kriti ye e latelago e laetša ka fao mabokgoni a polelo a a fapafapanego a ka abelwago dinako tša go ruta ka gona. Mo lebakeng la dibeke tše pedi polelo/thutapolelo e swanetše go rutwa ka botlalo.

Nako	Mošupologo	Labobedi	Laboraro	Labone	Labohlano
Iri	Go bala mmogo (ka morero wa Go theeletša)	Go ngwala mmogo – go thea foreime	Go bala mmogo (setšweletšwa se sefsa goba go tšwela pele ka setšweletšwa seo se ilego sa balwa)	Go bala mmogo– go lebeletšwe tšwelopelo le mabokgoni ao a itšego	Go bala mmogo (setšweletšwa se sefsa goba go tšwela pele ka setšweletšwa seo se ilego sa balwa)
	Dikahlaahlo ka setšweletšwa ka go šomiša dibopego tša maleba (Go bolela)	Go ngwala ka sehlopha sa go hlahlwa	Dikahlaahlo ka setšweletšwa ka go šomiša dibopego tša maleba (Go bolela)	Go ngwala ka sehlopha sa go hlahlwa – ditshwayotshwayo ka sethaka goba tša morutiši go peakanyo goba go ngwaleng	Dikahlaahlo ka setšweletšwa ka go šomiša dibopego tša maleba (Go bolela)
	Go bala ka sehlopha sa go hlahlwa (go akaretša go balela godimo ka noši)		Go bala ka sehlopha sa go hlahlwa (go akaretša go balela godimo ka noši)		Mošomo kwešišo (beke ye nngwe le ye nngwe ya bobedi go šomišwa mohuta o tee wa setšweletšwa)
	Gopodišiša ka ga go bala ka noši		Gopodišiša ka ga go bala ka noši		
Metsotso ye 30		Go ngwala ka noši		Go ngwala ka noši	

2.3 DITLABAKELO TŠA GO THEKGA GO RUTA LE GO ITHUTA

Barutwana ba Leleme la Gae ba Mphato wa 4 – 6 ba swanetše go ba le tše di latelago:

Mephato ya 4 – 6	
Ditlabakelo tše bohlokwa	
Pukukgakollo ya polelo yeo e kgethilwego	√
Pukuntšu	√
Mehuta ya dipukwana tša dingwalo	
Dingwalotšhaba	√
Dikanegelokopana	√
Padi	√
Papadi	√
Theto	√
Ditlabakelo tša mediya	
Dikuranta	√
Dikgatišobaka	√
Mananeo a thelebišene	√
Mananeo a seyalemoya	√

Barutiši ba leleme la gae ba swanetše go ba le:

(a) Tokomane ya Setatamente sa Pholisi sa Lenaneothuto le Kelo

(b) Language in Education Policy

(c) Pukukgakollo ya polelo yeo e kgethilwego go šomišwa ke barutwana le dipukukgakollo tše dingwe go merero ya methopo go tlaleletša tše di kgethilwego.

(d) Pukuntšu (leleme le tee, maleme a mabedi, maleme a mantši, thesorase, ensaeklopedia

(e) Mehuta ya dipuku tšeo di kgethilwego tša dingwalo

(f) Mehutahuta ya ditšweletšwa tša mediya: dikuranta, digatišobaka, proutšhara

(g) Phihlelelo tša go theeletšwa/le tša go bonwa tšeo di ka šomišwago ka phapošing

Ditlabakelo tśa ka phapośing

a) Molokoloko wa ditśweletśwa wa go akaretśa maemo ka moka a go bala, mohlala: kgetho ya dipadi tśa go ba le dikgatišo tśa ditśweletśwa tśeo di lekanego maemong ka moka a phapośi

b) Mehutahuta ya ditlabakelo tśa mediya: dikuranta, dikgatišobaka, diproutśhara, maphephetsebiśi, dikwalakwatšo, diphoustara, ditsebišo, bj.bj.

c) Dithuśi tśa go kwa le go bona

KAROLO YA 3: DITENG LE DIPEAKANYO TŠA GO RUTA MABOKGONI A LELEME

3.1 KAKARETŠO YA MABOKGONI, DITENG LE MEKGWANAKGWANA

Tše di latelago ke kakaretšo ya diteng, mabokgoni le mekgwanakgwana ye e swanetšego go hwetšwa ka gare dipeakanyo tša go ruta

Nkatlapana ya kakaretšo ya diteng, mabokgoni le mekgwanakgwana

Mphato wa 4-6		
Mabokgoni	**Diteng**	**Mekgwanakgwana le dika-mabokgoni**
Go theeletša le go bolela	• Go theeleletša kwešišo Mehuta yeo e fapanego ya dipoledišano tša bomolomo: • Polelo ya go itokišetšwa le ya go se itokišetšwe • Go balela godimo ka go itokišetša le ka go se itokišetše • Go bolela: ditšhupetšo le ditaelo • Go anega kanegelo • Go fa ditebogo • Go bapala karolo • Dikahlaahlo tša sehlopha • Dingangišano • Dipotšišotherišano	**Go theeleletša kwešišo le go bolela** • Go anega gape kanegelo • Gopodišiša dintlha tše bohlokwa tše itšego ka setšweletšwa. • Gopodišiša mehola le melaetša ka setšweletšwa • Nagana ka kgethollo le go sekamela lehlakoreng le tee le sepitša. • Ahlaahla moanegwa, thulaganyo le tikologo • Hlagiša maikutlo • Hlatholla dipotšišo **Kgokagano go merero ya leago** • Go thoma le go swarelela dipoledišanong • Melawana ya go šielana poledišanong • Go emela lehlakore la ditherišano • Ditherišano • Go tlaleletša seboledi le go se hlohloletša ditherišanong • Go fana ka maele le maitemogelo le go bontšha kwešišo ya dikgopolo **Polelo ya go itokišetša** • Nyakišiša • Beakanya ditlabakelo ka kamano • Kgetha le go tšwetšapele dikgopolokgolo le dikgopolotlaleletšo ka mehlala • Tlhamego ye e nepagetšego, tlotlontšu, polelo le melao. • Segalo, hlabošo ya lentšu, lebelo, kopantšho ya mahlo, leemo le dika tša mmele • Matseno le mafelelo a matlakgogedi • Akaretša go tsenya tše di bonwago, kwewago le/goba kwewagobonwago bjalo ka ditšhate, diphoustara le diswantšho

Mphato wa 4-6		
Mabokgoni	**Diteng**	**Mekgwanakgwana le dika-mabokgoni**
Go bala le go bogela	Dipuku tša dingwalo tše di kgethilwego • Dingwalotšhaba • Kanegelokopana • Tiragatšo/Papadi/Terama • Theto Mekgwanakgwana ya go bala le go bogela • Kakaretšo • Litheresi ya go bonwa: Papatšo (phoustara, phamflete), khathuni, meseto ya/dithalwa tša metlae//seswantšhotaekramo/kerafo/ nkatlapana/ditšhate • Tsepelelo ya temogo ya polelo (go lemoga tlhalošo ya thwii le tlhalošo ya seka ya mantšu le go re e rwele ditlhalošo tše di khutilego le melaetša, mohlala, kgethollo lego sekamela lehlakoreng le tee, mona wa mmoledi le maikemišetšo. • Tekatlhaologanyo • Go balela godimo ka go itokišetša le ka go se itokišetše	**Mekgwanakgwana ya go bala le go bogela:** Šomiša m**ekgwanakgwana ya pele ga go bala, go bala, le ka morago ga go bala:** • Go kwešiša setšweletšwa • Go bala setšweletšwa ka tsenelelo(go balela kwešišo) • Go šupetša go ipalela ka noši(go balela go ithabiša, tshedimošo le go ithuta) Tsebiša barutwana go: • **Diponagalo tša setšweletšwa:** – dithaetlele, dithalwa, dikerafo, ditšhate, diswantšho, dihlogo, dihlogwana, go nomora, mantšu a go hlaloša seswantšho, dintlhakgolo, tlhamego, mohlala, dikholomo tša kuranta, bj.bj. • **Dibopego tša setšweletšwa**- mananeo, peakanyo ya tatelelano, dihlalošo, tshepedišo, dintlhakgolo le dintlhatlaleletšo, tatelano ya kanego • **Dikarolo tša puku**- letlakala la go ba le thaetlele, diteng, dikgaolo, tlhalošontšu, bj.bj. **Mekgwanakgwana ya go bala le go bogela** • Go sekima dikgopolokgolo • Go sekena dintlha tlaleletšo • Go tšea sephetho sa mantšu ao e sego a tlwaelo le diswantšho ka go šomiša mabokgoni a go kwešiša lentšu go ya ka le tsebo ya diripa goba dikarolo tša lona le mehlala ya tšhomišo go ya ka dikamano • Go bala gape • Go dira dinoutse(dintlhakgolo le dintlhatlaleletšo) • Go akaretša dintlhakgolo le dintlhatlaleletšo ka sebopego sa dintlha/temana go ya ka botelele bjo bo nyakegago • Go hlatholla • Go dira dithumo go ya le ka dintlha tše di filwego • Go hlaloša ntlhatebelelo ya mongwadi • Go tšea diphetho/go ntšha dikakanyo **<u>Litheresi ya go bonwa</u>** (mehutahuta ya dithalwa le ditšweletšwa tša go bonwa , mohlala, papatšo, ditsebišo, diphoustara, dikhomiki, dikhathune, dinepe, diswantšho): • Dithekniki tša go hlohleletša: polelo ya maikutlo, sepitša/tshekamelo ya lehlakoreng le tee • Khuetšo ya tšhomišo ya kalo le diponagalo tša moakanyetšo, mohlala, mehuta ya fonte le bogolo, dihlogo le mantšu a go hlaloša seswantšho, diswantšho

Mphato wa 4-6		
Mabokgoni	**Diteng**	**Mekgwanakgwana le dika-mabokgoni**
		Theto: • Tlhalošothwii • Tlhalošo ya seka • Morero le molaetša • Tshwantšhokgopolo, mohlala, tshwantšhanyo le mothofatšo, kgetho ya mantšu, segalo, diphetolo tša dikhuduego • Ditlabakelo tša medumo, mohlala, methalo, mantšu, tematheto, morumokwano, mošito, maswodikga, poeletšo ya methaladi, tlabeletšo, poeletšomodumo(ditumanoši le ditumammogo) onomathopia **Dikanegelo, Terama/tiragatšo/papadi,** **Diponagalo tše bohlokwa tša ditšweletšwa** • Thulaganyo • Baanegwa • Tshwantšho ya baanegwa • Morero le melaetša • Bokamorago le Tikologo – tswalano le moanegwa le morero • Sebopego sa setšweletšwa le tlhamego • Diponagalo tše bohlokwa tša setšweletšwa **Ditšweletšwa tša tshedimošo le tša leago** • Baamogedi ba tshedimošo le morero • Kgopolokgolo le dikgopolotlaleletšo/dintlha tše itšeng • Sebopego le tlhamego ya setšweletšwa • Diponagalo tše bohlokwa tša setšweletšwa **Go bala ga go itokišetšwa (Go balela godimo)** • Tšhomišo ya segalo, kwagatšo ya lentšu, lebelo, kopantšhomahlo, leemo le dika tša ditho tša mmele • Hlaboša mantšu ka nepagalo ntle le go fetola tlhalošo ya ona **Go bala ga go se itokišetšwe (Go balela godimo)** • Bala ka thelelo go ya le ka morero • Hlaboša mantšu ka nepagalo ntle le go fetola tlhalošo ya ona • **Šomiša segalo,** kwagatšo ya lentšu, lebelo le kopantšhomahlo, leemo le dika tša ditho tša mmele

Mphato wa 4-6		
Mabokgoni	**Diteng**	**Mekgwanakgwana le dika-mabokgoni**
Go ngwala le go hlagiša	• Go ngwala mantšu, mohlala, mananeo • Go ngwala mafoko • Go ngwala ditemana **Go ngwala ga boitlhamelo** • Hlalošago, mohlala, tlhalošo ya batho, mafelo, diphoofolo, dimela, dilo, bj.bj. • Kanego, mohlala, dikanegelo, kanego ya maitemogelo a mong • Boikgopolelo, mohlala, direto tše kopana • Poledišano le papadi tše kopana tšeo di theilwego godimo ga dikanegelo • Ditšweletšwa tša tirišano (ditšweletšwa tša leago, mediya le tša tshedimošo) • Dinoutse, melaetša, mangwalo, dikarata tša tumedišo, ditaletšo • Diphoustara, ditsebišo, diproutšhara, dipapatšo • Polelo ya go ngwala ye kopana • Setšweletšwa sa tshepedišo, mohlala, metswako, ditaelo • Kanego ya dintlha, ditšweletšwa tša tshedimošo, mohlala, dipego tša ditaba, ditšweletšwa tša dithuto tše dingwe, ditšweletšwa tša dithalo	**Magato a go ngwala** • Go beakanya/pele go ngwalwa • Go ngwala sengwalwakakanywa • go boeletša • go hlokola • go phošolla • go hlagiša **Pele ga go ngwalwa/Go beakanya** • Ela hloko baamogedi ba tshedimošo bao ba lebantšwego le morero • Ela hloko mohuta wa mongwalo • Lahlela dikgopolo o šomiša mmepe wa monagano/mananeo • Beakanya dikgopolo **<u>Go ngwala sengwalwakakanywa</u>** • Kgetho ya mantšu • Kago ya mantšu • Dikgopolokgolo le dikgopolotlaleletšo • Diponagalo tše itšeng tša setšweletšwa seo se nyakegago, (mohlala, polelothwii go dipoledišano, dišupo le mantšu a go hlaloša diswantšho • Bala sengwalwa sa gagwe ka tsinkelo • Hwetša dipoelo go tšwa go barutwana ba bangwe le go morutiši **Go boeletša, go hlokola, go phošolla le go hlagiša** • Boeletša: hlabolla diteng le kago ya dikgopolo • Thumeletša kgetho ya mantšu, mafoko le ditemana • Hlokola: dira diphošollo go thutapolelo, mopeleto le maswaodikga • Hlagiša sengwalwa sa mafelelo se se nepagetšego sa go balega le go kwešišagala

Mehlala ya dibopego le melao ya tšhomišo ya polelo	
Maswaodikga	khutlo, leswao la tlabego, leswao la potšišo, fegelwana, kgorwana, khutlofegelwana, lenalana, ditsebjana, mašakana a pharanthesese, dikhutlo tše tharo tša go šalana morago, tlami
Mopeleto	Dipatrone tša mopeleto, melao ya mopeleto, khutšofatšo, tšhomišo ya pukuntšu
Diripa tša mantšu	Dihlogo, medu le meselana
Maina	Magoro a maina(go akaretša hlogo ya legoro la modirišogo) Maina a go balega (mohlala, *monna/banna*) le maina a go se balege *(maswi)* Palo(bontši le botee), mohlala, *mogoma/megoma* Mainagohle, (mohlala, *mosadi*) le mainaina (*Lerato)* Mainakgopolo, *lerato, boroko,* Mainagokwa, *molalatladi* Maina a dilo tša go bonwa le go swarega, mohlala, *kgwele,* Marui, *puku ya moithuti* Mainakgobo, *mohlape wa dikgomo* Maina a lebopi la hlogo ya go, mohlala, *go opela* ke talente Tiro le sedirwa Bong, mohlala, mogogonope>sethole Mainanyenyefatšo, mosatšana Mainamatšo, moapei
Mabaledi	Bokaakang bja 1**:** ka moka, ntši, ga go na (mohlala, Barutwana ba ba**ntši** ba kwešišitše thutišo) Bokaakang bja 2**:** bobedi, le ga e le, (mohlala, barutwana **ka bobedi** ba emeletše) Bokaakang bja 3**:** nnyane, go feta **(**Sekolo se na le barutwana ba ba**nyane)** Bokaakang bja 4**:** nngwe **(** mohlala, Morutwana yo mo**ngwe** le yo mo**ngwe** o hweditše puku)
Mašala	Mašalašala: mohlala, Nna , rena, wena, lena, bona, sona, lona, yona, bjona, ona, wona, tšona Mašalašala a mmoledi le mmoledišwa ka bootee le bontši: Nna , rena, wena, lena, mohlala, (**Nna** ke ngwala moleko) Mašalašala a ka šoma bjalo ka sediri goba sedirwa, mohlala: sediri: **Bona** a ba a raloka sedirwa: Morutiši o swaya **tšona** Mašalašupi: yo, yoo, yola (Monna **yola** o rekile koloi) Lešalapadi: wohle, bohle, lohle, bj.bj. Lešalathuo: Puku ya **ka**, seeta sa **gago**, motse wa **geno**, dinku tša **gešo**, bj.bj.
Mahlaodi	Mahlaodi a palo: -ne, -raro, -bedi, -tee Mahlaodi a mmala: -so, -tala Mahlaodi a tekanyo, mohlala, telele, teletšana, teleletele (Lesiba ke yo moteletšana go Katlego) Mahlaodi a sebopego: -kopana, -hlano, -golo, bj.bj.
Mahlathi	Mahlathi a mokgwa, gabohloko, gampe, gabotse, kudu Mahlathi a nako, maabane, lehono, ngwagola Mahlathi a lefelo, thabeng, toropong, Polokwane, kgauswi Mahlathi a dirišwago gantši, ka mehla, nako ye nngwe Mahlathi a kgonagalo, mohlomongwe Mahlathi a tekanyo, kgole, kgojana Dikafoko tša mahlathi, mohlala, Ba tšhabetše ka ngwakong

Matlerma	**Matlerma** a felo, mohlala, ka pele ga, Mpša e **ka** serapeng, ka morago ga, kgauswi le, godimo ga bj.bj.
Madiri	Madiri: Bana **ba a ngwala** Meselana ya madiri • Ledirani • Lediredi • Lediriši • Ledirišiši, • Lediregi • Ledirolli • Lephethi Mafeledi: Kgomo e nnone Mafetedi: Morutiši o swaya dipuku, Madiri a goba le didirwa tše pedi, mohlala, koko o rekela bana malekere Kganetšo Maba: Mehuta ya maba: Lebatshwalanyi, lebatlhalošo, lebatswalanyi
	Medirišo **Mehuta ya medirišo** • Modirišopego: Baithuti ba a ngwala • Modirišotatelano: Ke ile go di loutša tša ba bogela • Modirišogore: Ithuta gore ke tšwelele • Modirišotlwaelo: Re hlwa re e ya gona • Modirišogo: Go sepela ke go bona • Modirišo taelo: Sepela!
	Mathuši Go hlagiša go kgona/go se kgone, mohlala, **nka** bolela Sekgowa/nka se kgone go bolela Sekgowa Go hlagiša tumelelo, **Nka** šomiša botswelomare? Go hlagiša kgonagalo/go se kgonego, mohlala, re **swanetše** go fihla Gauteng ka ir I ya 10 thapama. Go hlagiša nnete, mohlala, Ba **<u>swanetše</u>** go ba ba lebetše
	Mabaka a Madiri Lebaka la bjale, mohlala, barutwana ba a ngwala Lebjaletšweledi, mohlala, barutwana ba sa ngwala Lebaka le lefitilego: Matome o fihlile Lephethitšweledi: Pula e be e sa ne ge re tloga ntlong Lebaka la letlago: Matome o tla ngwala moleko Tla +modirišogo Go ya + modirišogo, mohlala, Go ya +go bona makgolo wa gagwe Letlagotšweledi: mohlala, ke tla be ke sa šoma beke ka moka
	Lekgokedi lekgokasediri, mohlala, basadi **ba** fihlile lekgokasedirwa, mohlala, ke a **se** tseba Sepedi

Makopanyi le mantšu a go fetoga	Peakanyo ya tatelano: la mathomo, la bobedi, pele , morago, neng, ka morago, go fihla, mafelelong, se se latelago, gonabjale Ditlhalošo/lebaka le phetho: ke gona, ka lebaka la, ka mabaka a, go tloga, ke ka lebaka la, ka gona, bjalo, bjale, e latela seo, ge ….go le **Tshepedišo:** mathomo, bobedi, boraro Bapetša/fapantša: swana, fapana, nnyane go, kgolo go , le ge go le bjalo, fela Peakanyo ya bohlokwa: ka mehla, mafelelong Dikakaretšo: ka kakaretšo, ka thumo Kgetho ya temana: ka kakanyo ya ka, ke dumela, ke bona o ka re , ke rata/ke hloile/tshepa/ke ikwa emana ya go hlopha: wo ke mohlobo wa, o ka arolwa ka, ke mohuta wa, wela ka fase ga, ke karolo ya, e wela ka go, e hlophilwe ka, e tswalane le Temana ya go hlaloša: ka godimo, ka fase, ka thoko/hleng ga, kgauswi, leboa, Bohlabela, borwa, bodikela, bogolo, mmala, morero, botelele, bophara, boima, lebelo, swana le Temana ya tekolo: botse/bobe, nepagetše/go se nepagale, setho/bohlola, `nepagetše fošagetše, bohlokwa/tša go se be bohlokwa, šišinya, eletša, nganga, Temana ya go hlatholla: e hlothollwa bjalo ka , ke mohlobo wa Temana ya thumo: go ruma, go akaretša, ka boripana, bjalo k age o bona
Malahlelwa/maekiši	Ijoo, Aowa Thwii, twaa
Tlotlontšu/ le polelo ya dika	Mahlalošetšagotee, malatodi, diparonimi, pholisemi, homonimi, poeletšomedumo (ditumammogo le ditumanoši) lentšu le tee sebakeng sa sekafoko **Dikapolelo** (dikapolelo (tshwantšhišo, tshwantšhanyo, mothofatšo, phetolaina, mainahlangwa ka medumo, pheteletšo, phetolaina, kgegeo, tshotlo, kodutlo, kgakantšho, papadišantšu, polelo ya go fihla taba, tlhagišo ya taba ka bohlale, phefolo, lithosese, anthisese) dika le diema Maadingwa, mantšu ao a amogetšwego polelong ya rena go tšwa dipolelong tše dingwe, mantšu a maswa, mohlala, ‘Ubuntu’, ‘Imbizo’, mantšu a tlhago
Dithabe	Thabekutu (ikemela), mohlala, Re etetše Durban ngwaga wa go feta. Mehuta ya dithabe, mohlala, Thabehlaodi: Ngwana yo a sa llego o hwela tharing Thabeina: Ba ba hlagolago ba ikhuditše Thabehlathi ya peelano: ke tla mo fa ge nka mmona
Dikafoko	Dikafoko tša mahlaodi Dikafoko tša maina Dikafoko tša madiri a go se bontšhe kwano le sediri Dikafoko tša madiri
Mafoko	Lefokonolo, lefokontši, lefokofokwana
Mafoko a peelano	Peelano ya mathomo go hlagiša kgonagalo ya nnete, mohlala, Ge e ka na, re tla se tšee leeto. Peelano ya bobedi go hlagiša se sengwe sa go ka no se direge, mohlala, Ge nka swara lottery, nka rekela mma wa ka ntlo ya diphapoši tša go robala tše lesome Peelano ya boraro go hlagiša se sengwe se se akanywago, Ge nkabe ke šomile kudu sekolong, nkabe ke tšweletše dithutong tša marematlou.

Polelotirišo le Polelotirišwa	Polelotirišo: Bana ba ngwala moleko Lebjale, mohlala, Moleko o ngwalwa ke barutwana Lebjaletšweledi, mohlala, Moleko o sa ngwalwa ke barutwana Lefetile, mohlala, moleko o ngwadilwe ke barutwana Lebaka le le tetlago; Moleko o tla ngwala ke barutwana ngwaga wo o tlago
Polelotebanyi le polelotharedi	O mpoditše gore ke ka lebaka la eng ke le morago ga nako. O mpoditše gore ke rata mmino o mo fe. O boletše gore o be a sa tsebe

3.2 PHATLALATŠO YA DITŠWELETŠWA GO KGABAGANYA MPHATOWA 4-6

Go netefatša gore mehutahuta ya go fapana ya ditšweletšwa e rutwa ngwaga ka moka ka mphatong wo mongwe le wo mongwe le go kgabaganya mephato mo go sehlopha, kriti e šomišitšwe go rulaganya tšhomišo ya ditšweletšwa tša peakanyo ya go ruta mphato wo mongwe le wo mongwe. Mehuta ye e tshelelago ya ditšweletšwa e šomišitšwe go beakanya ditšweletšwa tša sehlopha, ke go re ditšweletšwa tša tshedimošo, kanegelo, hlohleletšo, taelo (ka tshepedišo), tirišo, le dingwalo(theto, terama, kanegelo). Palo ya ditšweletšwa tša mehutahuta ya go swana e ka šomišwa mo bekeng tše pedi go ya ka botelele bja mothopo (pele) wa setšweletšwa. Ditšweletšwa tše di swanetše go kgethwa bjalo ka mehlala ye mebotse ya dipukwana bjalo ka ge di ile go šomišwa bjalo ka foreime ya go ngwala.

Mehutahuta ya ditšweletšwa e kgethilwe mo lebakeng la dibeke tše pedi. Ditšweletšwa tše bohlokwa di laeditšwe ka mo fase. Barutwana ba tla swaragana le ditšweletšwa tše dingwe goba ka moka mo lebakeng la dibeke tše pedi, ke gore ba tla theeletša go b aba hlagiša ka bomolomo goba go bala goba ngwala setšweletšwa. Go ithuta le go rutwa gohle go swanetše go thewa mo go ditšweletšwa tše, nepišwa mo go hlabollo ya mabokgoni a polelo le dikamabokgoni ao a laeditšwego ka godimo.

3.2.1 Nkatlapana ya phatlalatšo ya ditšweletšwa

Dibeke	Mphato wa 4	Mphato wa 5	Mphato wa 6
Kotara ya 1			
Dibeke1&2	Kanegelo le go anega maitemogelo a mong	Kanegelo; go anega maitemogelo a mong	Kuranta/kgatišobaka, athikele ya radio
Dibeke 3&4	Theto	Setšweletšwa sa tshedimošo sa go ba le tša go bonwa , mohlala. ditšhate/dinkatlapana/ditaekramo/ mebepe ya monagano/mebepe/ diswantšho/dikerafo; poledišano; go anega maitemogelo a dintlha	Dingwalotšhaba
Dibeke 5&6	Dingwalotšhaba	Diathikele tša kuranta/ kgatišobaka	Ditšweletšwa tša hlohleletšo-papatšo
Dibeke 7&8	Setšweletšwa sa ditaelo	Dingwalotšhaba	Papadi/tiragatšo/terama
Dibeke 9&10	Setšweletšwa sa kuranta goba kgatišobaka	Theto	Theto

Dibeke	Mphato wa 4	Mphato wa 5	Mphato wa 6
Kotara ya 2			
Dibeke 1&2	Setšweletšwa sa tshedimošo-boso	Setšweletšwa sa tshedimošo: ditaelo	Setšweletšwa sa tshedimošo: ditaelo
Dibeke 3&4	Kanegelokopana	Setšweletšwa sa tshedimošo sa tša go bonwa, mohlala, ditšhate, dinkatlapana, ditaekramo, mebepe ya monagano/mebepe/ diswantšho/dikerafo; tlhalošo ya dilo/dibjalo/diphoofolo/mafelo	Padi
Dibeke 5&6	Dingwalotšhaba	Theto	Kanegelokopana,
Dibeke 7&8	Ditshepedišo, ditaelo, setšweletšwa sa tshedimošo sa go ba le tša go bonwa, mohlala, ditšhate/dinkatlapana/ditaekramo/ diswantšho/dikerafo.	Dingwalotšhaba	Setšweletšwa sa tshedimošo-tšhate ya boso
Dibeke 9&10	**KELOPHETHO**		
Kotara ya 3			
Dibeke 1&2	Padi	Padi	Padi
Dibeke 3&4	Setšweletšwa sa tshedimošo, mohlala, dintlha tša maitemogelo a mong/athikele ya ditaba/pego; setšweletšwa sa tša go bonwa/ mohlala phoustara/ditsebišo; poledišano	Setšweletšwa sa tshedimošo sa goba le tša go bonwa, mohlala. ditšhate/dinkatlapana/ditaekramo/ mebepe ya monagano/mebepe/ diswantšho/dikerafo;	Dingwalotšhaba
Dibeke 5&6	Sereto	Dingwalotšhaba	Kanegelokopana, lengwalo, pukutšatši
Dibeke 7&8	Setšweletšwa sa goba le tša go bonwa, mohlala. ditšhate/ dinkatlapana/ditaekramo/ diswantšho; tlhalošo ya mafelo/dibjalo/diphoofolo dilo/ ditshepidišo	Setšweletšwa sa tshedimošo–pego ya tša boso	Setšweletšwa sa tša go bonwa
Dibeke 9&10	Papadi/itiragatšo/terama	Papadi/tiragatšo/terama	Papadi/tiragatšo/terama
Kotara ya 4			
Dibeke 1&2	Diathikele tša kuranta/ kgatišobaka	Kanegelokopana	Setšweletšwa sa tshedimošo Taodišotlhaloši
Dibeke 3&4	Kanegelokopana	Setšweletšwa sa tshedimošo sa goba le tša go bonwa, mohlala. ditšhate/dinkatlapana/ditaekramo/ diswantšho/	Setšweletšwa sa ditaelo
Dibeke 5&6	Setšweletšwa sa tshedimošo: papatšo	Setšweletšwa sa tshedimošo sa goba le tša go bonwa, mohlala. ditšhate/dinkatlapana/ditaekramo/ mebepe ya monagano/mebepe/ diswantšho/dikerafo;	Kanegelokopana
Dibeke 7&8	Papadi/tiragatšo/terama	Setšweletšwa sa tshedimošo-ditshepedišo/ditaelo	Theto
Dibeke 9&10	**KELOPHETHO**		

3.2.2 Kakaretšo ya mehuta ya ditšweletšwa go kgabaganya sehlopha

Nkatlapana ya ka fase e hlaloša mehuta ya ditšweletšwa tšeo barutwana ba swanetšego go rutwa go ngwalwa ka go Mphato wa 4-6, ditšweletšwa tše dingwe di ka akaretšwa moo go swanetšego. Tše dingwe tša ditšweletšwa tše ga se di akaretšwe mo go nkatlapana ya dipeakanyo tša go ruta. Se ga se re gore ga di bope karolo ya go ruta le go ithuta bjalo ka ge di le bohlokwa go swana.

Ditaodišo			
Mohuta wa setšweletšwa	**Morero**	**Sebopego sa setšweletšwa**	**Diponagalo tša polelo**
Setšweletšwa/ taodišokanegelo	Go thabiša	Tsebatšo yeo e tsebišago baanegwa le tikologo, mohlala, *kgalekgale go be go na le mosadi yo a tšofetšego a dula le morwa wa gagwe Malesela motseng wa Tšhebeng*. Ba be ba topa tša fase. Tiragalo yeo e išago go tlhakahlakano, mohlala, *Malesela o šomišitše mašeleng ka moka ao a a filego ke mmagwe go reka nawa ya maselamose. Mmagwe o be a befetšwe kudu*. Tharollo le bofelo, mohlala, *Malesela o ile a boa le lehumo le le ntši gomme morago ga moo ba thoma go phela ka lethabo go ya go sa felego*	E ngwalwe ka motho wa pele goba wa boraro, (mmoledi goba mmolelwa) E ngwalwe ka lebaka la lefetile Ditiragalo di hlalošwe ka tatelano Šomiša dikgokanyi tša go laetša nako, mohlala, E sa le mesong, letšatši leo, morago ga moo Šomiša poledišano Polelo yeo e šomišwago e ame mmadi, mohlala, mahlathi, mahlaodi, diswantšho
Setšweletšwa sa go hlaloša/taodišohlaloši	Go hlaloša selo ka mokgwa wo se tla kwešišagalago	Temogo: o fa tsebišo ya kakaretšo go seo go bolelwago ka sona, mohlala, *go be go na le sebata se se golo.* Tlhalošo: hlaloša diponagalo goba dipharologantšho tša seo go bolelwago ka sona (sediri), mohlala, *E be e na le mmele o mogolo wa nkgokolo gomme e fela e rothišetša maloko a matala mo fase.*	E ka ngwalwa ka lebaka le le fetilego goba ka lebjale Hlama seswanthšho ka mantšu Šomiša mahlathi, mahlaodi Šomiša dikapolelo, mohlala, papišo/tshwantšhišo, tshwantšhanyo, mothofatšo, poeletšomedumo

Ditšweletša tša tirišano			
Mohuta wa setšweletšwa	**Morero**	**Sebopego sa setšweletša**	**Diponagalo tša polelo**
Lengwalo la segwera	Go tsebiša le go swarelela go setswalle	Tšhupabodulo, tšatšikgwedi le madume Tlhamego ya molaetša e tla fapana go ya ka maikemišetšo (mohlala, swara ditaba, lebogiša, kwelabohloko) A ka šomiša mohuta wa setšweletšwa sa kanego ya maitemogelo a mong (lebelela ka fase) Go tswalela, tshaeno	Gantši ga se la semmušo, fela a ka fapana, mohlala, lengwalo la matshedišo le ka šomiša polelo ya semmušo Diponagalo tša polelo di tla fapana go ya ka maikemišetšo a molaetša
Lengwalo la semmušo	A a fapana, mohlala, a kgopelo ya mošomo goba pasari; a dingongorego, a kgopelo	Le ka ba le hlogo Tlhamego ya molaetša e tla fapana go ya ka maikemišetšo, mohlala, lengwalo la go ya go Tšhupabodulo ya mongwadi, tšatšikgwedi, tšhupabodulo ya moamogedi, madume kuranta. Go tswalela, tshaeno	Gantši le šomiša setaele sa semmušo Šomiša melao ya polelo, mohlala, *Thobela Morena/ Mohlomphegi Wa potego* Ka kakaretšo ke le le kopana, gomme le bolela taba thwii
Boitsebišophelo	Se fana ka kakaretšo ya bophelo bja mong	Dintlha tše bohlokwa tša mong: leina, tšatšikgwedi ya matswalo, bong, nomoro ya pukwana ya boitšebišo, tšhupabodulo, lepokisi la poso, dinomoro tša mogala (e ka ba tša batswadi/mohlokomedi), bj.bj. Ditlošabodutu le dikgahlego Dihlatse Moakanyetšo le kalo di bohlokwa	Kakaretšo e kopana – Seripa sa letlakala Dihlogo le dipulete Semmušo le setaele sa thwii
Pukutšatši/Jenale	Go rekhota le le go gopodišiša ka boitemogelo bja mong	Gantši e ngwalwa ka gare ga puku ye e ikgethilego (**Pukutšatši/ Jenale)** Ditsenywa di ngwalwa ka mehla (mohlala, tšatši ka tšatši goba beke ka beke Ditsenywa di ngwalwa go ya ka letšatšikgwedi Go ka šomišwa mohuta wa setšweletšwa sa kanego ya maitemogelo a mong.	Gantši e ngwalwa ka lebaka le le fetilego Setaele ga se sa semmušo Mongwadi o a ingwalela

E-meili/sms	Go tsebiša le go swarelela go setswalle	Tšhupabodulo ya moamogedi – yeo gantši e lego leina la moamogedi le mo tirelo e tšwago gona, gammogo le naga yeo kabo ya tirelo e tšwago gona. Mohlala, moloko *(leina)@ gmail.* (moabi) za *(naga). k.g.r. Moloko@dbe.gov.za* • CC: ba ke baamogedi bao šedi ya bona e nyakegago go emeili. • Tabataba: Ye ke kakaretšo ya diteng tša emeili. • Molaetša • Leina la moromedi Ela hloko: tšhupabodulo ya moromedi e laetša go re emeile e tla amogelwa neng. Moromedi a ka kgetha go fana ka dintlha tša kgokagano tše dingwe mo mafelelong. Se se bitšwa tshaeno.	Kgokagano ye e tšwelelago ka mokgwa wa polelo
Tša bophelo bja mohu	Go gopola le go tsebiša ba bangwe ka lehu la yo mongwe	Maina ka botlalo, letšatšikgwedi la lehu, moo motho a bego a dula gona nakong ya lehu la gagwe; letšatši la matswalo; batho ba bohlokwa bao ba tlogelwago ke mohu (molekani, bana) le maina a bona, nako, letšatšikgwedi, lefelo la poloko Tše dingwe tša tše di latelago di ka akaretšwa; lebaka le le hlotšego lehu; tshedimošo ya taodišophelo; tshedimošo ya segopotšo sa diloba	Setaele sa semmušo Šomiša phefolo, mohlala, o hlokofetše bakeng sa o hwile Ka mehla ke se sekopana Šomiša melao ya polelo,
Taletšo	Go laletša motho go tla go tiragalo goba go dira se sengwe (a ka dumela goba a gana)	E ka tšea sebopego sa lengwalo la segwera goba gwa šomišwa karata ya taletšo. Akaretša go re tiragalo ka mohuta mang. Lefelo leo e tla swarelwago gona Tšatšikgwedi le nako E ka akaretša mohuta wa moaparo Leina la molaletšwa E ka akaretša go re molaletšwa a arabe ge e ba o tlatla goba aowa E ka ba le elemente ya go bogwa, ya moakanyetšo Karabo e ka ba ka sebopego sa tsebišo goba lengwalo	E ka ba setaele sa semmušo goba seo e sego sa semmušo Ka kakaretšo ke ye kopana, e bolela ditaba thwii Karabo ke ye botho, Šomiša ditemana tša melao, mohlala, *Ke be ke rata go go laletša....* mohlala, *Ke leboga kudu ge o ntaleditše, fela nka se kgone go ba gona moletlong.*

Go fa ditšhupetšo	Go botša motho gore a fihla bjang felotsoko	• Šomiša tatelano go ya ka nako • Bolela ka ga tshupetšo ye e itšeng • Akanya gore e ka ba bokgole bjo bokaakang • Efa tshedimošo ya dišupetši mo tseleng	• Šomiša kudu modirišotaelo • Šomiša mafoko a makopana a go kwešišagala
Tshepedišo (mohlala, ditaelo, ditshupetšo le melao)	Go hlaloša goba go laela gore selo se dirwa bjang ka tatelano ya go se kgaotšwe ya dikgato	Maikemišetšo: setatamente sa seo se swanetšego go fihlelelwa, mohlala, o ka dira bjang bokantle bja photefolio Ditlabakelo/metheriale ye e nyakegago e ngwadilwe ka lenaneo, mohlala*, letlakala la bokgabo le legolo, dipente, bj.bj.* Tatelano ya dikgato go fihlelela maikemišetšo, mohlala, Sa mathomo, penta bokamorago bja letlakala. Eka felesetšwa ke setšweletšwa sa go bonwa, mohlala, boto ya kanegelo, dithalwa, bj. bj.	E ngwalwa ka modirišotaelo, mohlala, *Penta bokamorago bjo botala*..... Ka tatelano go ya ka nako, mohlala, *ya pele...., ye latelago....* Šomiša dinomoro le dipulete go laetša peakanyo goba tatelano Nepiša go batho ka kakaretšo go feta maina a botee ao filwego a batho Ditlhalošo tša lebaka le pheto
Papatšo/diphoustara/ tsebišo	Go hlohloletša motho gore a reke se sengwe goba a šomiše tirelo	E ka tšea dibopego tša go fapana E ka šomiša moeno/slokene le dišupo/diloko Gantši e ka ba le elemente ya go bogwa, ya moakanyetšo Šomiša dithekniki tša go bapatša. Šomiša moakanyetšo go dira go re papatšo e tanye mahlo le go gopolega	Dikapolelo le ditlabelo tša thetho di šomišetšwa go tliša maatlakgogedi le polelo ye e gopolegago, mohlala, tshwantšhišo, tshwantšhanyo poeletšomedumo, poeletšo, morumokwano, mošito

Ditšweletšwa tša dingwalo le tša phatlalatšo			
Mohuta wa setšweletšwa	**Morero**	**Sebopego sa setšweletša**	**Diponagalo tša polelo**
Kanego ya maitemogelo gagwe	Bolela ka maitemogelo a gagwe	Tsebišo: go tliša tikologo le go hloma kamano, mohlala, *E be e le ka nako ya maikhutšo a dikolo* Go bolela ka ditiragalo tše di diregilego, ka mehla ka mokgwa wa tatelano ya nako, mohlala, *Ke ile lefelong la Tumelo..... Morago ga moo.....* Dintlha tše dingwe tša tlaleletšo ka ga tiragalo ye nngwe le ye nngwe, mohlala, *O be a maketše ge a mpona.* Go tsebiša gape – pego ya go tswalela ye e ka akaretšago tlhathollo, mohlala, *Ke tshepa gore nka tšea nako ye ntši le Tumelo. Re bile ipshinne.*	Ka mehla e ngwalwa ka lebaka le le fetilego E bolelwa ka motho wa pele goba wa boraro (seboledi goba mmolelwa) Dikgokantšhi tša nako di a šomišwa, mohlala, *sa pele, morago ga, latelago, pele ga moo, mafelelong, ka nako ye* E nepiša go motho goba sehlpha sa batšeakarolo Eka ba ka setaele seo e sego sa semmušo
Poledišano	Ke rekhote ya diphetolano ge di tšwelela/go tšwa thwii go ntlhatebelelo ya seboledi	Ge poledišano e ama ba lapa goba bagwera go šomišwa setaele sa polelo ye e lokologilego. Melao ya tshepetšo ya setho ya go kgopela, botšiša, laela, šišinya le go dumela e a šomišwa Ge poledišano e ama batho ba ba sa tsebanego, setaele sa polelo ya therišano se a šomišwa. Tshepetšo ya setho ye e tsebegago ya go kgopela, botšiša, laela, šišinya le go dumela e a šomišwa	
Tshwayotshwayo (mohlala, puku ya kanegelo goba tshwayotshwayo	Go akaretša, sekaseka le go araba ditšweletšwa tša dingwalo goba ditiragatšo	Kamano: tshedimošo ya bokamorago bjalo ka mongwadi, moswantšhi, mohuta wa mošomo. Tlhalošo ya setšweletšwa: hlaloša dielemente tša setšweletšwa goba tšweletšo bjalo ka baanegwathwadi, ditiragalo tše bohlokwa le diponagalo. Kahlolo: tekolo ya mošomo ka go hlagiša kakanyo goba kahlolo	

Athikele ya kuranta/ dikanego tša dintlha	Go sedimoša, ruta, hlabolla, le go thabiša setšhaba	• Bolela dintlha gabotse ka boripana. • Katanela go fihliša molaetša ntle le go lahlegela mmadi • Akaretša ka nepagalo, ntle le go sekamiša nnete. • Efa thaetlele ye kopana le oketša ka thaetleletlaleletšo ye e kwešišagalago E thoma ka dintlha tše bohlokwa: mang, eng, bjang, neng, kae, ka lebaka la eng, le ga kaakang	• E šomiša polelo ye e kwešišagalago ye kopana • E ngwalwe ka motho wa boraro (mmolelwa) • E ka šomiša tiro goba tirwa go ya le ka nepišo le gore ke efe yeo e gogago šedi ya mmadi • E swanetše go akaretša ditsopolwa, ditshwayotshwayo, dikakanyo, dipego le ditemogo go tšwa bathong bao ba amegago goba ditsebi tša sererwa
Athikele ya kgatišobaka	Go lemoša, ruta, hlabolla, le go thabiša setšhaba	• Hlogo e swanetše go ba le maatlakgogedi e kgahliše • Setaele se swanetše se be sa mong, se bolele thwii le mmadi. • Setaele se ka ba se se hlalošago le go šomiša poeleo ya dika, se be se se gokago boikgopolelo bja babadi. • Maina, mafelo, dinako, maemo, le dintlha tše dingwe tše bohlokwa di swanetše go akaretšwa ka gare ga athikele. • Athikele e swanetše go hlohloletša kgahlego le go goka šedi ya mmadi	• Ditsopolwa go tšwa go batho • Ditemana tše telele • Mongwalo wa go hlaloša • E ka šomiša motswako wa polelo ya semmušo le ya go se be ya semmušo go akaretša le mebolelwana ya ka mehla le ya segae • Dipotšišo tša makgethepolelo • Tšhomišo ya tshwantšhokgopolo le tlhalošo.

3.2.3 **Botelele bja ditšweletšwa tša Leleme la Gae** (tše di tla tšweletšwago ke barutwana)

Mošomo	Mphato wa 4	Mphato wa 5	Mphato wa 6
Temana	Mantšu a 50-60	Mantšu a 60-80	Mantšu a 80-100
• **Mantšu**	Mafoko a 5-6	Mafoko a 6-8	Mafoko a 8-10
• **Mafoko**	Ditemana tše 2-3	Ditemana tše 3-5	Ditemana tše 4-6
Ditšweletšwa tša bomolomo tša boitlhamelo, mohlala, bolela gape, goba anega kanegelo, polelo ye kopana	Motsotso ye 2	Motsotso ye 2	Motsotso ye 2-3
Taodišo	Mantšu a 100-120 Ditemana tše 2-3	Mantšu a 120-140 Ditemana tše 3-5	Mantšu a 140-150 Ditemana tše 4-6
Kanegelokopana go akaretša dingwalotšhaba	Mantšu a 120-140 Ditemana tše 3-5	Mantšu a 140-160 Ditemana tše 4-6	Mantšu a 160-170 Ditemana tše 6-8
Kakaretšo	Mantšu a 40-50	Mantšu a 50-60	Mantšu a 60-70
Ditšweletšwa tša tirišano tše telele, mohlala, mangwalo	Botelele bja mmele wa setšweletšwa 60-80	Mantšu a 80-100	Mantšu a 100-120
Ditšweletšwa tše kopanakopana	Mantšu a 30-40	Mantšu a 40-60	Mantšu a 60-80
Tekatlhaologanyo	Mantšu a 150-160	Mantšu a 160-180	Mantšu a 180-200
Kakaretšo	Mantšu a 40-50 go setšweletšwa sa mantšu a 230	Mantšu a 50-60 go setšweletšwa sa mantšu a 250	Mantšu a 60-70 go setšweletšwa sa mantšu 280

3.2.4 Botelele bja ditšweletšwa tša Leleme la Gae (gore barutwana ba šome ka tšona)

Mošomo	Mphato wa 4	Mphato wa 5	Mphato wa 6
Ditšweletšwa tša tekatlhaologanyo ya go theeletšwa tše telele, mohlala, kanegelo, dipotšišotherišano, dipapadi, dipego tša ditaba	Mantšu a 150–200/go fihla ka metsotso ya 5	Mantšu a 200–250/go fihla ka metsotso ye 5	Mantšu a 250–300/go fihla ka metsotso ye 5
Ditšweletšwa tša tekatlhaologanyo ya go theeletšwa tše kopana, mohlala, dipego, ditšweletšwa tša tshedimošo, ditaelo, ditšhupetšo	Mantšu a 60-70/metsotso ye 1-2	Mantšu a 70-80/metsotso ye 1-2	Mantšu a 80-100/metsotso ye 1-2
Tekatlhaologanyo ya go balwa/ditšweletšwa tša go bala tše di tseneletšego.	Mantšu a 150- 200	Mantšu a 200-250	Mantšu a 250-300

Ga se go kgethwe botelele bja ditšweletšwa tša go bala go go katološitšwego ka ge bo laolwa ke mohuta wa setšweletšwa, bothata/tharagano ya polelo le maemo a go bala a barutwana.

3.2.5 Tlotlontšu ye e tla fihlelelwago ke barutwana ba Leleme la Gae

	Kotara	1	2	3	4
Tlotlontšu Mantšu ao a tlwaelegilego	Mphato wa 4	1700–2500	1850–3000	2000–3500	3500–4000
	Mphato wa 5	2400–4000	2700–4250	3000–4500	4500-5000
	Mphato wa 6	3500–4750	3700–5200	4000–5500	5500–6000
Tlotlontšu ya go balwa (mantšu a mafsa)	Mphato wa 4	800- 1900 (75- 250)	900- 2200 (75- 250)	1000- 2500 (75- 250)	2500–3000 (75- 250)
	Mphato wa 5	1500- 3000	1750-3300	2000- 3500	3500- 4000
	Mphato wa 6	2200- 3800	2400–4200	2700- 4600	3000 -5000

3.3 PEAKANYO YA GO RUTA

Peakanyo ya go ruta e laetša bonnyane bja diteng tšeo di swanetšego go rutwa mo dibekeng tše dingwe le tše dingwe tše pedi ka kotara. Tatelelano ya diteng ye e filwego ga se ya kgapeletšo, gomme le nako ye e abilwego ke kakanyo fela ya go laetša go re go ka tšewa lebaka le kakaang go ruta diteng. Barutiši ba swanetše go hlama Peakanyo ya Thuto go tšwa go dipukukgakollo tša bona le methopo ye mengwe go kgona go ruta diteng ka go šomiša tatelelano le lebelo la maleba. Barutiši ba hlohloletšwa go šomiša diteng goba dikgopolo tšeo di amanago le tikologo ya bona.

3.3.1 Ka tsela yeo ditšweletšwa di nyalantšwego go leboo la dibeke tše pedi

Ditšweletšwa tša go fapafapana di šomišitšwe bjalo ka motheo moakanyetšong wa sediko sa beke tše pedi tša go ruta. Di kgethilwe go lebeletšwe ka mokgwa wo dinyalelanago ka gona go bopa togagano ye tee, mohlala, barutwana ba tla theeletša kanegelo morago ba bala kanegelo. Ba tla kgopelwa go ngwala tlhalošo ye kopana ya bomomolo ya lefelo goba motho (seo se nyalelana le kanegelo) goba ba ka kgopelwa go ngwala lengwalo ba ngwalele moanegwa mo go kanegelong. Kgetha sererwa goba hlogo mo sedikong se sengwe le se sengwe sa beke tše pedi seo se tlago go kgontšha go nyalantšha mešongwana ka katlego. Lebaka la go šomiša sererwa goba hlogo ke go dira gore go kgonege gore nako le nako tlotlontšu le dibopego tša polelo di bušeletšwe ka go dikamano tše di hlalošegago

3.3.2 Ditšweletšwa/mešongwana di adilwe bjang ka tatelano go putlaganya leboo la dibeke tše pedi

Ditšweletšwa ga se gore di swanetšwa go rutwa ka tatelano ye e itšeng. Gantši go swanetše go be le mešongwana wa go theeletša le go bolela go lokišetša mešongwana wa go bala goba go ngwala. Ka nako ye nngwe mošongwana wa go theeletša le go bolela o swanetše go tšwa go setšweletšwa sa go bala. Barutwana ba swanetše go šomana le ditšweletšwa tša bomolomo tša go fapafapana le go bala pele ba tla kgopela go ngwala ditšweletšwa tše. Gantši setšweletšwa seo se tla theeletšwago, mohlala, kanegelo goba pego ya ditaba e tla fapana le go ba ya godingwana go feta yeo barutwana ba tlilego go e bala. Se ke ka lebaka la gore mabokgoni a barutwana a go theeletša a tšwetše pele go feta mabokgoni a go bala.

3.3.3 Mohuta wa ditšweletšwa wo o beetšwego le wo o šišintšwego

Mehuta ya ditšweletšwa tše di beetšwego go ruta go leboo la dibeke tše pedi

di laeditšwe go peakanyo ya ruta. Tšona di swanetše go ba gona ka gare ga dipukukgakollo tšeo di beetšwego. Gantši ga go na mohuta wa kanegelo wo itšeng wo o beetšwego. Kgetho e ka dirwa go tšwa go mehuta ya dikanegelo tša sebjalebjale, dikanegelo tša boikgopolelo (bohlagahlaga, mahlale a boikgopolelo) dikanegelo tša histori (mohlala, taodišophelo) le dikanegelo tša setšo (mohlala, nonwane ya kakanyatlhalošo le nonwane ya phetheletšannete) tšeo di lego gona. Go a swana le go direto le dipapadi.

Gape go na le karolo yeo e bitšwago ‘Gopodišiša ka ditšweletšwa tše di badilwego ka nako ya go ipalela/go bala ka bobedi ka bobedi’. Tše ke ditšweletšwa tšeo di tlago kgethwa go tšwa go padišo/dipadišo goba dipuku tše dingwe (go bala go go katološitšwego). Di tla thekga ditšweletšwa tšeo di badilwego go karolo yeo e beetšwego. E ka no ba mohuta wa setšweletšwa sa go swana (go gatelela kwešišo ya sebopego sa setšweletšwa goba ya mohuta wo mongwe wo o fapanego (go hlohloletša kgahlego le go katološa mohlwaela wa mabokgoni a go bala. Go tše ka moka, go bala ka tlaleletšo go swanetše go nyalelana le direrwa le morero wa se se kgethilwego go ditšweletšwa tše di beetšwego go leboo la dibeke tše pedi. Se se bohlokwa kudu bjalo ka ge se teefatša tsebo ya morutwana wa Lelemetlaleletšo la Pele le kwešišo ya tlotlontšu le dikgopolo tšeo di nyalelanago le serewa. Maikemišetšo a magolo ke go dira gore barutwana ba kgone go ipalela le go tšwetšapele tlwaelo ya go bala. Nakong ya go ka nnoši,

barutwana ba swanetše go fiwa sebaka sa go bala dipuku tša lefapha la bona leo ban ago le kgahlego go lona gomme ba gopodišiše ka seo ba se badilego.

3.3.4 Palo ya ditšweletšwa tše bohlokwa go leboo la dibeke tše pedi

Mathomong a ngwaga ka mehla go ba le mohuta o tee wa setšweletšwa goba mošongwana go leboo la dibeke tše pedi. Morago ga mo, go tla ba le mehuta ye mebedi, nako ye nngwe ye meraro ya setšweletšwa goba mešongwana go leboo la dibeke tše pedi. Ruta mehuta ye ya ditšweletšwa le mošongwana ye e nyalelanago le yona ka go gopola gore barutwana ba tlile go kopana le tšona makga a mmalwa mo gare ga ngwaga.

3.3.5 Tsela yeo Dibopego le Melao ya Tšhomišo ya polelo di rutwa ka gona

Karolo ya diteng tša 'Dibopego le Melao ya Tšhomišo ya polelo' gantši e nyalana le mehuta ya ditšweletšwa tšeo di beetšwego ka fase ga hlogo ya go Theeletša le go Bolela, go Bala le go Bogela le go Ngwala le go Hlagiša. Dibopego le Melao ya Tšhomišo ya polelo di tla fiwa šedi gape ka nako ye e abetšwego go Theeletša le go Bolela, go Bala le go Bogela le go Ngwala le go Hlagiša. Mohlala, ge kanegelo e dirilwe, barutwana ba tla šoma ka lebaka la lefetile, le go bala ditšweletšwa ba šomiša lona lebaka le. Le ge go le bjalo, go bohlokwa gape gore mešongwana e hlamiwe e nepišwa go sebopego sa polelo se se itšego ka go kamano. Kgetha diatheme go tšwa go karolo ya 'Dibopego le Melao ya Tšhomišo ya polelo' go ruta bana polelo ye e tšwelelago fela ka nako ya nepišo ya mohuta wa setšweletšwa le ka mokgwa wo o thekgago go ithuta polelo kgato ka kgato. Ga se diatheme ka moka tšeo di swanetšwego go rutwa mo go leboo leo le filwego, fela netefatša gore diaetheme ka moka tše ngwadilwego mo lenaneong la kakaretšo di rutilwe ka moka ge ngwaga o fela.

Hlama mešongwana yeo e kwalago go barutwana le go nyalelana le ditšweletšwa tšeo ba ithutago tšona go leboo la dibeke tše pedi. Mešongwana ye mentši ya mohuta wo e swanetšwe go dirwa bjalo ka ge barutwana ba tšwelapele go tšwa go Mphato wa 4 go ya go 6. Kgetha ka hlokomelo melawana yeo o e hlalošetšago barutwana, e se be ye mentši. Go itlwaetša dibopego tša polelo' le tšhomišo go tla thumeletša mabokgoni a. Go ruta go swanetše go logaganya mabokgoni a polelo ka moka le dibopego tša polelo bjalo ka ge di nyalelana. Tše ka moka di swanetše go rutwa go ya le ka kamano ya tšona. Ela hloko, le ge go le bjalo go na le nako ye itšeng yeo e abetšwego go go ruta semmušo Dibopego le Melao ya Tšhomišo ya polelo.

3.4 DITENG LE DIPEAKANYO TŠA GO RUTA SEPEDI LELEME LA GAE

MPHATO WA 4

MPHATO WA 4 KOTARA YA 1				
MABOKGONI	**GO THEELETŠA LE GO BOLELA(BOMOLOMO)**	**GO BALA LE GO BOGELA**	**GO NGWALA LE GO HLAGIŠA**	**DIBOPEGO LE MELAO YA TŠHOMIŠO YA POLELO**
BEKE 1-2	**Theeletša kanegelokopana** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Mešongwana ya matsenyagae: kakanyo • Lemoga baanegwa • Gopola dikgopolokgolo • Araba dipotšišo tša bomolomo **Bolela kanegelo gape** • Bolela tiragalo gape ka tatelano ya maleba • Bolela maina a baanegwa ka nepagalo	**Bala kanegelokopana** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši Pele ga go bala: akanya go tšwa go leina la puku le diswantšho • Šomiša mekgwanakgwana ya go bala: go dira dikakanyo, šomiša ditumatlhaka le ditlhahli tša dikamano • Ahlaahla tlotlontšu ye mpsha go tšwa go setšweletšwa se se badilwego • Lemoga le go swayaswaya ka ga baanegwa • Fa le go hlaloša maikutlo a gagwe ka ga tšweletšwa • Balela godimo ka tlhabošo ya go kwagala, go kgaoganya lefoko go ya ka maswaodikga, lebelo • Šomiša pukuntšu **Gopodišiša ka ditšweletšwa tše a ipaletšego ka noši** • Anega kanegelo goba kgopolokgolo gape ka mafoko a 3 go iša go a 5 • Hlagiša maikutlo a boiphetolelo go ditšweletšwa tše di badilwego • Tswalanya le bophelo bja gagwe	**Ngwala kanegelo ye e theilwego go maitemogelo a gagwe/tiragalo** • Kgetha diteng tša maleba tša sererwa • Šomiša sebopego sa kanegelo bjalo ka foreime • Akaretša baanegwa • Šomiša thutapolelo ya maleba, mopeleto le maswaodikga • Šomiša mehuta ya go fapafapana ya tlotlontšu ye e nyalelanago le sererwa • Hlama pukuntšu ya gagwe **Šomiša magato a go ngwala** • Go beakanya/pele ga go ngwala • Go ngwala sengwalakakaywa • Go boeletša • Go hlokola • Go phošolla le • Go hlagiša	Šoma ka lentšu: mainagohle, mainaina maina a go balega le maina a go se balege Šoma ka lefoko: mafokonolo **Mopeleto le maswaodikga** khutlo, ditlhakakgolo le ditlhaka tše nnyane

MPHATO WA 4 KOTARA YA 1				
MABOKGONI	**GO THEELETŠA LE GO BOLELA(BOMOLOMO)**	**GO BALA LE GO BOGELA**	**GO NGWALA LE GO HLAGIŠA**	**DIBOPEGO LE MELAO YA TŠHOMIŠO YA POLELO**
BEKE 3-4	**Theeletša sereto/koša** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Mešongwana ya matsenyagae: kakanyo • Gopola dintlhakgolo • Ahlaahla kgopolokgolo • Tswalanya le maitemogelo a gagwe • Lemoga morumokwano le mošito • Hlagiša maikutlo ao a hlohlolwago ke sereto • Diragatša koša/methaladi ye e kgethilwego	**Bala sereto/koša** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Ahlaahla kgopolokgolo • Hlagiša maikutlo ao a hlohlolwago ke koša • Lemoga morumokwano le mošito le khuetšo ya tšona • Aroganya mantšu go ya ka dinoko go kwešiša mošito **Gopodišiša ka ditšweletšwa tše a ipaletšego ka noši** • Anega kanegelo goba kgopolokgolo gape ka mafoko a 3 go iša go a 5 • Hlagiša maikutlo a boiphetolelo go ditšweletšwa tše di badilwego	**Ngwala sereto se bonolo/koša** • Kgetha diteng tša maleba • Šomiša foreime ya maleba • Diriša sebopego le tlhamego ya maleba • Go beakanya, go ngwala sengwalwakakanywa le go boeletša koša • Diriša morumokwano le mošito wa maleba • Šomiša tsebo ya dinoko go tšweletša mošito ka gare ga setšweletšwa • Rekhota mantšu le ditlhalošo tša tšona ka gare ga pukuntšu ya gagwe **Šomiša magato a go ngwala** • Go beakanya/pele ga go ngwala • Go ngwala sengwalakakaywa • Go boeletša • Go hlokola • Go phošolla le • Go hlagiša	Šoma ka lentšu: maina a go šupetša dilo tša go swarega, mainakgopolo, mainagokwa Šoma ka mafoko: mafokonolo **Tlhalošo ya mantšu**: morumokwano, maadingwa **Mopeleto le maswaodikga**: khutlo, fegelwana

MPHATO WA 4 KOTARA YA 1				
MABOKGONI	**GO THEELETŠA LE GO BOLELA(BOMOLOMO)**	**GO BALA LE GO BOGELA**	**GO NGWALA LE GO HLAGIŠA**	**DIBOPEGO LE MELAO YA TŠHOMIŠO YA POLELO**
BEKE5-6	**Theeletša kanegelo, mohlala. dingwalotšhaba (dinonwane kakanyotlhalošo goba nonwane phetheletšannete)** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakolo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Mešongwana ya matsenyagae: kakanyo • Lemoga thulaganyo, baanegwa le tikologo • Ahlaahla molaetšakgolo • Araba dipotšišo tša bomolomo **Anega kanegelo gape** • Anega ditiragalo gape ka tatelano ye e nepagetšego • Bolela baanegwa ka nepagalo • Hlagiša dikgopolo le maikutlo	**Bala kanegelo, mohlala, dingwalotšhaba (dinonwane kakanyo tlhalošo goba nonwane phetheletša nnete)** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakolo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Pele ga go bala: akanya go tšwa go thaetlele le diswantšho • Šomiša mekgwanakgwana ya go bala, mohlala, dira dikakanyo, šomiša ditlhahli tša dikamano go hwetša tlhalošo • Ahlaahla thulaganyo, baanegwa le tikologo • Ahlaahla molaetša • Hlagiša dikakanyo le maikutlo a gagwe ka ga setšweletšwa • Fapantšha magareng ga ditiragalo tša nnete le tše e sego tša nnete **Gopodišiša ka ditšweletšwa tše a ipaletšego** • Tswalanya le bophelo bja gagwe	**Ngwala kanegelo(dingwalotšhaba, mohlala, dinonwane kakanyotlhalošo le phetheletšannete** • Tšweletša sebopego sa (mathomo, mmele le mafelelo), thulaganyo baanegwa le tikologo • Diriša polelo ya boikgopolelo kudu tlotlontšu ye e fapafapanego • Šomiša thutapolelo, ya maleba mopeleto, le maswaodikga • Rekhota mantšu le ditlhalošo tša tšona ka gare ga pukuntšu ya gagwe **Šomiša magato a go ngwala** • Go beakanya/pele ga go ngwala • Go ngwala sengwalakakaywa • Go boeletša • Go hlokola • Go phošolla le • Go hlagiša	Šoma ka mafoko: dihlogo, medu, meselana Šoma kamafoko: mafokonolo, mafokofokwana **Tlhalošo ya mantšu**: diema, dika **Maswaodikga**: khutlo, fegelwana, kgorwana, khutlofegelwana

MPHATO WA 4 KOTARA YA 1				
MABOKGONI	**GO THEELETŠA LE GO BOLELA(BOMOLOMO)**	**GO BALA LE GO BOGELA**	**GO NGWALA LE GO HLAGIŠA**	**DIBOPEGO LE MELAO YA TŠHOMIŠO YA POLELO**
BEKE 7-8	**Theeletša le go ahlahla setšweletšwa sa ditaelo, mohlala, motswako** • Mešongwana ya matsenyagae: kakanyo • Gopola ka tshepedišo • Laetša diponagalo tša setšweletšwa sa ditaelo • Fa ditaelo tša go kwagala mohlala ka fao teye e dirwago ka gona • Ngwalangwala dinoutse gomme a diriša ditaelo tšeo a di badilego • Botšiša dipotšišo go hwetša tshedimošo ka botlalo • Swayaswaya ka ga go kwagala ga ditaelo	**Bala setšweletšwa sa ditaelo** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Pele ga go bala: akanya go tšwa go thaetlele le diswantšho • Šomiša mekgwanakgwana ya go bala, mohlala, kakanyo, ditlhahli tša dikamano • Ahlaahla dintlha ka botlalo tše itšego tša setšweletšwa • Ahlaahla tatelano ya ditaelo	**Ngwala ditaelo: , mohlala, ka fao teye e dirwago** • Ngwala ditlabakelo le ditswaki • Šomiša dintllha ka botlalo tše di itšego ka nepagalo • Šomiša tatelano ya maleba • Šomiša modirišo taelo • Šomiša sebopego sa maleba le tlhamego • Rekhota mantšu le ditlhalošo tša tšona ka gare ga pukuntšu ya gagwe **Šomiša magato a go ngwala** • Go beakanya/pele ga go ngwala • Go ngwala sengwalakakaywa • Go boeletša • Go hlokola • Go phošolla le • Go hlagiša	Šoma ka lentšu: mašala ao a laetšago mmoledi le mmolediša ka boteeng le bontši, mašalathuo, mašupi Šoma ka mafoko: sediri, sedirwa **Tlhalošo ya mantšu**: maadingwa

MPHATO WA 4 KOTARA YA 1				
MABOKGONI	**GO THEELETŠA LE GO BOLELA(BOMOLOMO)**	**GO BALA LE GO BOGELA**	**GO NGWALA LE GO HLAGIŠA**	**DIBOPEGO LE MELAO YA TŠHOMIŠO YA POLELO**
BEKE 9-10	**Theeletša le go ahlaahla madireng ditaba tša bjale ao a theilwego godimo ga athikele ya kuranta, goba kgatišobaka** • Mešongwana ya matsenyagae • Theeleletša dintlha ka botlalo tše itšego • Lemoga molaetšakgolo • Amanya le bophelo bja gagwe • Ahlaahla dintlhakgolo le dintlha ka botlalo tše itšego • Diriša tshedimošo go tšwa go setšweletšwa e le go iphetolela go go dipotšišo • Ahlaahla mehola ya tša selegae, setho le setšo ka gare ga setšweletšwa • Kgatha tema dikahlaahlong **Hlagiša polelo ya go itokišetšwa** • Kgetha diteng tša maleba • Šomiša mathomo, bogare, mafelelo • Go se tšwe tseleng • Šomiša peakanyo ya go kwagala • ya dikgopolo • Šomiša mabokgoni a go hlagiša, mohlala, bolomo, khutša, leemo	**Bala setšweletšwa sa tshedimošo, mohlala, athikele ya kuranta** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Pele ga go bala: akanya go ya ka thaetlele le diiswantšho • Diriiša mekgwankgwana ya go bala, mohlala, go dira dikakanyo, diriša ditlhahli tša dikamano go hwetša tlhalošo le go sekima go hwetša dikgopolo tša kakaretšo • Diriša dintlhakgolo, mothaladi wa go tšweletša mongwadi wa athikele, temana ya matseno, dikarabo tša Mang, Eng, Kae, Neng, Bjang/Ka baka lang • Ahlahla dintlha kgolo • Ahlaahla kgopolokgolo le dintlha ka botlalo tše itšego • Swayaswaya ka kgetho ya diswantšho ka gare ga setšweletšwa • Fa tlhalošo ya mantšu a sa tlwaelegago **Gopodišiša ka ditšweletšwa tše a ipaletšego tšona ka noši** • Hlagiša khuduego ka go iphetolela go ditšweletšwa tše di badilego	**Ngwala pego ya kuranta yeo e theilwego godimo ga maitemogelo a gagwe/tiragalo** • Diriša dintlhakgolo, mothaladi wa go tšweletša mongwadi wa athikele, temana ya matseno, dikarabo tša Mang, Eng, Kae, Neng, Bjang/Ka baka lang • Kgetha diteng tša maleba • Šomiša foreime ya maleba • Diriša dintlhakgolo/thaetlele • Latelanya ditiragalo ka nepagalo • Šomiša tlotlontšu ya maleba • Šomiša thutapolelo ya maleba , mopeleto, le maswaodikga • Phošolla mopeleto ka go diriša pukuntš u **Šomiša magato a go ngwala** • Go beakanya/pele ga go ngwala • Go ngwala sengwalakakaywa • Go boeletša • Go hlokola • Go phošolla le • Go hlagiša	Šoma ka lentšu: bontši dihlogo tša maina Šoma ka mafoko: mafokonolo, ditatamente, mabotšiši **Tlhalošo ya mantšu**: malatodi **Mopeleto le maswaodikga**: leswao la potšišo leswao la tlabego, tšhomišo ya pukuntšu

MPHATO WA 4 KOTARA YA 2				
MABOKGONI	**GO THEELETŠA LE GO BOLELA (BOMOLOMO)**	**GO BALA LE GO BOGELA**	**GO NGWALA LE GO HLAGIŠA**	**DIBOPEGO LE MELAO YA TŠHOMIŠO YA POLELO**
BEKE 1 -2	**Theeletša dipego tša boso** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Mešongwana ya matsenyagae • Theeleletša dintlha ka botlalo tše itšego • Ahlaahla bohlokwa bja tshedimošo • Amanya tshedimošo le bophelo bja gagwe • Ahlaahla seabe sa tshedimošo maphelong a batho • Bapetša maemo a ditaba mafelong a a fapanego, go laetša pheletšo ye e nyakegago ka go fa mabaka • Kgatha tema dikahlaahlong, go thekga kgopolo ya gagwe • Lemoga diponagalo tša pego ya boso: retšistara le mohuta wa polelo wo o šomišitšwego • Šomiša mekgwanakgwana ya go kopakopana go kgokagana gabotse nakong ya kgobokano ya dihlopha	**Bala ditsweletšwa tša tshedimošo tša go ba le tša go bonwa,** mohlala, ditšhate, dinkatlapana, mebepe Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Pele ga go bala: akanya go tšwa go thaetlele le diswantšho/tša go bonwa • Šomiša mekgwanakgwana ya go bala, mohlala, go sekima go hwetša kgopolo kakaretšo, go sekena –go hwetša dintlha ka botlalo tše itšego • Lemoga ka fao setšweletšwa se beakantšwego • Bapetša go ditshwano le diphapano mafelong a a fapafapanego • Bala setšweletšwa sa tshedimošo sa go ba le tša go bonwa, mohlala, mmepe • Šomiša pukuntšu go lekola tlhalošo ya tlotlontšu ye mpsha	**Ngwala setšweletšwa sa tshedimošo, mohlala. tšhate ya tša boso** • Beakanya tshedimošo ka tatelano ya go kwagala • Akaretša dintlha ka botlalo tše di itšego • Šomiša sererwa le mafoko a thekgo go hlama ditemana tše di kgohlaganego • Akanyetša tša go bonwa tša maleba, mohlala, ditšhate, dinkatlapana, mebepe • Šomiša thutapolelo ya maleba , mopeleto le maswaodikga • Šomiša tlotlontšu ya maleba • Rekhota mantšu le ditlhalošo tša tšona ka gare ga pukuntšu ya gagwe **Šomiša magato a go ngwala** • Go beakanya/pele ga go ngwala • Go ngwala sengwalakakaywa • Go boeletša • Go hlokola • Go phošolla le • Go hlagiša	Šoma ka lentšu: mahlaodi a tekanyo Šoma ka mafoko**:** lebaka le lefetilego, lebaka le le tlago

MPHATO WA 4 KOTARA YA 2				
MABOKGONI	**GO THEELETŠA LE GO BOLELA (BOMOLOMO)**	**GO BALA LE GO BOGELA**	**GO NGWALA LE GO HLAGIŠA**	**DIBOPEGO LE MELAO YA TŠHOMIŠO YA POLELO**
DIBEKE 3- 4	**Theeletša le go ahlaahla kanegelokopana** • Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Mešongwana ya matsenyagae: kakanyo • Lemoga dikgopolokgolo le dintlha tše bohlokwa tše itšego • Ahlaahla thulaganyo, baanegwa, le tikologo • Amanya le bophelo bja gagwe • Ahlaahla gomme a fa kakanyo ya gagwe • Kgatha tema dipoledišanong tša sehlopha, mohlala, mabapi le ditaba tše di amanago le kanegelo • Botšiša dipotšišo tša maleba • Fa dipoelo • Swarelela kahlaahlo • Iphetolela go dikgopolo tša ba bangwe ka tlhompho le kwelobohloko • Šielana ka go bolela	**Bala kanegelokopana** Pele ga go bala: akanya go tšwa go leina la puku le diswantšho • Lemoga le go swayaswaya ka ga moanegwathwadi , thulaganyo le tikologo • Šomiša mekgwanakgwana ya go bala: dira dikakanyo le go dira dithumo go ya ka dintlha tše di filwego, šomiša ditumatlhaka le ditlhahli tša dikamano • Ahlaahla moanegwa go akaretša se a se bolelago goba se a se dirago le seo baanegwa ba bangwe ba se bolelago ka ga yena goba seo ba se dirago mo go yena • Kgona go utolla mabaka ao a hlolago ditiro ka go kanegelo • Fa le go tlhaloša maikutlo le dikakanyo tša gagwe • Ahlaahla tlotlontšu ye mpsha go tšwa go setšweletšwa se se badilwego • Šomiša pukuntšu	**Ngwala tlhalošo ya moanegwa** • Fa dintlha ka botlalo tše di itšego • Šomiša sererwa le mafoko a thekgo go hlama ditemana tše kgohlaganego • Šomiša tlotlontšu ya mehutahuta go akaretša mahlalosetšagotee le malatodi le mahlaodi • Šomiša pukuntšu go lekola mopeleto le tlhalošo ya mantšu **Šomiša magato a go ngwala** • Lahlela dikgopolo ka go šomiša mebepe ya monagano • Tšweletša sengwalwakakanywa sa mathomo • Go boeletša • Go phošolla • Go ngwala sengwalokakanywa sa mafelelo	Šoma ka lentšu: mahlaodi, madiri, mafedi le mafetedi, Šoma ka mafoko: sediri, sedirwa, kwano ya sediri le lediri, lebaka la bjale **Mopeleto le maswaodikga**: kutlo, fegelwana, leswao la potšišo, leswao la tlabego, bj.bj.

MPHATO WA 4 KOTARA YA 2				
MABOKGONI	**GO THEELETŠA LE GO BOLELA (BOMOLOMO)**	**GO BALA LE GO BOGELA**	**GO NGWALA LE GO HLAGIŠA**	**DIBOPEGO LE MELAO YA TŠHOMIŠO YA POLELO**
BEKE 5-6	**Theeletša le go ahlaahla dinonwanetsholo/kakanyatlhalošo/ pheteletša nnete** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakolo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Mešongwana ya matsenyagae: kakanyo • Lemoga dikgopolokgolo, thulaganyo , tikologo le baanegwa ba kanegelo ye e sego ya nnete • Lemoga phapano magareng ga ditiragalo tša nnete le tše e sego tša nnete • Amanya le bophelo bja gagwe • Kgatha tema dipoledišanong le go thekga kgopolo ya gagwe • Iphetolela ka go bontšha go amega go dikgopolo le ditšhišinyo tša ba bangwe • Fa dipoelo • Fa dipoelo tša go lekalekanela le go agiša mabapi le thulaganyo, morero le tikologo	**Bala nonwanetsholo/ kakanyatlhalošo/pheteletšannete** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Pele ga go bala: akanya go tšwa go thaetlele le diswantšho • Šomiša mekgwanakgwana ya go bala: go sekima le go sekena • Lemoga le go swayaswaya ka ga thulaganyo, tikologo le baanegwa • Fa mabaka bakeng sa ditiro tša baanegwa • Kwešiša tlotlontšu • Lemoga dikgopolokgolo le dikgopolotlaleletšo • Lemoga le go ahlaahla mehola mo go setšweletšwa **Gopodišiša ka ditšweletšwa tše a ipaletšego ka noši** • Anega kanegelo gape **goba** kgopolokgolo ka mafoko a 3 go fihla go 5 • Hlagiša khuduego ka go iphetolela go ditšweletšwa tše di badilego	**Ngwala nonwanetsholo/ kakanyatlhalošo/pheteletšannete** • Diriša diphoofolo bjalo ka baanegwa • Kgethela diteng sererwa sa maleba • Šomiša sebopego sa kanegelo bjalo ka foreime • Šomiša sererwa le mafoko a thekgo go hlama ditemana tše di tsenelelanago ka kgohlagano • Kgokagantšha ditemana ka go šomiša mantšu a dikgokaganyi le dikafoko • Šomiša mehuta huta ya tlotlontšu • Šomiša thutapolelo ya maleba, mopeleto, maswaodikga le sekgoba magareng ga ditemana • Šomiša pukuntšu go lekola mopeleto le tlhalošo ya mantšu **Šomiša magato a go ngwala** • Lahlela dikgopolo ka go diriša mmepe wa monagano • Go hlagiša sengwalwaakanywa sa mathomo • Go hlokola • Go Boeletša • Go phošolla • Go ngwala sengwalwaakanywa sa mafelelo	Šoma ka lentšu: Madiri Šoma ka mafoko: kwano ya sediri le lediri, lebaka le lefetilego **Tlhalošo ya mantšu**: dika le diema

MPHATO WA 4 KOTARA YA 2				
MABOKGONI	**GO THEELETŠA LE GO BOLELA (BOMOLOMO)**	**GO BALA LE GO BOGELA**	**GO NGWALA LE GO HLAGIŠA**	**DIBOPEGO LE MELAO YA TŠHOMIŠO YA POLELO**
BEKE7-8	**Theeletša le go phethagatša ditaelo, mohlala, metswako/ditaelo tša go dira se sengwe** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Mešogwana ya matsenyagae: kakanyo • Gopola tshepedišo • Lemoga diponagalo tša setšweletšwa sa ditaetšo • Lemoga dihlogo tše bohlokwa • Fa ditaelo tša go kwagala, mohlala. ka fao sangwetse e dirwago ka gona • Ngwala dinoutse gomme a diriša ditaelo tše di badilwego • Botšiša dipotšišo go hwetša tlhathollo/kwešišo ye kaone • Swayaswaya ka ga go kwagala ga ditaelo **Theeletša le go fa ditaelo** • Theeleletša dintlha ka botlalo tše itšego • Šomiša dintlha ka botlalo ka nepagalo • Šomiša sebopego se se nepagetšego sa polelo	**Bala setšweletšwa sa ditaelo** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Pele ga go bala: akanya go tšwa go athaetlele le diswantšho • Šomiša mekgwanakgwana ya go bala: akanya, ditlhahli tša dikamano • Ahlaahla dintlha ka botlalo tše itšego tša setšweletšwa • Ahlaahla tatelano ya ditaelo • Šomiša pukuntšu go lekola tlhalošo ya tlotlontšu ye mpsha	**Ngwala setšweletšwa sa ditaelo** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakolo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Kgetha diteng tša maleba tša sererwa • Šomiša sebopego maleba bjalo ka foreime • Beakanya tshedimošo ka tsela ya go kwagala • Šomiša sererwa le mafoko a thekgo go hlama ditemana tše di tsenelelanago ka kgohlagano • Šomiša thutapolelo ya maleba, mopeleto le maswaodikga • Hlagiša mošomo ka bothakga ka go šomiša dihlogo, dikgoba magareng ga ditemana • Rekota mantšu le tlhalošo ya ona ka go pukuntšu ya gagwe **Šomiša magato a go ngwala** • Go beakanya/pele ga go ngwala • Go ngwala sengwalakakaywa • Go boeletša • Go hlokola • Go phošolla le • Go hlagiša	Šoma ka lentšu: mathuši, medirišo Šoma ka mafoko**:** lebaka le letlago **Mopeleto le maswaodikga** **Karogano ya mantšu, tšhomišo ya pukuntšu**
BEKE 9-10	**KELOPHETHO**			

MPHATO WA 4 KOTARA YA 3				
MABOKGONI	**GO THEELETŠA LE GO BOLELA (BOMOLOMO)**	**GO BALA LE BOGELA**	**GO NGWALA LE GO HLAGIŠA**	**DIBOPEGO LE MELAO YA TŠHOMIŠO YA POLELO**
BEKE 1-2	**Theeletša padi** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Morutiši • Mešongwana ya matsenyagae: kakanyo • Theeletša ditsopolwa go tšwa go padi • Theeleletša dintlha ka botlalo • Lemoga molaetša kgolo • Tswalanya le bophelo bja gagwe • Ahlaahla dikgopolokgolo le dintlha ka botlalo tše itšego • Šomiša tshedimošo go iphetollela • Ahlaahla ka tša leago, setho, le mehola ya setšo ditšweletšweng **Tšea karolo dikahlaahlong tša sehlopha** • Ka go šiela • Go swarelela mo go sererwa • Araba dipotšišo tša maleba • Go tšwelapele ka kahlaahlo • Fetola dikgopolo tša ba bangwe ka kwelobohloko le tlhompho	**Bala padi** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši Pele ga go bala: akanya go tšwa go thaetlele le diswantšho • Hlatholla le go hlaloša molaetša • Šomiša mekgwanakgwana ya go bala: , mohlala , sekima dikgopolo kakaretšo, sekena dintlha ka botlalo tše itšego, dira dikakanyo, šomiša ditlhahli tša kamano go hwetša tlhalošo, go dira dithumo go ya ka dintlha tše di filwegoHlaloša maikutlo ka ga setšweletšwa a fa mabaka • Ahlaahla baanegwa, thulaganyo, tikologo • Šomiša pukuntšu go lekola mopeleto le tlhalošo ya mantšu **Gopodišiša ka ditšweletšwa tše o ipaletšego**	**Ngwala pukutšatši/ditsenywa tša pukutšatši** • Šomiša tlhamego ya maleba • Kgetha diteng tša maleba tša sererwa • Šomiša mantšu a go hlotla maikutlo • Šomiša kanegelo ya motho wa pele • Šomiša sebopego sa maleba sa foreime • Šomiša sererwa le mafoko a thekgo go hlama go ngwala setšweletšwa sa bona • Šomiša thutapolelo, mopeleto, maswaodikga le sekgoba gare ga ditemana • Rekota mantšu le tlhalošo ya ona ka go pukuntšu ya mong **Šomiša magato a go ngwala** • Go beakanya/pele ga go ngwala • Go ngwala sengwalwakaka • Go boeletša • Go hlokola • Go phošolla • Go hlagiša	Šoma ka lentšu: mahlathi Šoma ka mafoko: mafokofokwana **Tlhalošo ya mantšu**: lentšu le tee bakeng sa sekafoko

MPHATO WA 4 KOTARA YA 3				
MABOKGONI	**GO THEELETŠA LE GO BOLELA (BOMOLOMO)**	**GO BALA LE BOGELA**	**GO NGWALA LE GO HLAGIŠA**	**DIBOPEGO LE MELAO YA TŠHOMIŠO YA POLELO**
DIBEKE TŠA 3-4	**Theeletša le go ahlaahla setšweletšwa sa tshedimošo** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakolo goba Faele ya Methopo ya Morutiši Mešongwana ya matsenyagae: kakanyo • Ahlaahla dintlha ka botlalo tše itšego • Botšiša dipotšišo go hwetša tshedimošo • Theeletša le go araba ka mokgwa wa maleba • Araba dipotšišo tša bomolomo • Tswalanya le bophelo bja gagwe	**Bala setšweletšwa sa tshedimošo, mohlala ditaba tša leago** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Pele ga go bala: akanya go tšwa go thaetlele le diswantšho • Šomiša mekgwanakgwana ya go bala, mohlala, go sekenela dintlha ka botlalo tše itšego, go sekimela kgopolo kakaretšo • Bala methopo ye mekopana ye e gatišišwego • Hwetša tshedimošo go tšwa go methopo ya go fapana • Kgetha dikgopolo tša maleba • Lemoga merero ya go fapana ya ditšweletša • Lemoga le go ahlaahla mehola mo go setšweletša **Gopodišiša ka ditšweletšwa tše o ipaletšego** • Bapetša dipuku/ditšweletšwa tše di badilwego	**Ngwala temana ya go hlaloša (ditemana tše 2)** • Kgetha diteng tša maleba tša sererwa • Šomiša sebopego sa maleba bjalo ka foreime • Šomiša sererwa le mafoko a thekgo go hlama ditemana tše di tsenelelanago ka kgohlagano (ditemana tše 2) • Hlama dithuša thuto tša go bonwa tša go hlagiša • Šomiša pukuntšu go lekola mopeleto le tlhalošo ya mantšu	Šoma ka lentšu: makopanyi, matlema Šoma ka mafoko: lebaka le le lefitile, lebaka le le letlago **Tlhalošo ya mantšu**: polelo ya dika, tšhwantšhanyo, tšhwantšhišo **Mopeleto le maswaodikga:** Ditlhakakgolo, ditlhaka tše nnyane, khutlo, fegelwana

MPHATO WA 4 KOTARA YA 3				
MABOKGONI	**GO THEELETŠA LE GO BOLELA (BOMOLOMO)**	**GO BALA LE BOGELA**	**GO NGWALA LE GO HLAGIŠA**	**DIBOPEGO LE MELAO YA TŠHOMIŠO YA POLELO**
DIBEKE 5-6	**Theeletša sereto** • Laetša kgahlego le go araba go khuetšo ya modumo ye e hlotlilwego ke sereto. • Ahlaahla kgopolokgolo • Tswalanya le bophelo bja gagwe • Laetša morumokwano mošito le go swayaswaya ka khuetšo ya tšona go motheeletši • Hlagiša maikutlo ao a hlotlilwego ke sereto • Lemoga moya wo o fokago mo seretong **Diragatša sereto/methalo ye e kgethilwego** • Kgetha segalo le tlhagišo ye e lebanego le diteng le setaele sa sereto • Šomiša segalo sa maleba le tšhupetšo tša sefahlego **Šomiša polelo ka mmele, leemo le mabokgoni a go hlagiša, mohlala: taolo ya thempo, bolumo le lebelo** • Šomiša segalo sa maleba	**Bala sereto** • Pele ga go bala: akanya go tšwa go thaetlele • Hlaloša le go sekaseka dikarabo tša dikhuduego mabapi le setšweletšwa • Lemoga morumokwano, poeletšomedumo le onomatopia le khuetšo ya tšona • Lemoga le go hlatholla tshwantšhanyo le tshwantšhišo • Šomiša pukuntšu go lekola mopeleto le tlhalošo ya mantšu	**Ngwala sereto** • Kgetha diteng tša maleba tša sererwa • Šomiša tlhamego ya maleba • Šomiša polelo ka boikgopolelo le boitlhamelo • Šomiša Poeletšomedumo, poeletšo ya ditumanoši, poeletšo ya ditumammogo • Šomiša tlotlontšu ya mehutahuta • Šomiša dikapolelo, mohlala, tshwantšhanyo, tshwantšhišo • Šomiša mošito and morumokwano wa maleba **Šomiša magato a go ngwala** • Go hlahle dikgopolo ka go šomiša mmepe wa monagano • Tšweletšwa sengwalwakakanywa sa mathomo • Go boeletša • Go phošolla • Go ngwala sengwalakakanywa sa mafelelo • Hlagiša sengwalwakakanywa sa mafelelo se se botse sa go balega	Šoma ka lentšu: makopanyi Šoma ka mafoko: ditatamente, mafokonolo **Tlhalošo ya mantšu**: mothofatšo, poeletšamedumo, tshwantšhanyo, tshwantšhišo, morumokwano, mošito **Mopeleto le maswaodikga:** tšhomišo ya pukuntšu, khutšofatšo-diakronimi

MPHATO WA 4 KOTARA YA 3				
MABOKGONI	**GO THEELETŠA LE GO BOLELA (BOMOLOMO)**	**GO BALA LE BOGELA**	**GO NGWALA LE GO HLAGIŠA**	**DIBOPEGO LE MELAO YA TŠHOMIŠO YA POLELO**
BEKE 7-8	**Bala setšweletšwa sa tshedimošo ya tša go bonwa, mohlala, ditšhate, dinkatlapana, mebepe** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakolo goba Faele ya Methopo ya Morutiši Mešongwana ya matsenyagae: kakanyo • Theeletša dintlha ka botlalo tše di itšego • Ahlaahla mohola wa tshedimošo • Ahlahla tša go bonwa • Tswalanya bophelo bja gagwe le tshedimošo • Tše karolo dikahlaahlong, a fahlela dikakanyo tša gagwe • Šomiša mekgwanakgwana ya go tsenelelana go kgona go kgokagana ka mokgwa wa maleba mo moaemo a sehlopha	**Bala setšweletšwa sa tshedimošo ya tša go bonwa, mohlala, ditšhate, dinkatlapana, mebepe** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Pele ga go bala: akanya go tšwa go thaetlele le diswantšho • Šomiša mekgwanakgwana ya go bala: sekima go hwetša kgopolo kakaretšo, go sekenela dintlha ka botlalo tše itšego • Bala setšweletšwa sa tshedimoso sa go ba le tša go bonwa, mohlala, mmepe	**Ngwala setšweletšwa sa tshedimošo go tšwa go ditšhate, dinkatlapana, mebepe go ya go temana** • **Kgetha tshedimošo ya maleba** • **Fetolela tshedimošo ya kerafiki go ditemana ka nepagalo** • Kopanya mafoko go bopa temana ye e tsenelanago ka kgohlagano ka go šomiša mašala, dikgokaganyi le maswaodikga ka tshwanelo • Šomiša thutapolelo ye maleba, mopeleto le maswaodikga • Šomiša tlotlontšu ya maleba • Šomiša pukuntšu go lekola mopeleto le tlhalošo ya mantšu **Šomiša magato a go ngwala** • Go hlahle dikgopolo ka go šomiša mmepe wa monagano • Tšweletšwa sengwalwakakanywa sa mathomo • Go boeletša • Go phošolla • Go ngwala sengwalakakanywa sa mafelelo • Hlagiša sengwalwakakanywa sa mafelelo se se botse sa go balega	Šoma ka lentšu: dikutu Šoma ka mafoko: mafokonolo, mafokofokwana Šoma ka mafoko**: thabediri** **Mopeleto le maswaodikga** kgorwana

MPHATO WA 4 KOTARA YA 3				
MABOKGONI	**GO THEELETŠA LE GO BOLELA (BOMOLOMO)**	**GO BALA LE BOGELA**	**GO NGWALA LE GO HLAGIŠA**	**DIBOPEGO LE MELAO YA TŠHOMIŠO YA POLELO**
BEKE9-10	**Theeletša papadi/tiragatšo go tšwa seyalemoyeng, Thelebešeni goba setšweletšwa se se ngwadilwego** **Mešongwana ya matsenyagae: kakanyo go tšwa go thaetlele** • Bolela seširo sa tiragatšo gape ka tatelano • Bolela maina a baanegwa ka nepagalo • Theeletša dintlha ka botlalo tše itšego • Šomiša dintlha ka botlalo ka nepagalo • Hlagiša dikgopolo le maikutlo ka ga setšweletšwa • Šomiša sebopego sa polelo sa maleba **Bala karolo ya moanegwa**	**Bala tiragatšo/papadi/terama** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakolo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Pele ga go bala: akanya go tšwa go thaetlele • Šomiša mekgwanakgwana ya go bala • Ahlaahla baanegwa, kgopolokgolo le tikologo • Hlagiša maikutlo ao a tsošitšwego ke setšweletšwa • Šomiša pukuntšu go lekola mopeleto le tlhalošo ya mantšu **Gopodišiša ka ditšweletšwa tše o ipaletšego**	**Ngwala poledišano** • Kgetha baanegwa ba maleba • Šomiša tlhamego ya maleba • Beakanya poledišano ka kwešišego • Šomiša tlotlontšu ya mehutatahuta • Šomiša thutapolelo ya maleba, mopeleto le maswaodikga le sekgob • Rekota mantšu le ditlhalošo tša ona ka go pukuntšu ya mong **Šomiša magato a go ngwala** • Go beakanya/pele ga go ngwala • Go ngwala sengwalwakaka • Go boeletša • Go hlokola • Go phošolla • Go hlagiša	Šoma ka lentšu: mainakgoboko, dikutu, mašalašupi Šoma ka mafoko: kwano ya sediri le lediri **Mopeleto le maswaodikga**: khutlo, fegelwana, kgorwana, khutlofegelwana, leswao la potšišo

MPHATO WA 4 KOTARA YA 4				
MABOKGONI	**GO THEELETŠA LE GO BOLELA (BOMOLOMO)**	**GO BALA LE GO BOGELA**	**GO NGWALA LE GO HLAGIŠA**	**DIBOPEGO LE MELAO YA TŠHOMIŠO YA POLELO**
BEKE 1-2	**Theeletša athikele ya kuranta/ athikele ya kgatišobaka** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Mešongwana ya matsenyagae: kakanyo • Theeletša dintlha ka botlalo tše itšego • Lemoga molaetša kgolo • Tswalanya le le bophelo bja gagwe • Ahlaahla kgopolokgolo le dintlha ka botlalo tše itšego • Ahlaahla ka tša leago, setho, le mehola ya setšo ditšweletšweng **Tšea karolo dikahlahlong** • Botšiša dipotšišo tša maleba le go araba dipotšišo • Bapetša dikgopolo tša gagwe le tša ba bangwe • Hlompha dikgopolo tša ba bangwe • Fa dikakanyo le dipoelo tša go lekanela tša go agiša	**Bala athikele ya kuranta/athikele ya kgatišobaka yeo e tšweletšago nyanyeng ditaba tša leago** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakolo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Pele ga go bala: akanya go tšwa go thaetlele le diswantšho • Šomiša mekgwanakgwana ya go bala • Phetha mabaka a ditiro ka go kanegelo • Hlaloša lebaka le phetho mo go kanegelo • Hlagiša maikutlo ka ga setšweletšwa a fa mabaka • Ahlaahla mehola mo go setšweletšwa • Ahlaahla kgetho ya mantšu le tshwantšhokgopolo • Lemoga sebopego, tšhomišo ya polelo , morero le baamogedi ba tshedimošo ba kanegelo • Ahlaahla tlotlontšu ye mpsha go tšwa go setšweletšwa • Šomiša pukuntšu **Gopodišiša ka ditšweletšwa tše o ipaletšego** • Bapetša dipuku/ditšweletšwa tše di badilwego	**Bala athikele ya kuranta/athikele ya kgatišobaka yeo e tšweletšago nyanyeng ditaba tša leago** • Šomiša diteng tša maleba go baamogedi ba tshedimošo le morero wa setšweletšwa • Šomiša foreime • Šomiša polelo ka boikgopolelo kudu mehutahuta ya tlotlontšu • Kgokaganya mafoko go bopa temana ye tsenelelanago ka kgohlagano ka go šomiša mašala, dikgokaganyi le maswaodikga a a nepagetšego • Kgokaganya ditemana ka go šomiša dikgokaganyi le dikafoko • Šomiša thutapolelo ya maleba, mopeleto le maswaodikga • Šomiša mabaka a go fapana ka moo go sa fetogego • Šomiša pukuntšu go lekola mopeleto le tlhalošo ya mantšu **Šomiša magato a go ngwala** • Go beakanya/pele ga go ngwala • Go ngwala sengwalwakaka • Go boeletša • Go hlokola • Go phošolla • Go hlagiša	Šoma ka lentšu: makopanyi, mathuši Šoma ka mafoko: sediri, sedirwa, kwano ya sediri le sedirwa, mabaka **Tlhalošo ya mantšu**: mahlalosetšagotee, malatodi **Mopeleto le maswaodikga**: tšhomišo ya pukuntšu, tatelano ya mantšu, karogano ya mantšu

MPHATO WA 4 KOTARA YA 4				
MABOKGONI	**GO THEELETŠA LE GO BOLELA (BOMOLOMO)**	**GO BALA LE GO BOGELA**	**GO NGWALA LE GO HLAGIŠA**	**DIBOPEGO LE MELAO YA TŠHOMIŠO YA POLELO**
BEKE3-4	Theeletša kanegelokopana Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši Mešongwana ya matsenyagae: kakanyo • Theeletša le go tswalanya go maitemogelo a mong • Lemoga dintlha ka botlalo tše itšego • Swarelela mo go sererwa • Lemoga thulaganyo , tikologo le baanegwa • Araba dipotšišo tša bomolomo tšeo ditheilwego mo go setšweletšwa • Bolela kanegelo gape • Tšea karolo go dikahlaahlo tša sehlopha • Swarelela go sererwa • Fetola dikgopolo tša ba bangwe ka kwelobohloko le hlompho • Fa dipoelo tša go lekanela tša go agiša	**Bala** kanegelokopana Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Pele ga go bala: akanya go tšwa go thaetlele le diswantšho • Šomiša mekgwanakgwana ya go bala, mohlala, go sekima, sekena • Lemoga le go swayaswaya ka thulaganyo , tikologo le baanegwa • Fa mabaka a ditiro tša baanegwa • Kwešiša tlotlontšu • Lemoga kgopolokgolo le dikgopolotlaleletšo • Lemoga le go ahlaahla mehola • Ahlaahla tlotlontšu ye mpsha go tšwa go setšweletšwa se se badilwego • Šomiša pukuntšu **Gopodišiša ka ditšweletšwa tše o ipaletšego** • Bolela gape kanegelo goba dintlhakgolo ka mafoko a 3 go iša go a 5 • Araba ka go hlagiša dikhuduego mabapi le setšweletšwa seo a se badilego	**Ngwala lengwalo la segwera/ ditsenywa tša pukutšatši** • Šomiša tlhamego ya maleba • Šomiša diteng tša maleba tša sererwa • Šomiša sererwa le le mafoko a go thekga go tšweletša ditemana tše di tsenelelanago ka kgohlagano • Kgokaganya ditemana ka go šomiša dikgokaganyi le dikafoko • Šomiša mehutahuta ya tlotlontšu • Šomiša thutapolelo ya maleba, mopeleto le maswaodikga le dikgoba gare ga ditemana • Šomiša pukuntšu go lekola mopeleto le tlhalošo ya mantšu **Šomiša magato a go ngwala** • Go hlahle dikgopolo ka go šomiša mmepe wa monagano • Tšweletšwa sengwalwakakanywa sa mathomo • Go boeletša • Go phošolla • Go ngwala sengwalakakanywa sa mafelelo • Hlagiša sengwalwakakanywa sa mafelelo se se botse sa go balega ka sekgoba sa maleba gare ga ditemana	Šoma ka lentšu: mahlathi a lefelo le tekanyo, mabaka, makopanyi, mašala (nepiša mo go dikgopolo tše di šetšego di rutilwe) Šoma ka mafoko: sekafoko sa leina, sekafoko sa thabe **Mopeleto le maswaodikga**: ditlhakakgolo, khutlo, fegelwana, karogano ya mantšu

MPHATO WA 4 KOTARA YA 4				
MABOKGONI	**GO THEELETŠA LE GO BOLELA (BOMOLOMO)**	**GO BALA LE GO BOGELA**	**GO NGWALA LE GO HLAGIŠA**	**DIBOPEGO LE MELAO YA TŠHOMIŠO YA POLELO**
BEKE 5 - 6	**Theeletša papatšo** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Hlaloša le go ahlaahla molaetša go akaretša mehola mo go setšweletšwa • Ahlaahla sebopego, tšhomišo ya polelo, morero le baamogedi ba tshedimošo ba setšweletšwa **Tšea karolo mo dikahlaahlong tša sehlopha** ka ga ditaba tša leago tše di tswalanago le dipapatšo • Ahlaahla mehola ya leago • Botšiša dipotšišo tša maleba ka go šomiša dibopego tša dipotšišo tša maleba, mohlala, mang, -fe, eng, neng, bjang, ke ka lebaka la eng	**Bala setšweletšwa sa tshedimošo, papatšo** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Hlaloša le go ahlaahla molaetša go akaretša mehola mo go setšweletšwa • Ahlaahla sebopego, morero le baamogedi bja tshedimošo ba setšweletšwa • Ahlaahla tšhomišo ya polelo go akaretša polelo ya go hlohleletša le polelo ya maikutlo le tsheketšo ya tšhomišo ya polelo • Botšiša dipotšišo tša maleba , tše di tseneletšego ka go šomiša dibopego tša dipotšišo tša maleba, mohlala, mang, -fe, eng, neng, bjang, ke ka lebaka la eng • Lemoga le go ahlaahla ka ga go nagana ka kgethollo le tshekamelo lehlakoreng le tee • Lemoga le go ahlaahla dithekniniki tša kerafiki bjalo ka mmala, moakanyetšo, kgetho ya diswantšho bj.bj. le ka mokgwa wo di huetšago molaetša wo o filwego **Gopodišiša ka ditšweletšwa tše o ipaletšego** • Araba ka go hlagiša dikhuduego mabapi le setšweletšwa seo a se badilwego	**Ngwala papatšo** • Šomiša diteng tša maleba go morero le baamogedi ba tshedimošo • Šomiša tša go bonwa le kalo ya morero • Šomiša thutapolelo le tlotlontšu ya maleba • Šomiša polelo ka boitlhamelo • Šomiša pukuntšu go lekola mopeleto le tlhalošo ya mantšu **Šomiša magato a go ngwala** • Go hlahle dikgopolo ka go šomiša mmepe wa monagano • Tšweletšwa sengwalwakakanywa sa mathomo • Go boeletša • Go phošolla • Go ngwala sengwalakakanywa sa mafelelo • Hlagiša sengwalwakakanywa sa mafelelo se se botse sa go balega	Šoma ka lentšu: makopanyi Šoma ka mafoko**:** mahlaodi, mahlathi **Mopeleto le maswaodikga:** leswao la tlabego, kgorwana, ditlhakakgolo

MPHATO WA 4 KOTARA YA 4				
MABOKGONI	**GO THEELETŠA LE GO BOLELA (BOMOLOMO)**	**GO BALA LE GO BOGELA**	**GO NGWALA LE GO HLAGIŠA**	**DIBOPEGO LE MELAO YA TŠHOMIŠO YA POLELO**
BEKE 7 - 8	**Theeletša poledišano** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši Mešongwana ya matsenyagae: kakanyo • Theeletša le go tswalanya le maitemogelo a gagwe • Lemoga dintlha ka botlalo tše itšego	**Bala tiragatšo/papadi/terama** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakolo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Pele ga go bala: akanya go tšwa go thaetlele le diswantšho • Šomiša mekgwanakgwana ya go bala: go sekena le go sekima • Lemoga le go swayaswaya ka ga thulaganyo • Fa mabaka a ditiro • Kwešiša tlotlontšu • Lemoga dikgopolokgolo le dikgopolotlaleletšo • Lemoga le go ahlaahla mehola mo go setšweletšwa • Ahlaahla tlotlontšu ye mpsha go tšwa go setšweletšwa se se badilwego • Šomiša pukuntšu **Gopodišiša ka ditšweletšwa tše o ipaletšego** • Bolela kanegelo gape goba dikgopolokgolo ka mafoko a 3 go ya go a 5 • Araba ka go hlagiša dikhuduego mabapi le setšweletšwa seo a se badilwego	**Ngwala seswantšho sa moanegwa** • Gopola ka tšhwantšho ya baanegwa • Šomiša mantšu a go hlaloša go bapetša baanegwa • Go beakanya, go ngwala dingwalwakakanywa le go thumeletša go ngwala, go nepiša go go kaonafatša mopeleto, mabaka le kgokaganya mafoko go bopa temana ye tsenelelanago ka kgohlagano • Bontšha kwesišo ya tikologo, thulaganyo, thulano le morero • Tšhomišo ya maleba ya mabaka **Šomiša magato a go ngwala** • Go beakanya/pele ga go ngwala • Go ngwala dingwalwakakanywa • Go boeletša • Go hlokola • Go phošolla • Go hlagiša	Šoma ka lentšu: modirišogo Šoma ka mafoko: thabekutu, dithabe **Tlhalošo ya mantšu:** tshwantšhanyo, tshwantšhišo, dika le diema
BEKE 9-10	**KELOPHETHO**			

MPHATO WA 5

MPHATO WA 5 KOTARA YA 1				
MABOKGONI	**GO THEELETŠA LE GO BOLELA (BOMOLOMO)**	**GO BALA LE GO BOGELA**	**GO NGWALA LE GO HLAGIŠA**	**DIBOPEGO LE MELAO YA TŠHOMIŠO YA POLELO**
BEKE 1-2	**Theeletša kanegelo** Setsweletšwa go tšwa pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Mešongwana ya matsenyagae: kakanyo • Lemoga dikgopolokgolo le dintlha ka botlalo tše di itšego • Bapetša le bophelo bja gagwe • Ahlaahla le go ntšha dikakanyo • Tšea karolo dikahlaahlong tša sehlopa mohlala: go ditiragalo tše di amanago le kanegelo • Botšiša dipotšišo tša maleba • Fa dipoelo • Tšwetša pele dikahlaahlo • Araba dikgopolo tša ba bangwe ka kwelobohloko le tlhompho • Šielana ka go bolela	**Bala kanegelo** Setsweletšwa go tšwa pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Pele ga go bala: go akanya diteng tša setšweletšwa go tšwa go leina la puku le diswantšho • Šomiša mekgwanakgwana ya go bala, mohlala dikakanyo šomiša tumatlhaka le ditlhahli tša kamano • Ahlaahla tlotlontšu ye mpsha go tšwa go setšweletšwa • Ahlaahla kgopolokgolo, thulaganyo, baanegwa le tikologo • Hlagiša maikutlo le dikakanyo • Ahlaahla lebaka le phetho mo kanegelong • Šomiša pukuntšu go godiša tlotlontšu **Gopodišiša ka ditšweletšwa tše o ipaletšego** • Anega kanegelo gape goba dikgopolokgolo • Araba ka go hlagiša dikhuduego mabapi le setšweletšwa seo a se badilego • Amanya le bophelo bja gagwe • Bapetša dipuku/ditšweletšwa tše di badilwego	**Ngwala kanegelo** • Pele ga go ngwala: bala tshwayotshwayo ya puku le go ahlaahla sebopego, tšhomišo ya polelo, morero le baamogedi ba tshedimošo • Kgetha diteng tšamaleba tše amanago le morero. • Šomiša polelo ye maleba le tlhamego ya setšweletšwa. • Šomiša tlhamego ye nepagetšego • Ngwala lefoko la sererwa le go akaretša tshedimošo ya maleba go hlama temana ye e tsenelanago ka kgohlagano • Ngwala kakaretšo e kopana • Šomiša maswao a ditsebjana • Dira ditšhišinyo • Šomiša thutapolelo, ya maleba mopeleto le maswaodikga • Šomiša pukuntšu go peleta le go godiša tlotlontšu • Šomiša mafokontši **Šomiša magato a go ngwala** • Go lahlela dikgopolo ka go šomiša mmepe wa monagano • Tšweletša sengwalwakakanywa sa mathomo • Go boeletša • Go phošolla • Ngwala sengwalokakanywa sa mafelelo • Hlagiša sengwalwakakanywa sa mafelelo se se botse sa go balega	Šoma ka lentšu: mainagohle le mainaina, dihlogo tša maina le meselana ya maina Šoma ka lefoko: lebaka la lebjale, lebaka le le raraganego **Tlhalošo ya mantšu:** mahlalosetšagotee **Mopeleto le maswaodikga:** khutlo, fegelwana, ditsebjana, leswao la potšišo, tšhomišo ya pukuntšu

MPHATO WA 5 KOTARA YA 1				
MABOKGONI	**GO THEELETŠA LE GO BOLELA (BOMOLOMO)**	**GO BALA LE GO BOGELA**	**GO NGWALA LE GO HLAGIŠA**	**DIBOPEGO LE MELAO YA TŠHOMIŠO YA POLELO**
BEKE 3– 4	**Theeletša le go ahlaahla setšweletšwa sa tshedimošo** Setsweletšwa go tšwa pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Mešongwana ya matsenyagae: kakanyo • Tšea karolo mo dikahlaahlong, a hlaloša kakanyo ya gagwe • Lemoga le go hlaloša lebaka le phetho • Swayaswaya ka ga tša leago setho le mehola ya setšo • Botšiša dipotšišo • tše di tseneletšego • Hlagiša le go fahlela dikakanyo tša gagwe ka mabaka • Šomiša mekgwanakgwana ya tsenelelano go kgokagana mo go mabaka a sehlopha.. **Fa polelo ya go itokišetšwa** • Na le mathomo , bogare le mafelelo • Šomiša peakanyo ya go kwešišega ya dikgopolo • Kgethela baamogedi ba tshedimošo le morero polelo ya maleba le setaele • Šomišo segalo sa maleba • Šomiša polelo ka mmele ya maleba, leemo le mabokgoni a go hlagiša: mohlala, laola tempo, bolumo le lebelo • Šomiša segalo sa maleba le ditaetšo tša sefahlego	**Bala setšweletšwa sa tshedimošo** • Pele ga go bala: akanya go tšwa go leina la puku le diswantšho • Ahlaahla kgopolokgolo le dintlha ka botlalo tše itšeng • Swayaswaya ka kgetho ya diswantšo mo go setšweletšwa • Šomiša mekgwanakgwana ya go bala, šomiša ditlhahli tša setšweletšwa le tša kamano • Abelana dikgopolo le go fa dikakanyo ka go šomiša kakanyo • Šomiša mmepe wa monagano/ dinoutse go akaretša tshedimošo • Šomiša pukuntšu go godiša tlotlontšu	**Ngwala setšweletšwa sa tshedimošo** • Ngwala ditemana tše tharo go ya go tše nne • Šomiša diteng tša maleba tše di amanago le baamogedi ba tshedimošo le morero wa setšweletšwa • Hlagiša tshedimošo ye e kwagalago • Beakanya diteng ka kwešišego • Ngwala lefoko la sererwa le go akaretša tshedimošo ya maleba go hlama temana ye e tsenelanago ka kgohlagano • Kopanya mafoko go bopa temana ye e tsenelanago ka kgohlagano ka go šomiša mašala, dikgokaganyi le maswaodikga ka tshwanelo • Šomiša mehuta huta ya mafoko a go fapana • Šomiša thutapolelo ya maleba, mopeleto, maswaodikga **Šomiša magato a go ngwala** • Go lahlela dikgopolo ka go šomiša mmepe wa monagano • Tšweletša sengwalwakakanywa sa mathomo • Go boeletša • Go phošolla • Ngwala sengwalokakanywa sa mafelelo • Hlagiša sengwalwakakanywa sa mafelelo se se botse sa go balega	Šoma ka lentšu **madiri (madiri ao a bontšhago kwano le sediri, modirišogo)** Šoma ka mafoko: kwano ya sediri le lediri, mabaka **Tlhalošo ya mantšu: mothofatšo, diema, dika, tshwantšhanyo**

MPHATO WA 5 KOTARA YA 1				
MABOKGONI	**GO THEELETŠA LE GO BOLELA (BOMOLOMO)**	**GO BALA LE GO BOGELA**	**GO NGWALA LE GO HLAGIŠA**	**DIBOPEGO LE MELAO YA TŠHOMIŠO YA POLELO**
BEKE 5– 6	**Theeletša le go araba dipotšišo go tšwa athikeleng ya kuranta** Mešongwana ya matsenyagae: kakanyo • Theeletša dintlha ka botlalo tše itšeng • Lemoga molaetša mogolo • Tswalanya le bophelo bja gagwe • Ahlaahla dikgopolokgolo le dintlha ka botlalo tše itšeng • Šomiša tshedimošo go tšwa setšweletšweng go araba dipotšišo • Ahlaahla ka tša leago, setho, le mehola ya setšo ditšweletšweng • Ahlaahla dikakanyo le maikemišetšo a mongwadi • Tšea karolo mo dikahlaahlong	**Bala athikele ya kuranta** go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Pele ga go bala: akanya go tšwago hlogotaba, go nyakišiša setšweletšwa • Šomiša mekgwanakgwana ya go bala: mohlala, sekima, sekena ka go šomiša tsebo ya pele • Dira dikakanyo , šomiša ditlhahli tša kamano go hwetša tlhalošo le go tšea sephetho go ya ka dintlha tše di filwego • Šupetša le go hlaloša ditshwano le diphapano tša selo se sengwe • Ahlaahla tlotlontšu ye mpsha go tšwa go setšweletšwa se se badilwego • Šomiša pukuntšu	**Ngwala athikele ya kuranta** • Šomiša hlogotaba , mothalo wa go ba le leina la motho, temana ya go hlahla, araba dipotšišo tše bjalo ka Mang? Eng? Kae? Neng? Ka baka lang/Bjang? • Šomiša diteng tša maleba tše di amanago le baamogedi ba tshedimošo le morero wa setšweletšwa • Kopanya mafoko go bopa temana ye e tsenelanago ka kgohlagano ka go šomiša mašala, dikgokaganyi le maswaodikga ka tshwanelo • Go beakanya, go ngwala sengwalwa kakanywa le go thumeletša dikanegelo ka ditemana (bonnyane bja temana tše tharo) • Šomiša mehutahuta ya tlotlontšu, sebopego sa polelo se maleba, mopeleto le maswaodikga **Šomiša magato go ngwala** • Go lahlela dikgopolo ka go šomiša mmepe wa monagano • Go tšweletša sengwalwakakanywa sa mathomo • Go boeletša • Go phošolla • Go ngwala sengwalokakanywa sa mafelelo • Hlagiša sengwalwakakanywa sa mafelelo sa se se botse sa go balega	**Tlhalošo ya mantšu:** **Matlema, mabaledi** Šoma ka mantšu: Šoma ka mafoko: lebaka la lefetile, lebaka la letlago **Hlalošo ya mantšu:** malatodi **Mopeleto le maswaodikga** **leswao la potšišo,** **tšhomišo ya pukuntšu**

MPHATO WA 5 KOTARA YA 1				
MABOKGONI	**GO THEELETŠA LE GO BOLELA (BOMOLOMO)**	**GO BALA LE GO BOGELA**	**GO NGWALA LE GO HLAGIŠA**	**DIBOPEGO LE MELAO YA TŠHOMIŠO YA POLELO**
BEKE 7 – 8	**Theeletša le go ahlaahla kanegelo, mohlala, kanegelo ya dingwalotšhaba(nonwane ya kakanyotlhalošo/nonwane ya pheteletšannete)** Mešongwana ya matsenyagae: kakanyo • Lemoga kgopolokgolo, thulaganyo, tikologo, moya wo o fokago le baanegwa ba kanegelo ye e sego ya nnete • Farologantšha magareng ga ditiragalo tša nnete le tšeo e sego sa nnete. • Tšea karolo mo di kahlaahlong, le go fahlela dikakanyo tša gagwe • Araba dikgopolo le ditšhišinyo ka kamego • Tšea karolo mo di kahlaahlong • Fa dipoelo ya go llekanela ye e kwagalago ya: thulaganyo, morero, tikologo	**Go bala kanegelo, mohlala, kanegelo ya dingwalotšhaba(nonwane ya kakanyotlhalošo/ nonwane ya pheteletšannete) go tšwa goba pukukgakollo goba padišo ya ka phapošing** • Šomiša mekgwanakgwana ya go fapafapana ya go bala: go sekima , go sekena, ditlhahli tša kamano le tsebo ya pele • Hlaloša ka mo bangwadi ba šomišago tlotlontšu le polelo go hlaloša tikologo • Balela godimo a nnoši ka tlhagišo ya go kwagala • Swayaswaya ka thulaganyo, morero, baanegwa le tikologo • Ahlaahla tlotlontšu ye mpsha go tšwa go setšweletšwa se se badilwego • Šomiša pukuntšu	**Go ngwala kanegelo, mohlala, kanegelo ya dingwalotšhaba (nonwane ya kakanyotlhalošo/ nonwane ya pheteletšannete)** • Šomiša dimelo tša diphoofolo • Tšwetšapele thulaganyo baanegwa le tikologo • Kgetha diteng tšamaleba tše amanago le baamogedi ba molaetša le morero wa setšweletšwa. • Šomiša polelo ka boikgopolelo kudu tlotlontšu ya mehutahuta • Kopanya mafoko go bopa temana ye e tsenelanago ka kgohlagano ka go šomiša mašala, dikgokaganyi le maswaodikga ka tshwanelo • Šomiša thutapolelo, mopeleto le maswaodikga ka tshwanelo • Go beakanya, go ngwala sengwalwa kakanywa le go thumeletša dikanegelo • Kopanya mafoko go bopa temana ye e tsenelanago ka kgohlagano ka go šomiša mašala, dikgokaganyi le maswaodikga ka tshwanelo **Ngwala tlhalošo ya batho** • Kgetha diteng tša maleba • Swarelela go sererwa • Šomiša tlotlontšu ya go hlaloša kudukudu mehuta ya mahlaodi • Šomiša dikapolelo: mohlala tshwantšhanyo, tshwantšhišo	Šoma ka mantšu: dihlogo, maina, mahlaodi, mahlathi, mašala, makopanyi **Tlhalošo ya mantšu**: Diema, dika, tshwantšhišo **Mopeleto le maswaodikga** tšhomišo ya pukuntšu, tatelano ya mantšu

MPHATO WA 5 KOTARA YA 1				
MABOKGONI	**GO THEELETŠA LE GO BOLELA (BOMOLOMO)**	**GO BALA LE GO BOGELA**	**GO NGWALA LE GO HLAGIŠA**	**DIBOPEGO LE MELAO YA TŠHOMIŠO YA POLELO**
BEKE 9-10	**Theeletša sereto** Mešongwana ya matsenyagae: kakanyo • Laetša kgahlego le go araba go khuetšo ya modumo ye e hlotlilwego ke sereto. • Ahlaahla kgopolokgolo • Tswalanya le bophelo bja gagwe • Laetša morumokwano, mošito le go swayaswaya ka khuetšo ya tšona go motheeletši • Hlagiša maikutlo ao a hlotlilwego ke sereto • Lemoga moya wo o fokago mo seretong **Diragatša sereto/methalo ye e kgethilwego** • Kgetha segalo le tlhagišo ye e lebanego le diteng le setaele sa sereto • Šomiša segalo sa maleba le tšhupetšo tša sefahlego • Šomiša polelo ka mmele, leemo le mabokgoni a go hlagiša, mohlala: taolo ya thempo, bolumo le lebelo	**Bala sereto** • Pele ga go bala: akanya go tšwa go thaetlele • Laetša morumokwano, poeletšomedumo le onomatopia le khuetšo ya tšona • Hlaola le go hlaloša tshwantšhanyo le tshwantšhišo • Ahlaahla tlotlontšu ye mpsha go tšwa go setšweletšwa se se badilwego • Šomiša pukuntšu	**Ngwala sereto se sekopana** • Kgetha diteng tša maleba • Šomiša tlhamego ya maleba • Šomiša polelo ka boikgopolelo le boitlhamelo • Šomiša Poeletšomedumo, poeletšo ya ditumanoši, poeletšo ya ditumammogo • Šomiša tlotlontšu ya mehutahuta • Šomiša dikapolelo, mohlala, tshwantšhanyo, tshwantšhišo • Šomiša mošito and morumokwano wa maleba	Šoma ka mantšu: makopanyi Šoma ka mafoko: ditatamente, mafokonolo **Tlhalošo ya mantšu**: mothofatšo , poeletšamedumo, tshwantšhanyo, onomathopia, morumokwano, mošito **Mopeleto le maswaodikga** **Dilthakakgolo, karogano ya mantšu, tšhomišo ya pukuntšu**

MPHATO WA 5 KOTARA YA 2				
MABOKGONI	**GO THEELETŠA LE GO BOLELA (BOMOLOMO)**	**GO BALA LE GO BOGELA**	**GO NGWALA LE GO HLAGIŠA**	**DIBOPEGO LE MELAO YA TŠHOMIŠO YA POLELO**
BEKE 1–2	**Fa le go latela ditaelo** Setšweletšago tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Morutiši • Mešongwana ya matsenyagae: kakanyo • Theeletša le go fa dintlha ka botlalo tše itšeng • Šomiša tatelano ya maleba • Botšiša dipotšišo tša maleba le go araba ka tshwanelo • Phethagatša ditaelo	**Bala setšweletšwa sa ditaelo seo se nago le ditaelo** Setšweletšwago tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Morutiši • Pele ga go bala: akanya go tšwago leina la puku le diswantšho • Šomiša mekgwanakgwana ya go bala: kakanyo, ditlhahli tša kamano • Ahlaahla dintlha ka botlalo tše itšeng tša setšweletšwa • Ahlaahla tatelano ya ditaelo • Latela ditaelo goba tshepedišo • Ahlaahla tlotlontšu ye mpsha go tšwa go setšweletšwa se se badilwego • Šomiša pukuntšu	**Ngwala ditaelo, mohlala, sangwetši e ka dirwa bjang** • Kgetha tshedimošo ye maleba • Šomiša dintlha ka botlalo tša maleba • Šomiša tatelano ye maleba • Šomiša tlhamego ya maleba • Šomiša modirišo taelo • Šomiša thutapolelo ya maleba, mopeleto le maswaodikga **Šomiša magato go ngwala** • Go beakanya • Go ngwala sengwalwakakanywa • Go boeletša • Go hlokola • Go phošolla le • Go hlagiša	Šoma ka mantšu: mahlathi a mokgwa, nako, lefelo, tekanyo, matlema, medirišo, mahlaodi Šoma ka mafoko: mafokonolo, mafokofokwana **Mopeleto le maswaodikga:** khutlo, leswao la tlabego, khutšofatšo, -akhronimi, tlhaka ya pele

MPHATO WA 5 KOTARA YA 2				
MABOKGONI	**GO THEELETŠA LE GO BOLELA (BOMOLOMO)**	**GO BALA LE GO BOGELA**	**GO NGWALA LE GO HLAGIŠA**	**DIBOPEGO LE MELAO YA TŠHOMIŠO YA POLELO**
BEKE 3 – 4	**Tšea karolo go di potšišotherišano go kgoboketša tshedimošo** Setšweletša sa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Morutiši Mešongwana ya matsenyagae: kakanyo • Hlama dipotšišo tša maleba go hlahla dinyakišišo tša tshedimošo • Hlagiša tshedimošo ka go šomiša nkatlapana/tšhate goba kerafo • Sekaseka tshedimošo • Akaretša tshedimošo • Tšea karolo mo dikahlaahlong tša sehlophaSwarelela mo go sererwa • Fa dipoelo tša go agiša • Tšwetšapele dikahlaahlo • Bontšha kamegelo go ditokelo le maikutlo a ba bangwe	**Bala pego ya goba le dibogelwa:** dinkatlapana/ditšhate/dikerafo/ mmepe,/ditshwantšho Setšweletša sa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Morutiši • Pele ga go bala: akanya go tšwa go leina la puku, hlogo le diswantšho • Ahlaahla kgopolokgolo le dintlha ka botlalo tše itšeng • Šomiša mekgwanakgwana ya go bala: go dira dikakanyo le ditlhahli tša setšweletšwa le ditlhahli tša kamano • Tlhatholla tshedimošo ya dikerafo • Abelana dikgopolo le maikutlo ka šomiša dikakanyo le ditšhitšinyo • Šomiša mmepe wa monagano/ dinoutse go akaretša tshedimošo • Ahlaahla tlotlontšu ye mpsha go tswa go setšweletšwa se se badilwego • Šomiša pukuntšu	**Ngwala pego** • Hlama diteng tša maleba tše di theilwego mo go nyakišišo • Fetolela tshedimošo go tšwa go sebopego se tee go ya go se sengwe • Šomiša eng? neng? kae? mang? • Beakanya tsedimošo ka kwešišo • Kopanya mafoko go bopa temana ye e tsenelanago ka kgohlagano ka go šomiša mašala, dikgokaganyi • Šomiša thutapolelo ya maleba, mopeleto le maswaodikga • Hlagiša mošomo wa bothakga ka go šomiša sebopego sa maleba, mohlala, dihlogo le dikgoba magareng ga ditemana bj. bj. **Šomiša magato go ngwala** • Go beakanya • Go ngwala sengwalwakakanywa • Go boeletša • Go hlokola • Go phošolla le • Go hlagiša	Šoma ka mantšu: mahlaodi, mašala, makopanyi, dikgokanyi Šoma ka mafoko: mabaka : lefetile le letlago, tira le tirwa, polelopego, sebopego sa potšišo **Mopeleto le maswaodikga**: lenalana, leswao la tlabego, leswao la potšišo

MPHATO WA 5 KOTARA YA 2				
MABOKGONI	**GO THEELETŠA LE GO BOLELA (BOMOLOMO)**	**GO BALA LE GO BOGELA**	**GO NGWALA LE GO HLAGIŠA**	**DIBOPEGO LE MELAO YA TŠHOMIŠO YA POLELO**
BEKE 5–6	**Theeletša sereto** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Morutiši Mešongwana ya matsenyagae: kakanyo • Laetša kgahlego le go araba go khuetšo ya modumo ye e hlotlilwego ke sereto. • Ahlaahla kgopolokgolo • Tswalanya le maitemogelo a gagwe • Hlagiša maikutlo ao a hlohloletšwago ke sereto • Ahlaahla segalo le tšhomišo ya polelo le khuetšo ya tšona go motheeletši, go akaretša le ka mokgwa wo polelo e šomišwago go hlama moya wo o fokago **Diragatša sereto sa bomolomo/ opela ka mogobo** • Kgetha segalo sa maleba le tlhagišo go tšweletša diteng le maikutlo • Šomiša polelo ka mmele, .polelo ya dika le mabokgoni a go hlagiša, mohlala, taolo thempo, bolumo le lebelo	**Bala sereto** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Morutiši • Pele ga go bala: akanya go tšwa leina la puku le diswantšho • Šomiša mekgwanakgwana ya go bala: dira dikakanyo, šomiša ditlhahli tša tumatlhaka le kamano, akanya mafelelo • Lemoga morumokwano le le mošito le go swayaswaya ka moo di amago motheeletši • Hlagiša maikutlo le dikakanyo • Tswalanya le bophelo bja gagwe • Šomiša pukuntšu go godiša tlotlontšu	• **Ngwala sereto** Šomiša Poeletšomedumo, (poeletšo ya ditumanoši, poeletšo ya ditumammogo), tshwantšhišo, tshwantšhanyo **Šomiša polelo ya go hlaloša** • Go beakanya, go ngwala sengwalwakakanywa le go thumeletsa mongwalo ka temogo ya kgopolokgolo • Bontšha kwešiso ya setaele le retšistara • Gopodišiša le go lekola mongwalo le mošomo wa boitlhamelo • Šomiša melao ya maswaodikga ya maleba	Šoma ka mantšu: maina kgoboko, maina kgopolo, malahlelwa Šoma ka mafoko: lebaka la bjale **Hlalošo ya mantšu**: poeletšamedumo , (poeletšo ya ditumanoši, poeletšo ya ditumammogo) mothofatšo, mošito, morumokwano tshwantšhišo, tshwantšhanyo **Hlalošo ya mantšu:** mošito, morumokwano

MPHATO WA 5 KOTARA YA 2				
MABOKGONI	**GO THEELETŠA LE GO BOLELA (BOMOLOMO)**	**GO BALA LE GO BOGELA**	**GO NGWALA LE GO HLAGIŠA**	**DIBOPEGO LE MELAO YA TŠHOMIŠO YA POLELO**
BEKE 7 – 8	**Theeletša le go ahlaahla kanegelo ya dingwalotšhaba (nonwane ya kakanyotlhalošo/nonwane ya phetheletšannete)** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Morutiši Mešongwana ya matsenyagae: kakanyo • Lemoga kgopolokgolo, thulaganyo, tikologo, moya wo o fokago le baanegwa ba kanegelo ye e sego ya nnete • Fapantšha magareng ga ditiragalo tša nnete le tšeo e sego tša nnete • Tšea karolo mo di kahlaahlong a fahlela dikakanyo tša gagwe • Araba ka kamego go dikgopolo le ditšhišinyo • Fa dipoelo	**Bala kanegelo ya dingwalotšhaba (nonwane ya kakanyotlhalošo/ nonwane ya phetheletšannete)** go tšwa go padišo ya phapoši, pukukgakollo goba Faele ya Morutiši • Šomiša mekgwanakgwana ya go fapafapana ya go bala, go sekima, go sekena, ditlhahli tša kamano le tsebo ya pele • Hlaloša ka mokgwa wo mongwadi a šomišago tlotlontšu le polelo go hlaloša tikologo • Balela godimo a nnoši ka tlhagišo ya go kwagala • Swayaswaya ka thulaganyo, morero le tikologo • Fa mabaka mabapi le ditiro tša baanegwa • Ahlaahla tlotlontšu ye mpsha go tšwa go setšweletšwa se se badilwego • Šomiša pukuntšu	**Ngwala kanegelo ya dingwalotšhaba nonwane ya (kakanyotlhalošo/ nonwane ya phetheletšannete)** • Šomiša dimelo tša diphoofolo • Tšwetšapele thulaganyo, baanegwa le tikologo • Kgetha diteng tše di lebanego le baamogedi ba tshedimošo le morero wa setšweletšwa • Šomiša polelo ka boikgopolelo kudukudu tlotlontšu ya go fapafapana • Kopanya mafoko go bopa temana ye e tsenelanago ka kgohlagano ka go šomiša mašala, dikgokaganyi • Šomiša thutapolelo ya maleba, mopeleto le maswaodikga • Go beakanya, go ngwala sengwalwa kakanywa le go thumeletša dikanegelo • Kopanya mafoko go bopa temana ye e tsenelanago ka kgohlagano ka go šomiša mašala, dikgokaganyi **Ngwala hlalošo ya baanegwa** • Kgetha diteng tša maleba • Swarelela go sererwa • Šomiša tlotlontšu ya go hlaola kudu mehutahuta ya mahlaodi • Šomiša dikapolelo: tshwantšhišo, tshwantšhanyo	Šoma ka mantšu: (madiri ao a bontšhago kwano le sediri, modirišogo, botee le bontši, nyenyefatšo, dihlogo, mahlaodi Šoma ka mafoko: sedirwa; mafoko a potšišo, polelotebanyi le polelotharedi **Mopeleto le maswaodikga**: ditsebjana
DIBEKE TŠA 9-10	**KELOPHETHO**			

MPHATO WA 5 KOTARA YA 3				
MABOKGONI	**GO THEELETŠA LE GO BOLELA (BOMOLOMO)**	**GO BALA LE GO BOGELA**	**GO NGWALA LE GO HLAGIŠA**	**DIBOPEGO LE MELAO YA TŠHOMIŠO YA POLELO**
BEKE 1-2	**Theeletša padi** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Morutiši • Mešongwana ya matsenyagae: kakanyo • **Theeletša ditsopolwa go tšwa go padi** • Theeleletša dintlha ka botlalo • **Lemoga molaetša kgolo** • **Tswalanya le bophelo bja gagwe** • **Ahlaahla dikgopolokgolo le dintlha ka botlalo tše itšego** • Šomiša tshedimošo go iphetollela • Ahlaahla ka tša leago, setho, le mehola ya setšo ditšweletšweng	**Bala padi** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Morutiši • **Pele ga go bala: akanya go tšwa go leina la puku le go ahlaahla merero/diteng tše di tswalanago le merero, diteng** • **Lemoga le go hlaloša ditiragalo kgolo** • **Ahlahla baanegwa** • **Lemoga le go ahlaahla maikutlo ao a tšweleditšwego** • **Tswalanya ditiragalo le baanegwa go bophelo bja gagwe** • Šomiša mehutahuta ya mekgwanakgwana ya go bala • **Ahlaahla sebopego, tšhomišo ya polelo , morero le baamogedi ba molaetša** • Lemoga phapano gare ga taodišophelo/dipukutšatši le dikanegelo • Šomiša pukuntšu go godiša tlotlontšu **Gopodišiša ka ditšweletšwa tše di badilwego** • Anega kanegelo gape goba dikgopolokgolo ka mafoko a 3 go fihla go 5 • Hlagiša dikhuduego tša bona ka ga ditsweletšwa tše di badilwego • Tswalanya le bophelo bja gagwe • Bapetša dipuku/ditšweletšwa tše di badilwego	**Ngwala tshwayotshwayo ya puku** • Šomiša foreime • Pele ga go ngwala: theeletša ditsopolwa go tšwa go dipadi tše di badilwego • Kgetha diteng tša di lebanego le morero • Šomiša polelo ya maleba le sebopego sa setšweletšwa • Šomiša tlhamego ya maleba • Beakanya diteng ka kwešišego - šomiša tatelano • Šomiša thutapolelo ya maleba, mopeleto le maswaodiga go akaretšwa lekgokasediri • Šomiša pukuntšu go godiša t lolontšu le mopeleto	Šoma ka mantšu: Mašala-šupi, mašalathuo, mahlathi, makopanyi, dikgokanyi, malahlelwa Šoma ka mafoko: mabaka: lebaka la lebjale, lebaka le lefetilego, makgokedi **Hlalošo ya mantšu**: tshwantšhanyo, diema, dika **Mopeleto le maswaodikga**: khutlo, fegelwana, tšhomišo ya pukuntšu, karogano ya mantšu

MPHATO WA 5 KOTARA YA 3				
MABOKGONI	**GO THEELETŠA LE GO BOLELA (BOMOLOMO)**	**GO BALA LE GO BOGELA**	**GO NGWALA LE GO HLAGIŠA**	**DIBOPEGO LE MELAO YA TŠHOMIŠO YA POLELO**
BEKE 3-4	**Theeletša le go ahlaahla papatšo** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Morutiši • Mešongwana ya matsenyagae: kakanyo • Lemoga dintlha tše bohlokwa • Ahlaahla tšhutšhumetšo yeo papatšo e nago le yona • Hlagiša dikgopolo le maikutlo ka tsela ya boikgopolelo • Theeleletša dintlha ka botlalo tše itšego • Araba ka kamego go dikgopolo le ditšhišinyo • Fa di poelo • Abelana dikgopolo le go fa dikakanyo ka direrwa tše di sego tša tlwaelega kudu	**Bala papatšo** go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Morutiši • Šomiša mekgwanakgwana ya go bala: sekenela dintlha ka botlalo ttše itšego, sekimela kgopolo kakaretšo, akanya diteng, šomiša tsebo ya pele goba dihlahli tša setšweletšwa, go dira dithumo go ya ka dintlha tše di filwego • Bogela le go swayaswaya ka ga dithekniki tša dithalwa tše di šomištšwego go ditšweletšwa tša go bonwa: mmala, mongwalo le kalo	**Ngwala papatšo** • Hlagiša dikgopolo gabotse le ka kwesišego • Šomiša tša go bonwa le kalo ya morero • Šomiša mehutahuta ya tlotlontšu, thutapolelo ya maleba, mopeleto le maswaodikga • Šomiša polelo go go itlhagiša ka boitlhamelo le boikgopolelo **Magato a go ngwala** • Go beakanya/pele ga go ngwala • Go ngwala sengwalwakakanywa • Go boeletša • Go hlokola • Go phošolla • Go hlagiša	Šoma ka mantšu: mahlathi a tekanyo, mohlala, kgole, kgojana, kgolekgole Šoma ka mafoko: mafoko a bonolo a a makopana, kwano ya sediri le lediri **Mopeleto le maswaodikga: khutšofatšo, ditsebjana**

MPHATO WA 5 KOTARA YA 3				
MABOKGONI	**GO THEELETŠA LE GO BOLELA (BOMOLOMO)**	**GO BALA LE GO BOGELA**	**GO NGWALA LE GO HLAGIŠA**	**DIBOPEGO LE MELAO YA TŠHOMIŠO YA POLELO**
BEKE 5-6	**Theeletša le go ahlaahla dikanegelo, mohlala, kanegelo ya dingwalotšhaba, (nonwane ya kakanyotlhalošo/nonwane ya pheteletša nnete)** go tšwa go padišo ya ka phapošing Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo, goba Faele ya Morutiši • Mešongwana ya matsenyagae: kakanyo • Lemoga kgopolokgolo, thulaganyo, tikologo, moya wo o fokago baanegwa ba kanegelo ya e sego ya nnete • Farologantšha magareng ga ditiragalo tša nnete le tšeo e sego sa nnete • Tšea karolo mo di kahlaahlong, a fahlela dikakanyo tša gagwe • Araba ka kamego go dikgopolo le ditšhišinyo	**Bala kanegelo, mohlala, kanegelo ya dingwalotšhaba, (nonwane ya kakanyotlhalošo/nonwane ya pheteletša nnete)** go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Morutiši • Pele ga go bala: • akanya go tswa go leina la puku • Šomiša mekgwanakgwana ya go bala ya go fapana: go sekima, go sekena, ditlhahli tša kamano le tsebo ya pele • Ahlaahla dikgopolokgolo, baanegwa le tikologo • Hlaloša ka mo bangwadi ba šomišago tlotlontšu le polelo go hlaloša thulaganyo, tikologo , baanegwa • Balela godimo a nnoši ka tlhagišo ya go kwagala • Swayaswaya ka thulaganyo, morero le tikologo • Fa mabaka mabapi le ditiro tša baanegwa	**Ngwala kanegelo ya dingwalotšhaba (nonwane ya kakanyotlhalošo/ nonwane ya pheteletša nnete)** • Tšwetšapele thulaganyo baanegwa le tikologo • Kgetha diteng tše di lebanego le baamogedi ba tshedimošo le morero wa setšweletšwa • Šomiša polelo ka boikgopolelo kudu mehutahuta ya tlotlontšu • Kopanya mafoko go bopa temana ka go šomiša mašala, makopanyi le maswaodikga ka tshwanelo • Šomiša thutapolelo, mopeleto le maswaodikga ka tshwanelo • Go beakanya, go ngwala sengwalwakakanywa le go thumeletša dikanegelo **Ngwala hlalošo ya baanegwa** • Kgetha diteng tša maleba • Swarelela go sererwa • Šomiša tlotlontšu ya go hlaola kudu mehutahuta ya mahlaodi • Šomiša dikapolelo: tshwantšhišo, tshwantšhanyo • Go beakanya, go ngwala sengwalwakakanywa le go thumeletša mongwalo	Šoma ka mantšu: madiri (modirišogo), mahlaodi, mahlathi, mašala, makopanyi, mehuta ya maina Šoma ka mafoko: ditatamente, dipotšišo ditaelo le polelotebanyi le polelotharedi **Tlhalošo ya mantšu** tšhwantšhišo tshwantšhanyo, dika, diema **Mopeleto le maswaodikga:** kgorwana, khutlofegelwana, ditsebjana, fegelwana, ditlhakakgolo

MPHATO WA 5 KOTARA YA 3				
MABOKGONI	**GO THEELETŠA LE GO BOLELA (BOMOLOMO)**	**GO BALA LE GO BOGELA**	**GO NGWALA LE GO HLAGIŠA**	**DIBOPEGO LE MELAO YA TŠHOMIŠO YA POLELO**
BEKE 7-8	**Theeletša le go ahlaahla pego ya boso/leratadima** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya methopo ya Morutiši Mešongwana ya matsenya gae: • Theeleletša dintlha ka botlalo tše itšego • Ahlaahla mohola wa tshedimošo • Kgokaganya tshedimošo le bophelo bja gagwe • Ahlaahla khuetšo yeo leratadima l e ka bago le yona mo bathong • Bapetša maemo a boso mafelong a go fapana le mafelo ao batho ba ka etelago, a fe mabaka • Tšea karolo mo di kahlaahlong a fahlela ka dikakanyo tša gagwe • Lemoga diponagalo tša pego ya boso/leratadima: retšistara le polelo yeo e šomišitšwego • Šomiša mabokgoni a tsenelelano go kgona go kgokagana gabotse mo maemong a dihlopha • Tlhatholla le go ahlaahla ditšweletšwa tša go bonwa tša go raragana	**Bala pego ya boso/leratadima** go tšwa kuranteng, pukukgakollo goba Faele ya Morutiši • Pele ga go bala: akanya go tšwa go leina la puku, dihlogo le diswantšho • Šomiša mekgwanakgwana ya go bala: sekima, sekena , ditlhahli tša kamano le tsebo ya pele • Lemoga le go hlaloša ditshwano le diphapano • Šomiša mekgwanakgwana ya go bala: sekimela go hwetša kgopolo kakaretšo, sekenela dintlha tše itšego • Lemoga ka tsela yeo setšweletšwa se beakantšwego ka gona • Bala setšweletšwa sa tshedimošo seo se nago le tša go bonwa, mohlala, mmepe • Šomiša mmepe wa monagano/ dinoutse go akaretša tshedimošo	**Ngwala pego ya boso** • Kopanya mafoko go bopa temana ka go šomiša mašala, makopanyi le maswaodikga ka tshwanelo • Tšweletša tshedimošo ka go šomiša mmepe, tšhate, kerafo goba setshwatšho **Magato a go ngwala** • Go beakanya/pele ga go ngwala • Go ngwala sengwalwakakanywa • Go boeletša • Go hlokola • Go phošolla • Go hlagiša	Šoma ka mantšu: madiri (madiri ao a senago kwano le sediri, mašala, mahlaodi, makopanyi, mainakgopolo, Šoma ka mafoko: mafokonolo, mafokontši, lebaka le letlago **Tlhalošo ya mantšu**: onomathopia, ditumatshwano, polisimi, malatodi, mahlalosetšagotee

MPHATO WA 5 KOTARA YA 3				
MABOKGONI	**GO THEELETŠA LE GO BOLELA (BOMOLOMO)**	**GO BALA LE GO BOGELA**	**GO NGWALA LE GO HLAGIŠA**	**DIBOPEGO LE MELAO YA TŠHOMIŠO YA POLELO**
BEKE 9-10	**Theeletša le go araba dipotšišo go tšwa go papadi** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši Mešongwana ya matsenyagae: akanya go tswa go leina la puku/seswantšho • Anega tiragatšo gape ka tatelano • Lemoga kgopolokgolo, thulaganyo, tikologo, moya wo o fokago le baanegwa • Theeleletša dintlha ka botlalo tše itšego • Šomiša dintlha ka botlalo ka nepagalo • Hlagiša dikgopolo le maikutlo • Šomiša sebopego sa maleba sa polelo **Bapala karolo ya moanegwa** • Fetoša lentšu le taetšo tša sefahlego • Fetoša retšistara, sebopego sa polelo le dika	**Bala papadi** go tšwa go padišo ya ka phapošing goba Faele ya Morutiši • Šomiša mehuta ya mekgwanakgwana ya go bala: go sekima, go sekena, ditlhahli tša kamano le tsebo ya pele • Hlaloša ka mo bangwadi ba šomišago tlotlontšu le polelo go hlaloša thulaganyo, tikologo, moya wo o fokago (atmosefere) le baanegwa • Hlaloša khuetšo ya mantšu le tshwantšhokgopolo • Hlaola lebaka le phetho go dingwalwa tša bomolomo le tša go ngwalwa le go hlaloša tswalano ya tšona • Balela godimo ka go fetoša lebelo ka nepagalo	**Ngwala sengwalo sa papadi/ poledišano** • Hlama baanegwa • Hlaloša tikologo • Tšwetšapele thulaganyo • Šomiša tlhamego ya maleba • Tšweletša segalo le moya wo o fokago • Go beakanya, go ngwala sengwalwakakanywa le go thumeletša setšweletšwa Tšweletša sengwalwakakanywa sa mathomo seo se nago le kgopolokgolo yeo e thekgago ke ditemana • Šomiša lekgokasediri • Šomiša thutapolelo, mopeleto le maswaodikga ka tshwanelo	Šoma ka mentšu: madiri **ao a sa bontšhego kwano le sediri** Šoma ka mafoko: ditatamente, dipotšiši, ditaelo mafokonolo, mafokontši, polelotebanyi le polelotharedi **Tlhalošo ya mantšu:** oksimorone **Mopeleto le maswaodikga: ditsebjana, khutlofegelwana**

MAPHATO WA 5 KOTARA YA 4				
MABOKGONI	**GO THEELETŠA LE GO BOLELA (BOMOLOMO)**	**GO BALA LE GO BOGELA**	**GO NGWALA LE GO HLAGIŠA**	**DIBOPEGO LE MELAO YA TŠHOMIŠO YA POLELO**
BEKE 1-2	**Theeletša kanegelo** Setšweletšwa go tšwa go padišo ya ka phapošing, pukukgakollo goba Faele ya Morutiši • Mešongwana ya matsenyagae: kakanyo • Lemoga kgopolokgolo, thulaganyo, tikologo, moya wo o fokago le baanegwa ba kanegelo ye e sego ya nnete • Hlaloša ditiragalo • Swayaswaya ka ga tša leago setho le mehola ya setšo ditšweletšeng tša go fapana • Botšiša le go araba dipotšišo tšeo di hlotlago kgopolo **Diragatša kanegelo** • Kgetha diteng tša maleba • Latelantšhaditiragalo ka nepagalo • Lebelela batho mahlong le go fetoša tšhupetšo tša sefahlego, segalo, thempo, bolumo le lebelo • Hlagiša dikgopolo le maikutlo ka tsela ya boikgopolelo	**Bala kanegelo go tšwa go** padišo ya ka phapošing, pukukgakollo goba Faele ya Morutiši • Akanya diteng goba mafelelo • Šomiša mehutahuta ya mekgwanakgwana ya go bala: go sekima, go sekena, dihlahli tša kamano le tsebo ya pele • Lemoga le go swayaswaya ka baanegwa, merero le ditaba mo go kanegelo ye e sego ya nnnete • Hlaloša lebaka le phetho • Gopola dintlha tše bohlokwa • Ahlaahla molaetša wo o begilwego • Hlaloša le go sekaseka dikarabo tša dikhuduego go setšweletšwa Šomiša pukuntšu go godiša tlotlontšu [boeletšwa mo go mošongwana wo mongwe le wo mongwe] **Gopodišiša ka ditšweletšwa tše o ipaletšego** • Anega kanegelo gape goba • dintlhakgolo ka mafoko a 3 go ya go a 5 • Araba ka go hlagiša dikhuduego mabapi le ditšweletšwa tšeo di badilego • Tswalanya le le bophelo bja gagwe • Dira tshwayotshwayo ye kopana ya bomolomo ya puku ka go šom iša foreime ya maleba • Bapetša dipuku/ditšweletšwatšeo di badilwego	**Ngwala lengwalo la segwera/ ditsenywa tša pukutšatši** • Šomiša kalo ya maleba • **Bontšha temogo ya baamogedi ba tshedimošo le setaele** • Šomiša segalo sa maleba • **Go beakanya, go ngwala dingwalwakakanywa le go thumeletša mongwalo , go nepiša go go kaonafatša mopeleto, mabaka le** kgokaganya mafoko go bopa temana ye tsenelelanago ka kgohlagano • Šomiša mantšu a dikgokaganyi, mohlala, 'le ge go le bjalo', mahlološetšagotee le malatodi go kopanya mafoko go bopa ditemana tše di tsenelelanago ka kgohlagano • Šomiša mopeleto wo o nepagetšego le maswaodikga	Šoma ka mantšu: matlema, mabaledi, mahlaodi, mahlathi, maina, mašala Šoma ka mafoko: sediri le sedirwa, lentšu le tee bakeng sa sekafoko, thabehlathi ya peelano **Mopeleto le maswaodikga:** karogano ya mantšu, tšhomišo ya pukuntšu, ditlhakakgolo

MAPHATO WA 5 KOTARA YA 4				
MABOKGONI	**GO THEELETŠA LE GO BOLELA (BOMOLOMO)**	**GO BALA LE GO BOGELA**	**GO NGWALA LE GO HLAGIŠA**	**DIBOPEGO LE MELAO YA TŠHOMIŠO YA POLELO**
DIBEK E TŠA 3-4	**Theeletša pego** mohlala, ditaba, ditabanatabana tša bjale tša maleba Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Mešongwana ya matsenyagae: kakanyo • Lemoga kgopolokgolo le dintlha ka botlalo tše itšeng • Tswalanya le bophelo bja gagwe • Tšweletša le go fahlela dikakanyo a gagwe ka go fa mabaka • Botšiša dipotšišo tše di tseneletšego tše di senago karabo ye e lego pepeneneng • Araba dipotšišo tše di tseneletšego ka hlokomelo • Ahlaahla tlhamego, dibopego tšhomišo ya polelo le sebopego sa setšweletšwa **Fa pego ya bomolomo** • Šomiša sebopego sa maleba: matseno, mmele le mafelelo • Hlagiša kgopolokgolo le dintlha ka botlalo tšeo di thekgago • Šomiša polelo ya mmele ka maleba le mabokgoni a go hlagiša, mohlala, kopantšhomahlo, bolumo • Tšea karolo dikahlaahlong • Swarelela mo go sererwa • Fa dipoelo tša go agiša • Tšwetšapele dikahlaahlo • Bontšha kamego go ditokelo le maikutlo a ba bangwe	**Bala setšweletšwa sa tshedimošo ya go ba le tša go bonwa(mohlala: diswantšho/dithalwa/mebepe)** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Šomiša mekgwanakgwana ya go bala, mohlala, go dira dikakanyo le go šomiša dihlahli tša setšweletšwa le tša kamano • Abelana dikgopolo le go fa dikakanyo ka go šomiša kakanyo • Hlagiša le go fahlela dikakanyo tša gagwe ka mabaka • Botšiša dipotšišo • tše di tseneletšego tše di senago karabo ye e lego pepeneneng • Araba dipotšišo tše di tseneletšego ka hlokomelo • Šomiša mmepe wa monagano/ dinoutse go akaretša tshedimošo • Šomiša pukuntšu go tšwetšapele tlotlontšu (boeletšwe mošongwaneng wo mongwe le wo mongwe)	**Ngwala a pego** • Ngwala pego ka go šomiša foreime Beakanya tshedimošo ka kwesišego • Šomiša thutapolelo ya maleba, mopeleto le maswaodikga • Hlagiša mošomo wo mobotse ka go šomiša sebopego sa maleba, bjalo ka dihlogo, dikgoba gare ga ditemana . **Magato a go ngwala** • Go beakanya/pele ga go ngwala • Go ngwala dingwalwakakanywa • Go boeletša • Go hlokola • Go phošolla • Go hlagiša	Šoma ka mantšu: makopanyi, medirišo, Šoma ka mafoko: sekafoko leina, sa sekafoko sa lehlaodi, sekafoko sa lehlathi, **Tlhalošo ya mantšu** mahlalosetšagotee, malatodi, ditumatshwano, pholisimi **Mopeleto le maswaodikga:** **karogano ya mantšu, pukuntšu, ditlhakakgolo**

MAPHATO WA 5 KOTARA YA 4				
MABOKGONI	**GO THEELETŠA LE GO BOLELA (BOMOLOMO)**	**GO BALA LE GO BOGELA**	**GO NGWALA LE GO HLAGIŠA**	**DIBOPEGO LE MELAO YA TŠHOMIŠO YA POLELO**
BEKE 5 - 6	**Theeletša le go ahlaahla setšweletšwa sa tshedimošo** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya morutiši • Mešongwana ya matsenyagae: kakanyo • Tšea karolo dikahlaahlo, a hlaloša dikakanyo tša gagwe • Hlaola le go hlaloša lebaka le phetho • Swayaswaya ka tša leago, setho, le mehola ya setšo • Botšiša	**Bala setšweletšwa sa tshedimošo yeo e nago le tša go bonwa: mebepe, dikerafo, ditšhate le dinkatlapana** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Šomiša mekgwanakgwana ya mehutahuta ya go bala go hlaola kgopolokgolo le dikgopolotlaleletšo • Akaretša tshedimošo • Hlatholla tša go bonwa • Šomiša tsebo ya pele goba ditlhahli tša setšweletšwa go hwetša hlalošo • Tšea sephetho le go dira dithumo go ya ka dintlha tše di filwego • Fetišetša tshedimošo go tšwa go tša go bonwa go ya go sebopego sa kanegelo	**Ngwala taodišotlhaloši** Go ngwala ka boitlhamelo (ditemana tše nne) • Kgetha diteng tša maleba • Swarelela go sererwa • Šomiša tlotlontšu ya go hlaola kudu mehutahuta ya mahlaodi • Šomiša dikapolelo, mohlala, tšhwantšhanyo, tšhwantšhišo • Latelantšha tlhatlamano ya dikgato goba ditiragalo ka tsela ya go kwišišega le go hlaloša tatelano **Magato a go ngwala** • Go beakanya/pele ga go ngwala • Go ngwala dingwalwakakanywa • Go boeletša • Go hlokola • Go phošolla • Go hlagiša	Šoma ka mantšu: mahlaodi Šoma ka mafoko: thabeina, thabediri sebopego sa kganetšo sebopego sa potšišo **Tlhalošo ya mantšu** Tshwantšhišo, tshwantšhanyo, diema, dika **Mopeleto le maswaodikga**: tšhomišo ya pukuntšu, karogano ya mantšu

MAPHATO WA 5 KOTARA YA 4				
MABOKGONI	**GO THEELETŠA LE GO BOLELA (BOMOLOMO)**	**GO BALA LE GO BOGELA**	**GO NGWALA LE GO HLAGIŠA**	**DIBOPEGO LE MELAO YA TŠHOMIŠO YA POLELO**
BEKE 7-8	**Theeletša le go ahlaahla setšweletšwa sa ditaelo, mohlala, motswako, ditšhupetšo** • Mešongwana ya matsenyagae: kakanyo • Gopola tshepetšo • Lemoga diponagalo tša setšweletšwa sa ditaelo • Fa ditaelo tšeo di kwešišegago, mohlala, tsela ya go dira komiki ya tee • Dira dinoutse le go diriša ditaelo tše di badilwego • Botšiša dipotšišo go tlhathollo • Swayaswa ya ka tlhathollo ya ditaelo • Botšiša	**Bala setšweletšwa sa ditaelo, mohlala, motswako, ditšhupetšo** • **Sekaseka dipharologantšho tša setšweletšwa: peakanyo le melao ya ditšweletšwa tša taelo** • **Beakanya ditaelo tše di hlakahlakanego** • Šomiša mekgwanakgwana ya bala le kwešišo ya maleba: sekena • Bontšha kwešišo ya setšweletšwa le ka mo se šomago ka gona: go bala ka ntšu ka ntšu • Lemoga le go hlaloša dibopego tša go fapana, tšhomišo ya polelo le morero • Lemoga le go lekola retšistara ya setšweletšwa • Kwešiša le go šomiša tshedimošo ya ditšweletšwa ka nepagalo • Bapetša metswako ye mebedi ya go fapana goba ditaelo	**Ngwala setšweletšwa sa ditaelo** • Beakanya ka tatelano • Ngwala ditlabakelo le ditswaki • Šomiša dipukuntšu • Šomiša ditaelo • Tšweletša foreime ya go ngwala • Šomiša dikafoko tša go kgokagana le mekgwa ya peakanyo • Hlaloša tshepedišo • Beakanya mantšu le mafoko ka mokgwa wa maleba **Magato a go ngwala** • Go beakanya/pele ga go ngwala • Go ngwala dingwalwakakanywa • Go boeletša • Go hlokola • Go phošolla • Go hlagiša	Šoma ka mantšu: dikutu, dihlogo, le meselana Šoma ka mafoko: kwano ya sediri le lediri, sekafoko sa lediri, dithabe, dikafoko **Tlhalošo ya mantšu**: malatodi, mahlalosetšagotee , methonimi **Mopeleto le maswaodikga** tšhomišo ya pukuntšu, kgodišo ya tlotlontšu
DIBEK E TŠA 9-10	**KELOPHETHO**			

MPHATO WA 6

MPHATO WA 6 KOTARA YA 1				
MABOKGONI	**GO THEELETŠA LE GO BOLELA (BOMOLOMO)**	**GO BALA LE GO BOGELA**	**GO NGWALA LE GO HLAGIŠA**	**DIBOPEGO LE MELAO YA TŠHOMIŠO YA POLELO**
BEKE 1 - 2	**Theeletša seyalemoya goba dipego tša kuranta le go ahlaahla madireng a bjale** • Mešongwana ya matsenya gae: kakanyo • Theeletša dintlha ka botlalo tše itšeng seyalemoyeng le go mananeo a thelebišene • Lemoga ka fao go lebelela dilo ka leihlo le tee go hlangwago ka gona • Botšiša dipotšišo tša go tsenelela tša go hlotla mogopolo le go nyaka ditlhalošo tše dingwe • Theeletša tshedimošo go tšwa go ditšweletšwa tša mehutahuta tša bomolomo: dipego le go fa kakaretšo ya dikgopolokgolo • Go tšweletša ngangišano ya maleba ka ga ditabana tša go hlotla • Hlagiša kakanyo le go e thekga ka bohlatse bjo bo tiilego • Theeletša ka mafolofolo le ka go laetša go kamego • Amogela dikakanyo tše di thulanago le ya gagwe gomme a iphetholela ka nepagalo mo go kamano • Ahlaahla bonnete bja tshedimošo ka go bapetša le methopo ye mengwe	**Bala diathikele tša kuranta go tšwa go pukukgakollo goba Puku ya Methopo ya Morutiši** • Mešongwana ya pele ga go bala, mohlala, dikakanyo tše di theilwego mo go leina la puku goba dithalwa • Lemoga le go ahlaahla melaetša thwii le ye e khutilego ya setšo • Šomiša mekgwanakgwana ya go fapana ya go bala go kwešiša seo se balwago: go sekima, go sekena le kakanyo • Ahlaahla ka fao molaetša o ka dirišwago go goketša • Ahlaahla ka fao dithekniki tšeo di dirišwago ke bangwadi , boradithaladiswantšho le batšeadiswantšho ba kgonago go bopa kgopolo e itšego ka lefase • Hlama le go hlaloša dipoelo goba mafelelo a a ratago • Go akanya le go tla ka ditsela tše dingwe go rarolla mathata	**Ngwala athikele ya kuranta** • Šomiša hlogotaba , mothalo wa go ba le leina la motho, temana ya go hlahla, go araba potšišo tše bjalo ka Mang, Eng, Kae, Neng, Ka baka lang/Bjang • Ngwala lefoko la sererwa gomme a tsentšha tshedimošo ya maleba go bopa temana ye e tlemaganego/ tsenelanego ka kgohlagano • Kgetha, hlopha, beakanya go ya ka magoro tshedimošo ya maleba go tšwa methopong ya go fapana • Go beakanya, go ngwala dingwalwakakanywa le go thumeletša go ngwala, • Gopodišiša le go lekola mongwalo le mošomo wa boitlhamelo • Ngwala ka bothakga le ka mongwalo wa go balega • Šomiša sebopego se se bonalago: • Matseno • Bogare • Mafelelo	Šoma ka lentšu: maina mašala (Mabotšiši), mabaka Šoma ka mafoko: sediri, kwano ya lediri le sediri, **polelotebanyi** **Mopeleto le maswaodikga** **Karogano ya mantšu, tšhomišo ya pukuntšu, khutlo, fegelwana, kgorwana, khutlofegelwana, leswao la potšišo, leswao la tlabego**

MPHATO WA 6 KOTARA YA 1				
MABOKGONI	**GO THEELETŠA LE GO BOLELA (BOMOLOMO)**	**GO BALA LE GO BOGELA**	**GO NGWALA LE GO HLAGIŠA**	**DIBOPEGO LE MELAO YA TŠHOMIŠO YA POLELO**
BEKE 3 - 4	**Theeletša le go ahlaahla kanegelo ya dingwalotšhaba, mohlala, kakanyatlhalošo goba pheteletšannete** Mešongwana ya matsenyagae: kakanyo • Gopola ditiragalo gape ka tatelano ya maleba le go šomiša lebaka la maleba • Tšea karolo ka mokgwa wa kwano nakong ya dikahlaahlo tša sehlopha • Lemoga ka fao go lebelela dilo ka leihlo le tee go hlangwago ka gona le ka moo di amago motheeletši. • Ahlaahla baanegwa • Ahlaahla thulaganyo, thulano le tikologo • Ahlaahla melaetša mo go ditšweletšwa • Gopodišiša ditlwaelo tša setšo, mehola le ditumelo • **Gopodišiša ka ga thagaragono ya botse le bobe**	**Bala kanegelo ya dingwalotšhaba, mohlala, kakanyatlhalošo goba pheteletšannete** go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši. • Mešongwana ya pele ga go bala, mohlala, dikakanyo tše di theilwego mo go leina la puku lgoba dithalwa • Mekgwanakgwana ya go bala: go go sekima, go sekena, go akanya, bogela ditšweletšwa tša go bonwa tša go fapana go kgona go hlatholla • Ahlaahla dielemente tša nonwanetsholo, mohlala, baanegwa le melaetša • Hlaloša hlathollo le dikarabo ka kakaretšo go setšweletšwa • Hlama le go hlaloša dipoelo goba mafelelo ao a a ratago • Šomiša pukuntšu go godiša tlotlontšu	**Ngwala kanegelo ya dingwalotšhaba mohlala, kakanyatlhalošo goba pheteletšannete** • Ingwalela, tlhohlomišo, boikgopolelo ka maikemišetšo a go laetša boilthamelo • Leka go ruta thuto ya maitshwaro a setho • Šomiša baanegwa ba maatla a go feta a batho • Šomiša tlotlontšu ya maleba • Lahlela dikgopolo ka moka ntle le go di hlotla ka ga sererwa le go godiša dikgopolo • Hlagiša dikgopolo gabotse le ka kwišišego • Gopodišiša le go lekola mongwalo le mošomo wa boitlhamelo • Tšweletša sengwalwakakanywa sa mathomo ka temogo ya kgopolokgolo, polelo ya maleba le melao ye e nepišitšwego go morero le baamogedi ba tshedimošo **Magato a go ngwala** • Go beakanya/pele ga go ngwala • Go ngwala dingwalwakakanywa • Go boeletša • Go hlokola • Go phošolla • Go hlagiša	**Šoma ka lentšu:** mainagohle le mainakgopolo **Šoma ka mafoko lebjale**, letlago, lefetile **Tlhalošo ya mantšu**: malatodi, diema, tshwantšhanyo, dika **Mopeleto le maswaodikga: tšhomišo ya pukuntšu**

MPHATO WA 6 KOTARA YA 1				
MABOKGONI	**GO THEELETŠA LE GO BOLELA (BOMOLOMO)**	**GO BALA LE GO BOGELA**	**GO NGWALA LE GO HLAGIŠA**	**DIBOPEGO LE MELAO YA TŠHOMIŠO YA POLELO**
DIBEKE TŠA 5 - 6	**Theeletša setšweletšwa sa hlohleletšo, mohlala, papatšo ya seyalemoya** • Mešongwana ya matsenyagae: kakanyo • Botšiša dipotšišo tšeo di hlotlago kgopolo ka go šomišago polelo ya maleba • Lemoga dikakanyo tše fapanago le tša gagwe • Fapantšha mahlakore a a thulanago le go fahlela ka mabaka • Tšea karolo ka mokgwa wa kwano nakong ya dikahlaahlo tša sehlopha • Abelana ka dikgopolo le go fa dikakanyo ka direrwa tša go hlotla mogopolo ka tsela ye beakantšwego ye e tsenelelanago ka kgohlagano le ye e kwešišegago • Tšweletša ngangišano ya dintlha le ya go ba ya maleba ka go fahlela dikakanyo • Fapantšha mahlakore a a thulanago gomme a fahlela ka mabaka • Nepiša mo go tlhalošo	**Bala setšweletswa sa hlohleletšo** go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Mešongwana ya pele ga go bala, mohlala, dikakanyo tše di theilwego mo go leina la puku goba dithalwa • Šomiša mekgwanakgwana ya go fapana ya go bala go kwešiša seo se balwago: go sekima, go sekena , go akanya • Lemoga le go ahlaahla ka tsinkelo mehola ya leago le setšo mo go ditšweletšwa • Hlatholla melaetša ya mongwadi ye a e nepišiitšego le ye e no go itlela • Lemoga mahlakore a go fapana ka gare ga setšweletšwa se se raraganego gomme a fa kgopolo ya gagwe ka go fahlela ka bohlatse bjo bo tšwago go setšweletšwa • Ahlaahla go fapana ga mehola ya leago le setšo mo go ditšweletšwa • Šomiša pukuntšu go godiša tlotlontšu	**Ngwala setšweletšwa sa hlohleletšo, mohlala, polelo/papatšo** • Tsoša maikutlo a dikhuduego • Dira ditshepišo • Hlohleletša baamogedi ba tshedimošo • Go beakanya, ngwala dingwalwakakanywa le go thumeletša go ngwala • Tšholla dikgopolo ka moka ntle le go di hlotla ka ga sererwa le go godiša dikgopolo • Gopodišiša le go lekola mongwalo le mošomo wa boitlhamelo • Hlagiša dikgopolo gabotse le ka kwešišo • Bontšha kwešišo ya setaele le retšistara • Hlagiša mošomo wo o laetšago bokgwari le tlhagišo ye e oketšegilego • Sepetša tlhalošo ka nepagalo le ka go kwagala • Ngwala lefoko la sererwa gomme a tsentšha tshedimošo ya maleba go bopa temana ye e tlemaganego/ tsenelanego ka kgohlagano • Tšea sephetho le go dira ditšhišinyo • Hlama le go hlaloša dipoelo goba mafelelo ao a a ratago	**Šoma ka lentšu:** makopanyi **Šoma ka lefoko:** mafokonolo, mafokofokwana **Tlhalošo ya mantšu: dika le diema**

MPHATO WA 6 KOTARA YA 1				
MABOKGONI	**GO THEELETŠA LE GO BOLELA (BOMOLOMO)**	**GO BALA LE GO BOGELA**	**GO NGWALA LE GO HLAGIŠA**	**DIBOPEGO LE MELAO YA TŠHOMIŠO YA POLELO**
BEKE 7 - 8	**Theeletša le go ahlaahla poledišano** • Mešongwana ya matsenyagae: kakanyo • Theeletša tshedimošo go tšwa go ditšweletšwa tša bomolomo tša mehutahuta mo go poledišano • Fa kakaretšo ya dikgopolokgolo le go ngwala dintlha ka botlalo tše itšeng • Tšea karolo ka mokgwa wa kwano nakong ya dikahlaahlo tša sehlopha • Lemoga le go ahlaahla diponagalo tše bohlokwa • Ahlaahla kamano, polelo ka mmele ya seboledi, diteng, retšistara, le kgetho ya mantšu • Ahlaahla tlhamego ya setšweletšwa	**Bala papadi goba terama ye bonolo** go tšwa go dipukukgakollo, padišo ya phapoši goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Mešongwana ya pele ga go bala, mohlala, dikakanyo tše di theilwego mo go leina la puku goba dithalwa • Hlaloša merero, thulaganyo, tikologo le tshwantšho ya baanegwa • Ahlaahla ntlhatebelelo ya mongwadi • Šomiša pukuntšu go godiša tlotlontšu	**Ngwala poledišano** • Utolla baanegwa le tlhohleletšo • Nyaka segalo le moya wo o fokago • Hlola goba go oketša godimo ga phapano ye e lego gona • Tšweletša sengwalwakakanywa sa mathomo ka temogo ya kgopolokgolo • Bontšha kwešišo ya setaele le retšistara • Gopodišiša le go lekola mongwalo le mošomo wa boitlhamelo • Šomiša mehutahuta ya mafokontši le mafokofokwana	**Mopeleto le maswaodikga:** maswao a ditsebjana Šoma ka lefoko; mafokonolo, mafokofokwana **Tlhalošo ya mantšu:** mahlalosetšagotee, malatodi

MPHATO WA 6 KOTARA YA 1				
MABOKGONI	**GO THEELETŠA LE GO BOLELA (BOMOLOMO)**	**GO BALA LE GO BOGELA**	**GO NGWALA LE GO HLAGIŠA**	**DIBOPEGO LE MELAO YA TŠHOMIŠO YA POLELO**
DIBEKE: 9-10	**Theeletša le go ahlaahla sereto** • Mešongwana ya matsenyagae: kakanyo • Hlagiša dikhuduego ka tsela ya go laetša kamego • Tšea karolo ka mokgwa wa kwano nakong ya dikahlaahlo tša sehlopha • Swayaswaya ka mehola ya medumo le tša go bonwa bjalo ka mošito, poeletšo, poeletšamodumo le dipapetšo • Hlatholla diteng tša sereto • Fa kakaretšo ya sereto • Ahlaahla mošito le morumokwano • Ahlaahla dibopego tše di fapanego tša direto • Ahlaahla dibopego tša direto	**Bala sereto se bonolo** go tšwa pukukgakollo goba go tšwa go Faele ya Methopo ya Morutiši • Mešongwana ya pele ga go bala, mohlala, dikakanyo tše di theilwego mo go leina la puku goba dithalwa • Balela godimo ka thempo ya maleba, hlabošo ya maleba le pharafreisi • Beakanya ka fao setšweletšwa se balwago go swanela motheeletši • Bontšha kwešišo ya setšweletšwa , le kamano ya sona le bophelo bja gagwe • Hlaola le go sekaseka dipharologantšho tša dingwalo tše di fapanego tša go ngwala goba mehuta ya ditšweletšwa, mohlala, mošito, morumokwano, mothofatšo, tshwantšhišo • Šomiša pukuntšu go godiša tlotlontšu	**Ngwala sereto** • Šomiša poeletšomedumo(poeletša ditumammogo, poeletšatumanoši), tshwantšhišo, tshwantšhanyo • Šomiša polelo ya go hlaloša • Go beakanya, ngwala dingwalwakakanywa le go thumeletša go ngwala • Tšweletša sengwalwakakanywa sa mathomo ka temogo ya kgopolokgolo • Bontšha kwešišo ya setaele le retšistara • Gopodišiša le go lekola mongwalo le mošomo wa boitlhamelo **Magato a go ngwala** • Go beakanya/pele ga go ngwala • Go ngwala dingwalwakakanywa • Go boeletša • Go hlokola • Go phošolla • Go hlagiša	**Šoma ka lentšu:** matlema **Šoma ka lefoko:** dtatamente**,** dipotšišo, ditaelo: **Tlhalošo ya mantšu**: poeletšamedumo (poeletšoditumammogo le poeletšotumanoši) tshwantšhišo, tshwantšhanyo, mothofatšo

MPHATO WA 6 KOTARA YA 2				
MABOKGONI	**GO THEELETŠA LE GO BOLELA (BOMOLOMO)**	**GO BALA LE GO BOGELA**	**GO NGWALA LE GO HLAGIŠA**	**DIBOPEGO LE MELAO YA TŠHOMIŠO YA POLELO**
BEKE 1 - 2	**Theeletša le go ahlaahla setšweletšwa sa ditaelo, mohlala, metswako, ditšhupetšo** • Mešongwana ya matsenyagae: kakanyo • Gopola tshepetšo gape • Lemoga dihlogo tše bohlokwa • Efa ditaelo tša go kwagala, mohlala, go dira komiki ya tee • Dira dinoutse gomme a šomiša ditaelo tše di badilwego • Botšiša dipotšišo go hlatholla • Swayaswaya ka ga tlhathollo ya ditaelo	**Bala motswako goba setšweletšwa se sengwe sa ditaelo** • Sekaseka dipharologantšho tša setšweletšwa: peakanyo le melao ya setšweletšwa sa ditaelo • Beakanya ditaelo tša go hlakahlakana • Šomiša mekgwanakgwa ya go bala le ya go kwešiša ya maleba: go sekena • Bontšha kwešišo ya setšweletšwa le ka mo se šomago ka gona: go bala ka ntšu ka tšu • Lemoga le go hlaloša dibopego tša go fapana, tšhomišo ya polelo le morero • Lemoga le go lekola retšistara ya setšweletšwa • Kwešiša le go šomiša setšweletšwa sa tshedimošo ka nepagalo • Bapetša metswako ye mebedi ya go fapana goba ditaelo	**Ngwala setšweletšwa sa ditaelo,** mohlala, ka fao bogobe bo apewago ka gona • **Beakanya ka go kwešišega** • **Ngwala ka lenaneo ditlabakelo le ditswaki** • Šomiša dipukuntšu • Šomiša ditaelo • Hlama foreime ya go ngwala • Šomiša dikafoko tša go kgokagantšha le mekgwa ya peakanyo • Hlatholla tshepedišo • Beakanya mantšu le mafoko ka nepagalo **Šomiša magato a go ngwala** • Go beakanya/pele ga go ngwala • Go ngwala dingwalwakakanywa • Go boeletša • Go hlokola • Go phošolla • Go hlagiša	**Šoma ka lentšu:** kutu, dihlogo, meselana **Šoma ka lefoko:** sediri, sedirwa **Mopeleto le maswaodikga:** karogano ya mantšu, tšhomišo ya pukuntšu

MPHATO WA 6 KOTARA YA 2				
MABOKGONI	**GO THEELETŠA LE GO BOLELA (BOMOLOMO)**	**GO BALA LE GO BOGELA**	**GO NGWALA LE GO HLAGIŠA**	**DIBOPEGO LE MELAO YA TŠHOMIŠO YA POLELO**
BEKE 3-4	**Theeletša kanegelo** Setšweletšwa go tšwa go dipukukgakollo, goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Mešongwana ya matsenyagae: **kakanyo** • Theeletša ditsopolwa go tšwa go padi • Theeleletša dintlha tše bohlokwa • Lemoga molaetša kgolo • Tswalanya le bophelo bja gagwe • Ahlaahla dikgopolokgolo le dintlha ka botlalo tše di itšeng • Šomiša tshedimošo go tšwa go setšweletšwa go iphetollela • Ahlaahla ka tša leago, setho, le mehola ya setšo ditšweletšweng **Tšea karolo go dikahlaahlo tša sehlopha** • Tšea sebaka ka go šielana • Swarelela go sererwa • Botšiša dipotšišo tša maleba • Tiiša go kahlaahlo • Iphetolela go dikgopolo tša ba bangwe ka kwelobohlo le tlhompho	**Bala kanegelo ye kopana** Setšweletšwa go tšwa go dipukukgakollo, goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Pele ga go bala: akanya go tšwa go leina la puku le go ahlaahla merero/ diteng • Lemoga le go hlaloša ditiragalo tše bohlokwa • Lemoga le go hlaloša ntlhatebelelo • Ahlahla baanegwa • Lemoga le go ahlaahla maikutlo ao a hlagišitšwego • Tswalanya ditiragalo le baanegwa go bophelo bja gagwe • Šomiša mehutahuta ya mekgwanakgwana ya go bala • Ahlaahla sebopego, tšhomišo ya polelo , morero le baamogedi ba moaletša **Lemoga phapano gare ga taodišophelo/dipukutšatši le dikanegelo** • Šomiša pukuntšu go godiša tlotlontšu Gopodišiša ka ditšweletšwa tše di badilwego • Bolela kanegelo goba dikgopolokgolo ka mafoko a 3 go fihla go 5 • Hlagiša dikhuduego tša bona ka ga ditsweletšwa tše di badilwego • Tswalanya le bophelo bja gagwe • Bapetša dipuku/ditšweletšwa tše di badilwego	**Ngwala tshwayotshwayo ya puku** • Šomiša foreime • Pele ga go ngwala: theeletša ditsopolwa go tšwa go dipadi tše di badilwego • Kgetha diteng tše di lebanego le morero • Šomiša polelo ya maleba le sebopego sa setšweletšwa • Šomiša tlhamego ya maleba • Beakanya diteng ka kwešisego - šomiša tatelano • Šomiša thutapolelo ya maleba, mopeleto le maswaodiga go akaretša lekgokasediri • Šomiša pukuntšu go godiša tlotlontšu le mopeleto **Šomiša magato a go ngwala** • Go beakanya/pele ga go ngwala • Go ngwala dingwalwakakanywa • Go boeletša • Go hlokola • Go phošolla • Go hlagiša	**Šoma ka mantšu:** madiri (madiri ao a bontšhago kwano le sediri, modirišogo) **Šoma ka lefoko:** lebaka la bjale, fetilego le le letlago **Mopeleto le maswaodikga:** tšhomišo ya pukuntšu

MPHATO WA 6 KOTARA YA 2				
MABOKGONI	**GO THEELETŠA LE GO BOLELA (BOMOLOMO)**	**GO BALA LE GO BOGELA**	**GO NGWALA LE GO HLAGIŠA**	**DIBOPEGO LE MELAO YA TŠHOMIŠO YA POLELO**
BEKE 5-6	**Theeletša le go ahlaahla kanegelo** • Mešongwana ya matsenyagae: kakanyo • Lemoga merero, botšiša dipotšišo, tswalanya dikgopolo le maitemogelo a bophelo bja gagwe • Lemoga le go ahlaahla ka fao go lebelela dilo ka leihlo le tee go hlangwago ka gona • Ahlaahla dikarabo go setšweletšwa • Tswalanya le bophelo bja gagwe • Ahlaahla ka tša leago, setho, le mehola ya setšo ditšweletšweng tše di fapanego le go swayaswaya ka fao dilo tše di sepetšwago ka gona ka setšweletšweng, mohlala, go nagana ka go sekamela lehlakoreng le tee • Diriša mabokgoni a go hlagiša, mohlala, tlhabošo ya lentšu, lebelo, go khutša, leemo, polelo ya dika tša mmele, bj.bj.	**Bala kanegelo** go tšwa go puku kgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši goba padišo ya phaposi . • Mešongwana ya pele ga go bala, mohlala, kakanyo ye e theilwego mo go leina la puku goba dithalwa • Balela godimo le ka setu a beakanyetša mekgwanakgwana ya go bala go swanela morero le baamogedi ba tshedimošo • Ahlaahla ka ga tša leago le mehola ya setšo mo go ditšweletšwa • Hlatholla le go ahlaahla molaetša • Bontšha kwešišo ya setšweletša, tswalano ya sona le bophelo bja gagwe, morero wa sona le ka fao se šomago ka gona	**Ngwala kanegelo** • Bopa baanegwa ba ba kgodišago • Bontšha tsebo ya moanegwa, thulaaganyo, tikologo, thulano, le sehloa • Rulaganya ditiragalo tše kgolo ka go diriša tšhate ya tatelano-mathomo (kalotaba), bogare (kgodišo ya ditiro, sehloa) le mafelelo (tlemollo ya lehuto) • Beakanya ka kwešišego • Hlagiša dikgopolo gabotse le ka kwešišego • Šomiša morero goba molaetša	**Šoma ka mantšu:** mathuši **Šoma ka lefoko:** Lebjale **Tlhalošo ya lentšu:** dika

MPHATO WA 6 KOTARA YA 2				
MABOKGONI	**GO THEELETŠA LE GO BOLELA (BOMOLOMO)**	**GO BALA LE GO BOGELA**	**GO NGWALA LE GO HLAGIŠA**	**DIBOPEGO LE MELAO YA TŠHOMIŠO YA POLELO**
BEKE 7-8	**Theeletša le go ahlaahla setšweletšwa sa tshedimošo, mohlala, pego ya tša boso** **Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba** Faele ya Methopo ya Morutiši • Mešongwana ya matsenyagae: kakanyo • Theeletša dintlha ka botlalo tše itseng • Ahlaahla ka fao tshedimošo e nago le mohola • Tswalanya tshedimošo le bophelo bja gagwe • Ahlaahla ditlamorago tše di ka kgonegago mo bathong • Bapetša mabaka mo mafelong a go fapana, bontšha ka mabaka boyo bjo bo ratwago xa mabaka Tšea karolo go dikahlaahlo, a fahlela dikakanyo tša gagwe • Lemoga diponagalo tša dipego tša boso: retšistara le mohuta wa polelo wo o šomišitšwego • Šomiša mekgwanakgwana ya tsenelelano go kgona go kgokagana mo go mabaka a sehlopha • Hlatholla le go ahlaahla ditšweletšwa tša go bonwa tša go raragana kudu	**Bala setšweletšwa sa tshedimošo, mohlala, pego ya tša boso** go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Pele ga go bala: akanya go tšwa go leina la puku, dihlogo le diswantšho • Šomiša mekgwanakgwana ya go bala: sekima go kgona go hwetša kgopolo kakaretšo, sekenela dintlha ka botlalo tše itšego • Lemoga tsela yeo setšweletšwa ia rulagantšwego ka gona • Bapetša diphapano le ditshwano go mafelo a go fapana • Bala setšweletšwa sa tshedimošo le tša go bonwa, mohlala, mmepe • Šomiša mekgwanakgwana ya go bala, mohlala, dira dikakanyo ka go šomiša dithuši tša setšweletšwa le tša kamano • Hlatha tša go bonwa • Šomiša pukuntšu go godiša tlotlontšu	**Ngwala setšweletšwa sa tshedimošo, mohlala, tšhate ya tša boso** • Kgetha tša go bonwa le diteng tša maleba tše di lebanego le morero • Hlagiša tshedimošo ka go šomiša mmepe, tšhate, kerafo goba sethalwa **Magato a go ngwala** • Go beakanya/pele ga go ngwala • Go ngwala dingwalwakakanywa • Go boeletša • Go hlokola • Go phošolla • Go hlagiša	**Šoma ka lentšu:** mahlaodi **Šoma ka lefoko:** lefetile **Mopeleto le maswaodikga:** tšhomišo ya pukuntšu
BEKE 9-10	**KELOPHETHO**			

MPHATO WA 6 KOTARA YA 3				
MABOKGONI	**GO THEELETŠA LE GO BOLELA**	**GO BALA LE GO BOGELA**	**GO NGWALA LE GO HLAGIŠA**	**DIBOPEGO LE MELAO YA TŠHOMIŠO YA POLELO**
BEKE **1-2**	**Ahlaahla padi** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Morutiši • Mešongwana ya matsenyagae: kakanyo • Theeletša ditsopolwa tša dipadi tše di badilwego • Akanya gore go tlile go direga eng • Hlaloša ntlhatebelelo ya mongwadi le mmadi • Swarelela mo go hlogo • Hlaloša ka kwešišego • Hlaloša dikgopolokgolo le dikgopolotlaleletšo • Botšiša dipotšitšo tša maleba gomme a iphetolela ka nepagalo	**Bala padi** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Morutiši • Pele ga go bala: akanya go tšwa go leina la puku le go ahlaahla merero ye e tswalanago le diteng • Lemoga le go hlaloša kgopolokgolo • Ahlaahla baanegwa • Lemoga le go ahlaahla maikhutlo ao a hlagišišwego • Ahlaahla phekgogo le phetogi • Tswalanya ditiragalo le baanegwa le bophelo bja gagwe • Šomiša mehutahuta ya mekgwanakgwana ya go bala • Ahlaahla sebopego, tšhomišo ya polelo , morero le baamogedi ba tshedimošo • Šomiša pukuntšu go godiša tlotlontšu • Gopodišiša ka ditšweletšwa tše di badilwego • Bolela kanegelo gape goba dikgopolokgolo ka mafoko a 3 go fihla go 5 • Hlagiša dikarabo tša dikhuduego tša bona ka ga ditsweletšwa tše di badilwego • Tswalanya le bophelo bja gagwe • Bapetša dipuku/ditšweletšwa tše di badilwego	**Ngwala tshwayotshwayo ya puku** • Šomiša foreime • Pele ga go ngwala: theeletša ditsopolwa go tšwa go dipadi tše di badilwego • Kgetha diteng tše di lebanego le morero • Šomiša polelo ya maleba le sebopego sa setšweletšwa • Šomiša tlhamego ya maleba • Šomiša diteng ka kwešišego- ka tatelano • Šomiša thutapolelo ya maleba, mopeleto, maswodikgago go akaretšwa lekgokasediri • Šomiša pukuntšu go godiša mopeleto le tlotlontšu **Šomiša magato a go ngwala** • Go beakanya/pele ga go ngwala • Go ngwala dingwalwakakanywa • Go boeletša • Go hlokola • Go phošolla • Go hlagiša	**Šoma ka lentšu** mabotšiši, lešupi, mašalamašala, **Šoma ka lefoko:** lebjale, letlago, lefetile **Mopeleto le maswaodikga:** karogano ya mantšu, tšhomišo ya pukuntšu

MPHATO WA 6 KOTARA YA 3				
MABOKGONI	**GO THEELETŠA LE GO BOLELA**	**GO BALA LE GO BOGELA**	**GO NGWALA LE GO HLAGIŠA**	**DIBOPEGO LE MELAO YA TŠHOMIŠO YA POLELO**
BEKE 3-4	**Theeletša le go ahlaahla kanegelo ya dingwalotšhaba, mohlala, kakanyatlhalošo le phetheletšannete** • Mešongwana ya matsenyagae: kakanyo • Gopola ditiragalo gape ka tatelano ya maleba le go šomiša lebaka la maleba • Tšea karolo ka mokgwa wa kwano nakong ya dikahlaahlo tša sehlopha • **Go theeletša:** • Lemoga ka fao go lebelela dilo ka leihlo le tee go hlangwago ka gona le ka fao motheeletši a amegago ka gona • Ahlaahla baanegwa • Ahlaahla thulaganyo , phapano, le tikologo • Ahlaahla melaetša ka go setšweletšwa • Gopodišiša ka ga ditlwaelo, mehola le ditumelo tša setšo • Gopodišiša ka ga thagaragono ya botse le bobe	**Bala kanegelo ya dingwalotšhaba, mohlala, kakanyatlhalošo le phetheletšannete** go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Mešongwana ya pele ga go bala, mohlala, kakanyo ye e theilwego mo go leina la puku goba dithalwa • Šomiša mekgwanakgwana ya go bala: go sekima, go sekena, kakanyo, go bogela tša go bonwa go kgona go hlatholla • Ahlaahla dielemente tša nonwanetsholo, mohlala, baanegwa le melaetša • Hlaloša tlhathollo le dikarabo kakaretšo go setšweletšwa • Hlama le go hlaloša dipoelo goba mafelelo ao a a ratago	**Ngwala seswantšho sa moanegwa** • Gopola ka tšhwantšho ya baanegwa • Šomiša mantšu a go hlaloša go bapetša baanegwa • Go beakanya, go ngwala dingwalwakakanywa le go thumeletša go ngwala, go nepiša go kaonafatša mopeleto, mabaka le go kgokaganya mafoko go bopa temana ye tsenelelanago ka kgohlagano • Bontšha kwešišo ya tikologo, thulaganyo, thulano le morero • Tšhomišo ya maleba ya mabaka **Šomiša magato a go ngwala** • Go beakanya/pele ga go ngwala • Go ngwala dingwalwakakanywa • Go boeletša • Go hlokola • Go phošolla • Go hlagiša	**Šoma ka lentšu:** madiri: (modirišogo) **Šoma ka lefoko:** letlago **Mopeleto le maswaodikga:** fegelwana

MPHATO WA 6 KOTARA YA 3				
MABOKGONI	**GO THEELETŠA LE GO BOLELA**	**GO BALA LE GO BOGELA**	**GO NGWALA LE GO HLAGIŠA**	**DIBOPEGO LE MELAO YA TŠHOMIŠO YA POLELO**
DIBEKE TŠA 5-6	**Theeletša kanegelokopana** • Mešongwana ya matsenyagae: kakanyo • Gopola ditiragalo gape ka tatelano ya maleba le go šomiša lebaka la maleba • Tšea karolo ka mokgwa wa kwano nakong ya dikahlaahlo tša sehlopha • Lemoga ka fao go lebelela dilo ka leihlo le tee go hlangwago ka gona le ka fao motheeletši a amegago ka gona • Ahlaahla baanegwa • Ahlaahla thulaganyo , phapano, le tikologo • Ahlaahla melaetša ka go setšweletšwa	**Bala kanegelokopana go** tšwa go dipukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Mešongwana ya pele ga go bala: Kakanyo ye e theilwego mo go leina la puku goba dithalwa • Lekola setšweletšwa mabapi le melaetše ye e khutilego le go dira kakaretšo ya dikgopolokgolo le dikgopolotlaleletšo • Hlaloša ka fao mongwadi a goketšago tebelelo ya mmadi: dithekniki tše di dirišitšwego, tshwantšho ya baanegwa • Ahlaahla ka tsinkelo mehola ya tša setšo le leago ka gare ga ditšweletšwa • Ahlaahla thulaganyo, morero, tikilogo, tshwantšho ya baaanegwa, • Šomiša pukuntšhu go godiša tlotlontšu	**Ngwala lengwalo la segwera/ ditsenywa tša pukutšatši** • Šomiša kalo ya maleba • **Bontšha temogo ya baamogedi ba tshedimošo le setaele** • Šomiša segalo sa maleba • Go beakanya, go ngwala dingwalwakakanywa le go thumeletša go ngwala, go nepiša go go kaonafatša mopeleto, mabaka le kgokaganya mafoko go bopa temana ye tsenelelanago ka kgohlagano • Šomiša mantšu a dikgokaganyi, mohlala, 'le ge go le bjalo', mahlološetšagotee le malatodi go kopanya mafoko go bopa temana ye tsenelelanago ka kgohlagano • Šomiša mopeleto wo o nepagetšego le maswaodikga	**Šoma ka lentšu:** mahlaodi, mabaka, dikgokanyi **Šoma ka lefoko:** lebaka le le fetilego, lebaka le letlago **Mopeleto le maswaodikga:** karogano ya mantšu, tšhomišo ya pukuntšu

MPHATO WA 6 KOTARA YA 3				
MABOKGONI	**GO THEELETŠA LE GO BOLELA**	**GO BALA LE GO BOGELA**	**GO NGWALA LE GO HLAGIŠA**	**DIBOPEGO LE MELAO YA TŠHOMIŠO YA POLELO**
BEKE **7-8**	**Theeletša goba bogela ditšweletšwa tša go kwewa/bonwa/balwa/ khathune/mesetho ya metlae** • Mešongwana ya matsenyagae: kakanyo • Bogela le go ahlaahla diteng le melaetša ya setšweletšwa • Ahlaahla nepagalo ya dithalwa go setšweletšwa • Ahlaahla bohlokwa bja dithalwa le mmino • Abelana dikgopolo mabapi le leina la puku le setšweletšwa • Ahlaahla mantšu a mangwe le a mangwe a maswa a a lego bohlokwa go kwešišeng lenaneo • Ahlaahla baanegwathwadi le molaetša wo o nepišitšwego • Lemoga le go ahlaahla ka fao mahlakore a huetšwago ke diteng, kgetho ya mantšu le polelo ya mmele ya mmoledi	**Bala khathune/mesetho ya metlae** go tšwa pukukgakollong goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Latela ditaelo tše kopana tše di gatišitšwego le go di hlatholla le go hlaloša setšweletš**w**a sa tša go bonwa: dikerafo, diswantšho, dithalwa • Lekola setšweletšwa mabapi le melaetša ye e khutilego le go dira kakaretšo ya dikgopolokgolo le dikgopolotlaleletšo • Hlaloša ka fao mongwadi a goketšago tebelelo ya mmadi: dithekniki tše di dirišitšwego, tshwantšho ya baanegwa • Ahlaahla ka tsinkelo mehola ya tša setšo le leago ka gare ga ditšweletšwa • Lemoga mahlakore xa go fapana le go fa lehlakorela gagwe le le theilwego godimo ga bohlatse bja ka gare ga setšweletšwa • Hlatha le go sekaseka dintlha ka botlalo ka gare ga ditšweletšwa tša dithalwa • Fetišetša dintlha ka botlalo sebopegong se se itšego go iša go se sengwe	**Ngwala khathune/mesetho ya metlae** • Šomiša foreime • **Hlaloša kgopolo** • **Akaretša mogatišo** • Šomiša tlhamego ya maleba • Šomiša baanegwa thwadi le baanegwatlaleletšo ba go thabiša • Šomiša thulaganyo le thulano ya maatlakgogedi • Ngwala le go akanyetša ditšweletšwatša go bonwa ka go šomiša polelo, diswantšho le dipoelo tša medumo ka boitlhamelo bj.k papatšo ya thelebišene **Šomiša magato a go ngwala:** • Go beakanya/pele ga go ngwala • Go ngwala dingwalwakakanywa • Go boeletša • Go hlokola • Go phošolla • Go hlagiša	**Šoma ka lentšu:** madiri, medirišo, mahlathi, mahlaodi **Šoma ka lefoko:** tira le tirwa, polelotebanyi, polelotharedi **Mopeleto le maswaodikga:** karogano ya mantšu, tšhomišo ya pukuntšu

MPHATO WA 6 KOTARA YA 3				
MABOKGONI	**GO THEELETŠA LE GO BOLELA**	**GO BALA LE GO BOGELA**	**GO NGWALA LE GO HLAGIŠA**	**DIBOPEGO LE MELAO YA TŠHOMIŠO YA POLELO**
BEKE 9-10	**Theeletša le go ahlaahla ditiragatšo/ papadi/terama** • Mešongwana ya matsenyagae: kakanyo • Ahlaahla diponagalo tše bohlokwa tša setšweletšwa • Lemoga ka fao go lebelela dilo ka leihlo le tee go hlangwago ka gona le ka fao motheeletši a amegago ka gona • Lemoga merero, botšiša dipotšišo • Lemoga le go ahlaahla mehola ka gare ga setšweletšwa • Tswalanya diteng le melaetša ka gare ga setšweletšwa le bophelo bja gagwe • Fa tshwayotshwayo ye e tseneletšego ya molaetša mo go setšweletšwa	**Bala ditshwayotswayo tša papadi/ terama** • Mešongwana ya pele ga go bala, mohlala, kakanyo ye e theilwego mo go leina la puku goba dithalwa • Šomiša mekgwanakgwana ya go bala ya go fapana, mohlala, go sekima, go sekena go laetša dikgopolokgolo le dikgopolotlaleletšo • Ahlaahla ka tsinkelo mehola ya tša setšo le leago mo go ditšweletš**wa** • Lemoga mahlakore a go fapana gomme a fa lehlakorela gagwe le le theilwego godimo ga bohlatse bja ka gare ga setšweletšwa	**Ngwala poledišano/sengwalo se sekopana sa tiragatšo/terama** • Šomiša tshwantšho ya baanegwa • Šomiša kalo ya maleba • Nyaka segalo goba moya wo o fokago • Bontšha kwešišo ya setaele le retšistara **Šomiša magato a go ngwala** • Go beakanya/pele ga go ngwala • Go ngwala dingwalwakakanywa • Go boeletša • Go hlokola • Go phošolla • Go hlagiša	**Šoma ka lentšu:** kutu, dihlogo, meselana **Šoma ka lefoko:** tira le tirwa **Mopeleto le maswaodikga:** maswao a ditsebjana

MPHATO WA 6 KOTARA YA 4				
MABOKGONI	**GO THEELETŠA LE GO BOLELA(BOMOLOMO)**	**GO BALA LE GO BOGELA**	**GO NGWALA LE GO HLAGIŠA**	**DIBOPEGO LE MELAO YA TŠHOMIŠO YA POLELO**
BEKE **1-2**	Theeletša le go ahlaahla setšweletšwa sa tshedimošo Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Morutiši • Mešongwana ya matsenyagae: kakanyo • Lemoga dikgopolokgolo le go araba ka maleba • Tšea karolo go dikaahlaahlo go hlaloša dikakanyo tša gagwe • Lemoga le go hlaloša lebaka le phetho • Swayaswaya ka ga tša leago, setho le mehola ya setšo • Botšiša dipotšišo tše tseneletšego • Hlagiša le go thekga ka dintlha kakanyo ya gagwe ka go fa mabaka • Šomiša mekgwanakgwana ya tsenelelano go kgona go kgokagana mo go mabaka a sehlopha **Bapala karolo ya dipotšišotherišano ka phapošing** • Dira tlhagišo ya bomolomo mola a lebeletše baamogedi ba tshedimošo • Bontšha temogo ya baamogedi ba tshedimošo ba go fapana • Fetolafetola tlhabošo ya lentšu, segalo, thempo ya lentšu • Gopodišiša ka ditlhagišo le mabokgoni a gagwe le bangwe ka go laetša kamego • Efa dipoelo tša maleba tša go aga	**Balela setšweletšwa sa tshedimošo godimo** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Morutiši • Mešongwana ya pele ga go bala, mohlala, kakanyo ye e theilwego mo go leina la puku goba dithalwa • Šomiša mekgwanakgwana ya go bala ya go fapana, mohlala, go sekima, go sekena go laetša dikgopolokgolo le dikgopolotlaleletšo gomme a araba ka nepagalo • Lemoga le go hlaloša lebaka phetho • Šomiša tsebo ya pele goba ditlhahli tša setšweletšwa go hwetša tlhalošo • Tšea sephetho le go dira dithumo go ya ka dintlha tše di filwego	**Ngwala temanatlhaloši** Go ngwala ka boitlhamelo (ditemana tše 4) • Kgetha diteng tša maleba • Swarelela go sererwa • Šomiša tlotlontšu ya go hlaloša kudu mehutahuta ya mahlathi • Šomiša dikapolelo, mohlala, tshwantšhišo le tšhwantšhanyo • Latelantšha dikgato goba ditiragalo tša tlhatlamano ka tsela ya go kwešišega **Šomiša magato a go ngwala** • Go beakanya/pele ga go ngwala • Go ngwala dingwalwakakanywa • Go boeletša • Go hlokola • Go phošolla • Go hlagiša	**Šoma ka lentšu:** mahlathi , (tekanyo, nako) **Šoma ka lefoko**: Polelotebanyi le dipolelotharedi **Tlhalošo ya mantšu:** mahlalosetšagotee **Mopeleto le maswao dikga:** maswao a leswao la potšišo

MPHATO WA 6 KOTARA YA 4				
MABOKGONI	**GO THEELETŠA LE GO BOLELA(BOMOLOMO)**	**GO BALA LE GO BOGELA**	**GO NGWALA LE GO HLAGIŠA**	**DIBOPEGO LE MELAO YA TŠHOMIŠO YA POLELO**
BEKE 3-4	Theeletša le go ahlaahla setšweletšwa sa ditaelo, mohlala, metswako, ditšhupetšo • Mešongwana ya matsenyagae: kakanyo • Gopola ditshepetšo gape • Laetša diponagalo tša setšweletšwa sa ditaelo • Lemogo dihlogo tše bohlokwa • Efa ditaelo tša go kwagala, mohlala, go dira komiki ya tee • Dira dinoutse gomme a šomiša ditaelo tše di badilwego • Botšiša dipotsišo go hlatholla • Swayaswaya ka tlhathollo ya ditaelo	**Bala setšweletšwa sa ditaelo, mohlala, metswako, ditšhupetšo** • Sekaseka dipharologantsho tša setšweletšwa: peakanyo le melao ya setšweletšwa • Beakanya ditaelo tša go hlakahlakana • Šomiša mekgwanakgwa ya go bala le ya go kwešiša ya maleba: go sekena • Bontšha kwešišo ya setšweletšwa le ka mo se šomago ka gona: go bala ka ntšu ka tšu • Lemoga le go hlaloša dibopego tša go fapana, tšhomišo ya polelo le morero • Lemoga le go lekola retšistara ya setšweletšwa • Kwešiša le go šomiša tshedimoša ka nepagalo • Bapetša metswako ye mebedi ya go fapana goba ditaelo	**Ngwala setšweletšwa sa ditaelo** • **Beakanya ka go kwešišega** • Ngwala ka lenaneo ditlabakelo le ditswaki • Šomiša dipukuntšu • Šomiša ditaelo • Hlama foreime ya go ngwala • Šomiša dikafoko tša go kgokagantšha le mekgwa ya peakanyo • Hlatholla tshepedišo • Beakanya mantšu le mafoko ka nepagalo	**Šoma ka lentšu:** mahlathi a mokgwa, nako, lefelo **Šoma ka lefoko:** lefokontši , lefokofokwana **Mopeleto le maswaodikga:** kgorwana, khutlo-fegelwana, khunyetšo

MPHATO WA 6 KOTARA YA 4				
MABOKGONI	**GO THEELETŠA LE GO BOLELA(BOMOLOMO)**	**GO BALA LE GO BOGELA**	**GO NGWALA LE GO HLAGIŠA**	**DIBOPEGO LE MELAO YA TŠHOMIŠO YA POLELO**
BEKE 5-6	**Theeletša kanegelo** • **Mešongwana ya matsenyagae: kakanyo** • Iphetolela ka tsinkelo ka go šupa dinthla tše bohlokwa tša tshwayotshwayo ya puku • Gopola dikgopolokgolo le dintlha ka botlalo go tšwa go setšweletšwa • Anega karolo ya kanegelokopana gape • Lemoga le go ahlaahla mehola • Lemoga le go ahlaahla melaetša ka gare ga setšweletšwa • Hlama le go hlaloša dipoelo goba mafelelo ao a a ratago	**Bala kanegelo** • Mešongwana ya pele ga go bala, mohlala, dikakanyo tše di theilwego mo go leina la kanegelo goba dithalwa • Šomiša mekgwanakgwana ya go bala ya go fapana, mohlala, go sekima, go sekena • Lemoga dikgopolokgolo le dikgopolotlaleletšo • Hlatholla le go ahlaahla molaetša • Swayaswaya ka thulaganyo • Swayaswaya ka dikarabo go **setšweletšwa** • Swayaswaya ka mehola • Swayaswaya ka melaetša mo go setšweletšwa • Hlama le go hlaloša dipoelo goba mafelelo ao a a ratago	**Ngwala kakaretšo ye kopana** • Ngwala kakaretšo ye kopana • Rulaganya ditiragalokgolo ka go šomiša tšhate ya tatelano ya tshepetšo • Beakanya ka kwešišego • Hlagiša dikgopolo ka tshwanelo le ka tatelano ya maleba • Gopodišiša ka dikarabo tša dikhuduego • Dira ditšhišinyo **Šomiša magato a go ngwala** • Go beakanya/pele ga go ngwala • Go ngwala dingwalwakakanywa, • Go boeletša, • Go hlokola, • Go phošolla • Go hlagiša	**Šoma ka lentšu:** mahlathi a mokgwa, nako, lefelo **Šoma ka lefoko:** dikafokoina, le dithabe **Šoma ka lefoko:** dikafokodiri, le dithabe **Tlhalošo mantšu:** papadišantšu, **Mopeleto le maswaodikga:** kgorwana, khutlo-fegelwana, khunyetšo

MPHATO WA 6 KOTARA YA 4				
MABOKGONI	**GO THEELETŠA LE GO BOLELA(BOMOLOMO)**	**GO BALA LE GO BOGELA**	**GO NGWALA LE GO HLAGIŠA**	**DIBOPEGO LE MELAO YA TŠHOMIŠO YA POLELO**
BEKE 7-8	**Theeletša le go ahlaahla direto** • Mešongwana ya matsenyagae: kakanyo • Theeletša tshedimošo gomme a dira kakaretšo ya dikgopolokgolo le go lemoga dintlha ka botlalo tše itšego • Ahlaahla ka tša leago, setho, le mehola ya setšo ditšweletšweng • Swayaswaya ka fao mehola le melaetša di sepetšwago ka gona ka gare ga setšweletšwa • Ka tlhoko o fa dipoelo tše di lekanetšego le go agiša	**Bala sereto** • Mešongwana ya pele ga go bala, mohlala, dikakanyo tše di theilwego mo go leina la sereto goba dithalwa • Šomiša mekgwanakgwana ya go bala ya go fapana, mohlala, go sekima, go sekena • Iphetolela go theto ka tsinkelo • Swayaswaya ka tšhomišo ya poeletšamedumo, poeletšo, tshwantšhanyo, onomatopia • Bala le go iphetholela ka tsinkelo go theto • Hlatholla le go hlaloša molaetša • Bontšha kwešišo ya sereto le tswalano ya sona le bophelo bja gagwe	**Ngwala sereto** Šomiša poeletšamodumo, tshwantšhišo, onomatopoeia, tshwantšhanyo, tshwantšhišo, mothofatšo, onomatopoeia, sekai • **Mopeleto le maswaodikga:** maswao a mašakana tshwantšhanyo, sekai, molaetša • Gopodišiša le go lekola mongwalo le mošomo wa boitlhamelo • Tšweletša le go beakanya dikgopolo ka go šomiša magato a go ngwala **Šomiša magato a go ngwala** • Go beakanya/pele ga go ngwala • Go ngwala dingwalwakakanywa, • Go boeletša, • Go hlokola, • Go phošolla • Go hlagiša	**Šoma ka lefoko:** sediri, sedirwa **Tlhalošo ya lentšu:** ditshwantšhanyo, ditswantšhišo, mothofatšo, onomatopia, sekai **Mopeleto le maswaodikga:** kgorwana, khutlo-fegelwana, khunyetšo
BEKE 9-10	**KELOPHETHO**			

KAROLO YA 4: KELO

4.1 MATSENO

Kelo ke tshepetšotšweledi ye e beakantšwego ya go lemoga, go kgoboketša le go hlatholla tshedimošo ka ga bokgoni bja barutwana, go šomišwa mehuta ya go fapana ya kelo. E akaretša dikgato tše nne: go hlama le go kgoboketša bohlatse bja phihlelelo; tekolo ya bohlatse bjoo; go rekhota tše di hweditšwego; le go šomiša tshedimošo yeo go kwešiša le go thuša go hlabolla morutwana gore go kaonafatšwe tshepetšo ya go ithuta le go ruta.

Kelo e swanetše go ba ka mahlakore ka moka, bobedi e be ya semmušo (Kelo ya go lokišetša barutwana go ithuta), le ye e sego ya semmušo (go ela ge e le go re go ithuta go phethagaditše morero). Mo dikelong tše ka moka, barutwana ba swanetše go fiwa dipoelo kgafetšakgafetša go kaonafatša maitemogelo a bona a go ithuta.

Kelo mo go maleme e tšwelapela gomme e thekga kgolo le tšwelopele ya barutwana. Ke karolo ye bohlokwa ya go ruta le go ithuta ka ge e neela ka dipoelo tša go ruta le go ithuta. E swanetše go akaretšwa ka go ruta le go ithuta bakeng sa go re go šongwe ka yona e le tee. Go feta fao kelo ye e logagantšwego ya mahlakore a go fapana a polelo a swanetše go iltwaetšwa. Mohlala re swanetše go thoma ka go bala gomme ra dira tekatlhaologanyo. Dipotšišo tša tsebo tša polelo di ka botšišwa go na mo go setšweletšwa sa go swana. Pele ga go bala setšweletšwa barutwana ba ka laelwa go fetola setšweletšwa ka go, mohlala, ngwala lengwalo ka ga ditaba tse di tšwelelago mo setsweletšweng goba go ngwala dikarabo tša boitlamelo go diteng tša setšweletšwa. Go feleletša mošongwana wo, dikahlaahlo di ka swarwa ka ga sererwa gomme ka tsela ye re rutile mabokgoni a polelo ka moka ka go mošongwana wo o logagantšwego o tee wa thelelo.

Go lekola mabokgoni a go fapana go se bonwe bjalo ka mešongwana ya go fapana fela bjalo ka mošongwana wo o logagantšwego. Dirubriki tša kelo di swanetše go šetša mabokgoni a polelo a go fapana mo mošomong

Moo go hlokegago mabokgoni a go theeletša, bokgoni bja bomolomo, bokgoni bja go araba dipotšišo, go tšea karolo dikahlaahlong le mabokgoni a go rekhota a swanetše go hlokomelwa letšatši ka letšatši.

Go bohlokwa gape, gore kwešišo ya baithuti mabapi le seo ba se balago e lekolwe e sego fela bokgoni bja go lemoga le go fetolela mantšu. Kelo ya go ela go bala e swanetše go dirwa ka mehla e sego kelo ye e diregago gatee fela. Kelo ya go bala e swanetše go nepiša mo go, go balela godimo gotee le mešongwana yeo e tlo thušago go hwetša gore morutwana o kwešišitše bokaakang, go anega kanegelo gape goba go fetola dipotšišo.

Kelo ya mošomo wa go ngwala e tla nepiša mo go bokgoni bja go tšweletša tlhalošo, le ka mokgwa wo ba ngwadilego ka nepagalo, mohlala, dibopego le melao ya tšhomišo ya polelo, mopeleto le maswaodikga. Kelo ka moka e swanetše go lemoga gore go ithuta polelo ke tshepetšo gomme barutwana ba ka se tšweletše mošomo wo o nepagetšego, wa maleba la mathomo. Ka fao, magato a go fapana mo go tshepetšo ya go ngwala a swanetše go elwa.

Ge o efa mošomo wa kelo ya semmušo, go tla ba le nepišo mo go mabokgoni a a itšego, mohlala, Go theeletša le Go bolela, Go bala, goba Go ngwala. Ka lebaka la gore go ithuta polelo ke tshepetšo ye e logaganego, bokgoni bja go feta bjo tee bo tla šomišwa. Dibopego le melao ya tšhomišo ya polelo di swanetše go elwa ka go kamano. Go swanetše go netefatšwa gore kelo ga e dirwe fela ka mošomo wa go ngwala fela, fela e dumelela le mošomo wa tiragatšo le wa bomolomo. Go bohlokwa go ela seo bana ba se kwešišago e sego seo ba se swarago ka hlogo, bjale ela mabokgoni ka go kamano ka moo go ka kgonegago, mohlala, barutwana ba ka peleta mantšu a bona ka moka ka nepagalo ka nakong ya moleko ka Labohlano, a ba ka kgona go a šomiša mantšu ona ao a peletilwego ka maleba ge ba ngwala/rekhota ditaba goba dikanegelo tša bona?

Go ruta le kelo ya dipolelo go swanetše go akaretša barutwana ka moka, gomme mekgwanakgwana e swanetše go hwetšwa go thuša barutwana go kgona go fihlelela, goba go tšweletša ditšweletšwa tša polelo. Ba bangwe ba barutwana ba go ba le mapheko ba ka se kgone go hwetša a mangwe a maikemišetšo ao a hlagišitšwego mo go Setatamente sa Kharikhulamo ya Pholisi le Kelo.

Lenaneo la kelo le dumelela kelophetho, yeo e ka tšeago sebopego sa moleko goba tlhahlobo, mafelelong a kotara ye nngwe le ye nngwe. Mošomo wo kelo e dirwago ka wona o swanetše go rutwa mo kotareng. Diaethemo tša kelo di swanetše go fihlelelwago maemo a mabokgoni a go fapana go nnetefatša bonnete.

4.2 KELO YEO E SEGO YA SEMMUŠO GOBA YA TŠATŠI KA TŠATŠI

Kelo ya go ithuta e na le morero wa go kgoboketša tshedimošo ka ga diphihlelelo tša morutwana ka mehla, yona e šomišwa go kaonafatša go ithuta.

Kelo yeo e sego ya semmušo, ke tekolo ya tšwelopele ya morutwana letšatši le letšatši. Seo se dirwa ka go lebeledišiša, dipoledišano, ditaetšo tša go diragatšwa, dikopano tša morutwana – morutiši, go šomišana mmogo ka phapošing, bjalobjalo.Kelo ye e sego ya ya semmušo e ka ba yeo go yona morutiši a kgonago go emiša thuto a hlokomela barutwana goba go ahlaahla le barutwana ka moo go ithuta go tšwelago pele ka gona. Kelo ya bokgoni bja polelo e tla ba ka sebopego sa go hlokomela mešomo ya go ngwala, mešongwana ya bomolomo le ditlhagišo, melekwana ya go ngwalwa, go balela godimo le dibopego tše dingwe tša kelo. Kelo ye e sego ya semmušo e swanetše go šomišwa go fa dipoelo tša dipego go barutwana le go tsebatša peakanyo ya go ruta, fela ga go hlokege gore e rekhotwe. E se ke ya bonwa e arogile mo go mešongwana ya go ithuta yeo e diragatšwago ka phapošing, ebile o ka šomiša mešongwana ya go ithuta ya gago ye mentši go ela mešomo ya barutwana ka mokgwa wo e sego wa semmušo. Mabakeng a mangwe o ka nyaka go hlama dipotšišo tša mehuta ye e itšego ya kelo ya mešongwana go hlohleletša barutwana ba gago go ithuta, bjalo ka ditšweletša tša mopeleto. Barutwana goba barutiši ba ka swaya mešongwana ye ya kelo.

Go šišinywa gore o šomiša dibeke tše pedi tša mathomo go dira kelo ya motheo ya barutwana. O swanetše go šomiša mešongwana ye e filwego mo dibekeng tše pedi tša mathomo tša dipeakanyo tša go ruta go dira kelo ye. Se se tla go thuša go lemoga mohuta wa tlhokomelo yeo barutwana ba gago ba e hlokago ge o dutše o tšwelapele.

Kelo ka bowena le kelo ka sethaka e ama barutwanamo go tšeeng karolo ka mahlahla, mo go kelo. Se se bohlokwa ka gee dumelela barutwana go ithuta le go lebeledišiša mo mešomo ya bona.Dipoelo tša mešongwana ye e sego ya semmušo ya tšatši ka tšatši ga di rekhotwe semmušo ntle le ge morutiši a rata go dira bjalo. Barutiši ba ka rata go swara direkhoto tše e sego tša semmušo, tša ka tsela yeo morutwana yo mongwe le yo mongwe a tšwelago pele ka gona mo mahlakoreng a go fapana a dithuto, go thuša ka go peakanyo le go netefatša gore morutwana yo mongwe le yo mongwe o tšwetšapele mabokgoni ao a nyakegago le kwešišo. Dipoelo tša mešomo ya tšatši ka tšatši ga di šomišwe go hlatloša le go fa disetifikheiti.

4.3 KELO YA SEMMUŠO

Mešongwana ka moka ya Kelo yeo e bopago lenaneo la kelo la semmušo la ngwaga, e bitšwa Kelo ya Semmušo. Morutiši o swaya le go rekhota semmušo mešongwana ya kelo ya semmušo gore barutwana ba tle ba hlatlošwe. Mešongwana ya kelo ya semmušo ka moka e swanetše go lekolwa go kgonthišiša boleng le go netefatša gore go swerwe maemo a maleba.

Mešongwana ya kelo ya semmušo e fa morutiši tsela ya hlatlamano ya go ela ka fao barutwana ba tšwelago pele mphatong le thutong ye e itšego. Mehlala ya Mešongwana ya kelo ya semmušo e akaretša meleko, ditlhahlobo,

mešongwana ya go tlwaetša, diprotšeke, ditlhagišomolomo (bjalo ka go anega kanegelo gape, go nyalanya) mešomotaetši, ditiragatšo, ditaodišo, (bjalo ka dipoledišano, dikahlaahlo), mošomo wa go ngwalwa (bjalo ka go feleletša letlakalatšhomelo, go ngwala ditemana goba ditšweletšwa tše dingwe tša mohuta wo mongwe bj.bj.

Morero wa go akanyetša Lenaneo la Kelo ya Semmušo ke go nnetefatša bonnete, potego, kamogelo le tekanelo ya kelo ka go fa hlahlo ka botlalo ka ga mehuta ya mešongwana le dipersente tše di abetšwego mabokgoni a polelo a mangwe le a mangwe mo mošomong. E šetša nepišo ya kelo, ke gore, tsela yeo mešomo e swanetšego go dirwa ka gona.

Mo go kelo ya semmušo, šomiša memorantamo, dirubriki, mananeotshwaiwa, le dikala tša tekanyo gotee le ditlabakelo tša maleba tša go ela go lebeledišiša, ela le go rekhota maemo a barutwana a go kwešiša le mabokgoni. Kgetha setlabakelo sa mohuta wo o sepelelanago le mošongwana. Mohlala, rubriki ke ya maleba kudu go feta memorantamo go sengwalwa sa boitlhamelo. Memorantamo o swanetše molekwana wa go peleta goba mošongwana wa go balela kwešišo.

4.3.1 Dinyakwa tša kelo ya Semmušo ka go Leleme la Gae

Lenaneo la Kelo ya Semmušo la Mphato wa 4-6 le na le mešomo ye šupa (7) yeo e dirago 75% ya moputso wa tlhahlošo le o tee wa mafelelo a ngwaga wa meputšo ye 25%.

Dinyakwa tša kelo ya semmušo tša Leleme la Gae ke tše di latelago:

- Mešomo ya kelo ya semmušo ye mebedi e swanetše go dirwa mafelelong a dikotara tše tharo tša mathomo **Le** o tee mo kotareng ya mafelelo.O tee wa mešomo e swanetše goba wa gare ga ngwaga. Palomoka ya mešomo ya semmušo e swanetše goba ye šupa. Mešomo ye ya kelo ya semmušo ye šupa e dira 75% ya palomoka ya moputso wa Mephato ya 4, 5 le 6 ka go Leleme la Gae. Moputso wa Kelo ya semmušo o tla akaretša tlhahlobo ya gare ga ngwaga.

- Mošomo wa kelo ya semmušo wa mathomo mo kotareng ye nngwe le ye nngwe o swanetše go dirwa mo gare ga kotara. Mošomo wa kelo ya semmušo wa bobedi mo kotareng ye nngwe le ye nngwe o swanetše go dirwa go ya mafelelong a kotare.

- Go tla ba le tlhahlobo ya mafelelo a ngwaga ya meputso ye 25%

- Mošomo wa kelo ya semmušo wo mongwe le wo mongwe, o swanetše go bopša ke mešongwana ye e elago, Go theeletša le Go bolela, Go bala le go Bogela, Go ngwala le Go hlagiša, Dibopego le melao ya tšhomišo ya polelo, gomme e swanetše go diragala mo lebakeng la matšatši. Dibopego le melao ya tšhomišo ya polelo, di swanetše go elwa mo go kamano.

- Mošomo wa kelo ya semmušo o swanetše go ela mehutahuta ya mahlakore a mabokgoni a polelo gore mahlakore a bohlokwa a tle a elwe mo kotareng le mo ngwageng. Tiišetša gore mahlokore a a elšwe ka kelo ye e esego ya semmušo, gomme dipoelo tša dipego di filwe pele ga ge ba ka elwa semmušo.

- Kelo ka moka ka go Sehlopha sa Fase e dirwa ka sekolong.

4.3.2 Sebopego sa mešomo ka kotara

Dibopego tša kelo tšeo di šomišitšwego di swanetše go ba tša maemo a maleba mabapi le mengwaga le tšwelopele ya morutwana. Moakanyetšo wa mešomo ye o swanetše go aparetša diteng tša thuto tšeo di akaretšago mehutahuta ya mešomo yeo e akanyeditšwego go fihlelela dinepo tša thuto.**O** swanetše go thewa mo go tsebo le mabokgoni ao

a dirilwego kotareng yeo. Šomiša dipeakanyo tša kotara go mphato wo mongwe le wo mongwe go kgetha mohuta wa mošongwana, le dihlopha tša mabokgoni ao a nyakegago karolong ye nngwe le ye nngwe ya kelo ya semmušo. Mohlala, ge o hlama dipotšišo ka sengwalo sa boitlhamelo ka go Mphato wa 4, Kotara ya 1, gomme o nyaka go re barutwana ba ngwale sereto, o ka letela fela gore ba ngwale mafoko a go swana ka botelele ao a nago le morumokwano, bjalo ka seo o ka bego o se rutilego. Ge o hlama dipotšišo ka setšweletšwa sa tshedimošo kotareng ya mathomo, ba tla swanela ke go ngwala ba šomiša foreime ya maleba. Go swana le ka go Go theeletša le go Bolela, o ka se botšiše barutwana go fa polelo ye kopana ka go Mphato wa 4, Kotara ya 1, ka ge seo se tlo rutwa ka morago.

Kelo ya semmušo e swanetše go akaretša mehutahuta ya maemo a khoknitifi bjalo ka ge a laeditšwe ka mo fase. Mehutahuta ya go fapana ya dipotšišo bjalo ka kgetha e tee go tše di filwego, dipotšišo tša go tlatša dikgoba tše di tlogetšwego mo temaneng, dipotšišo tša go bapetša, dipotšišothwii di swanetše go šomišwa.

Nkatlapana ya maemo a khoknitifi

Maemo a kwešišo(Khoknitifi)	Mošongwana	Phesente ya mošomo
Potšišothwii **(Maemo a 1)** **Peakanyoleswa** **(Maemo a 2)**	Dipotšišo tše di lebanego le tshedimošo ka moo e bontšhitšwego ka gare ga setšweletšwa.. • Efa maina a dilo/batho/mafelo/dielemente…… • Bolela dintlha/mabaka/dikgopolo… • Lemoga mabaka/batho/tše di hlaolago… • Ngwala lenaneo la dintlha/maina/mabaka … • Hlaloša lefelo/motho/moanegwa ... • Anega taba/tiragalo/boitemogelo … Dipotšišo tša go nyaka tshekatsheko, thulaganyo goba peakanyo ya tshedimošo ye e bonalago gabotse setšweletšweng. • Akaretša dintlhakgolo/dikgopolo/dikgonagalo… • Hlopha dielemente tša go swana • Bontšha ditshwani/diphapano … • Efa tlhalošo ya …	**Magato a 1 le 2: 40%**
Dipotšišo tše motho a itšeelago sephetho go ya ka dintlha tše di filwego. **(Maemo a 3)**	Dipotšišo tša go nyaka gore morutwana a ikamanye le tshedimošo ye e lego setšweletšweng go ya ka boitemogelo bja gagwe • Hlatholla kgopolokgolo … • Bapetša dikgopolo/maikutlo/ditiro … • Na maikemišetšo/maikutlo/tlhohloletšo/lebaka la mongwadi (goba moanegwa) ke afe … • Hlatholla lebaka/phetho ya … • Na tiragalo/maikutlo/tshwayotshwayo (bj.bj) e re utollela eng mabapi le moanegi/mongwadi/moanegwa … • Na tshwantšhanyo/tshwantšhišo/tshwantšhokgopolo e ama kwešišo ya gago bjang … • Na o gopola gore poelo/maemo (bj.bj) a tiro e tla ba afe …	**Level 3: 40%**

Maemo a kwešišo(Khoknitifi)	Mošongwana	Phesente ya mošomo
Tekolo **(Maemo a 4)** **Kgahlego (Magato a 5)**	Dipotšišo tše di šoma ka dikahlolo mabapi le meetlo le mohola. Tšona di akaretša dikahlolo mabapi le nnete, go holega, dintlha le dikgopolo, netefatšo, kwešišagalo le go fahlela, le ditaba tša go swana le kganyogo le kamogelego ya diphetho le ditiro go ya ka meetlo le maikutlo. • O nagana gore se se diragalago se a kgodiša/ke sa nnete/se a kgonagala …? • Na mabaka a mongwadi ke a maleba/a a kwagala/a a rumega … • Ahlaahla/swayaswaya ka tsinkelo ka ga tiragalo/maikemišetšo/tšhušumetšo/ maikutlo/tšhišinyo … • Na o dumelelana le tebelelo/setatamente/temogo/tlhathollo? • Go ya ka wena, mongwadi/moanegi/moanegwa a ka rweŠwa diala ge a šišinya gore/bolela gore … (Thekga karabo ya gago/Efa mabaka a go fahlela karabo ya gago.) • Na o amogela maikutlo/maitshwaro/ditiro tša moanegwa? Efa mabaka a karabo ya gago. • Na ditiro/maikutlo/tšhušumetšo ya moanegwa e… laetša eng ka yena ge go lebeletšwe dikamano tša meetlo ya boditšhabatšhaba? • Ahlaahla ka tsinkelo/swayaswaya ka dikahlolo tša ka setšweletšweng Ahlaahla ka tsinkelo/swayaswaya ka dikahlolo tša ka setšweletšweng Dipotšišo tše di mabapi le go ela saekholotši le ditlamorago tša bobotse bja setšweletšwa go morutwana. Di nepišitše go maikutlo a morutwana ge a araba diteng, go ikamanya le baanegwa goba ditiragalo, le go iphetolela go tšhomišo ya mongwadi ya polelo (go swana le kgethontšu le tshwantšhokgopolo). • Ahlaahla ka fao le bonago setšweletšwa/tiragalo/maemo/thulano/kgakanego… • Na o kwela moanegwa bohloko? Ke sephetho goba tiro efe yeo o bego o ka e dira ge o be o le maemong a bjalo? • Ahlaahla/Swayaswaya ka tšhomišo ya polelo ya mongwadi … • Ahlaahla bohlokwa bja setaele/matseno/thumo/tshwantšhokgopolo/ tshwantšhišo/tšhomišo ya dithekniki tša theto/ditlabakelo tša dingwalo …	**Magato 4 le 5: 20%**

4.4 LENANEO LA KELO

Lenaneo la Kelo le hlametšwe go phatlalatša mešomo ya Kelo ya semmušo ya dithuto tšohle ka moka tša kotara ka sekolong**.** Lenaneo la Kelo le swanetše go dirwa ke sekolo gomme le bontšhe matšatšikgwedi ao mošomo o tla dirwago ka ona.

Dinyakwa tša Thuto

Dinyakwa tša kgoboketšo ya mošomo di filwe ka diphesente. Mo diphesente tše masome-pedi tša mabokgoni a polelo di bontšhitšwego, go ra gore kabo ya mafelelo ya meputso ya mabokgoni ao a polelo, e swanetše go ba diphesente tšemasomepedi tša palomoka, e sego meputso ye masomepedi. Dikolo ga se di beelwe mellwane go palo ya meputso ye e abetšwego mabokgoni a polelo, kgang ke ge boima bja mabokgoni a mangwe le a mangwe a polelo a hlokomedišišitšwe go mošomo wo mongwe le wo mongwe go ya ka diphesente tšeo di abilwego. Go Mphato wa 4, mohlala, moleko wa tsebo ya polelo o ka ba wa meputso ye 20 goba go feta, kgang ke ge boima bja mafelelo bo ka se fete boima bjo bo bontšhitšwego ka go lenaneo la kelo.

Mo go Go ngwala, dikarolo tša tshepetšo ya peakanyo goba peakanyo ka moka di swanetše go elwa bonyane, gatee ka kotara. Botelele bja ditšweletšwa tša go ngalwa bjalo ka ge bo bontšhitšwe mo go karolo ya 3.3 bo swanetše go latelwa.

Ditlhahlobo

Diteng tša tlhahlobo ya mafelelo a ngwaga di swanetše go ntšhwa go mošomo wo o dirilwego wa ngwaga, gomme e swanetše go ba kgetho ya mabokgoni le mešongwana yeo e tla kgontšhago morutwana go bontšha gore o itokišeditše go tšea karolo ka mafolofolo go mešomo mo ngwageng wo o latelago.

Tlhahlobo e tla ba le tše di latelago:

- Go balela kwešišo, go akaretša mošomo wa tlotlontšu
- Go ngwala setšweletšwa se sekopana sa boitlhamelo, go akaretša peakanyo ya tšhomišo ya maleba ye e nepagetšego, thutapolelo, maswaodikga le mopeleto.
- Ngwala setšweletšwa sa tirišano se sekopana (tshedimošo/mediya/tša leago) go akaretša peakanyo ya tšhomišo ya maleba ye e nepagetšego, thutapolelo, maswaodikga le mopeleto.
- Dibopego le melao ya tšhomišo ya polelo go bontšha tsebo le kwešišo ya thutapolelo, maswaodikga le mopeleto
- Mabokgoni a Go theeletša le Go bolela a ka se elwe bjalo ka karolo ya tlhahlobo ka ge tše di elwa mo lebakeng le le telele la nako. Le ge go le bjalo, go letetšwe go re moputso wa kelophetho, wo o theilwego go dikelo tša semmušo tša Go theeletša le Go bolela, o tla fiwa bjalo ka moputso wa tlhahlobo

Dinkatlapana tše di latelago di laetša dinyakwa tša kelo ya semmušo ya Dipolelo tša Lelemetlaleletšo la Pele

Nkatlapana ya Lenaneo la kelo

KOTARA YA 1					
Mphato wa 4		**Mphato wa 5**		**Mphato wa 6**	
Mošomo wa 1	**%**	**Mošomo wa 1**	**%**	**Mošomo wa 1**	**%**
Setšweletšwa sa kanegelo/tlhalošo		Setšweletšwa sa kanegelo/tlhalošo		Setšweletšwa sa kanegelo/tlhalošo	
Theeletša le go bolela ka ga ba lapa/ bagwera/diruidiratwa/papadi ya mmamoratwa/ditaba tša madireng	25	Theeletša le go bolela ka ga ba lapa/ bagwera/diruidiratwa/papadi ya mmamoratwa/ditaba tša madireng	20	Theeletša le go bolela ka ga balapa/ bagwera/diruidiratwa/papadi ya mmamoratwa/ditaba tša madireng	20
Dibopego le melao ya tšhomišo ya polelo go kamano	15	Dibopego le melao ya tšhomišo ya polelo go kamano	15	Dibopego le melao ya tšhomišo ya polelo go kamano	15
Balela godimo	20	Balela godimo	20	Balela godimo	15
Gopodišiša ka dikanegelo/tšweletšwa tšeo a ipaletšego tšona	15	Gopodišiša ka dikanegelo/setšweletšwa seo a ipaletšego tšona	15	Gopodišiša ka dikanegelo/tšweletšwa seo a ipaletšego tšona	20
Ngwala ka ga ba lapa/bagwera/diruidiratwa/ papadi ya mmamoratwa/ditaba tša madireng.	25	Ngwala ka ga balapa/bagwera/diruidiratwa/ papadi ya mmamoratwa/ditaba tša madireng	30	Ngwala ka ga balapa/bagwera/diruidiratwa/ papadi ya mmamoratwa/ditaba tša madireng	30
Palomoka	**100**	**Palomoka**	**100**	**Palomoka**	**100**
Mošomo wa 2	**%**	**Mošomo wa 2**	**%**	**Mošomo wa 2**	**%**
Dingwalo (theto)		Dingwalo (theto)		Dingwalo (theto)	
Theeletša le go bolela ka theto	20	Theeletša le go bolela ka ga theto	20	Theeletša le go bolela ka ga theto	20
Tekatlhaologanyo	30	Tekatlhaologanyo (sereto)	30	Tekatlhaologanyo (sereto)	30
Dibopego le melao ya tšhomišo ya polelo go kamano	20	Dibopego le melao ya tšhomišo ya polelo go kamano	20	Dibopego le melao ya tšhomišo ya polelo go kamano	20

Ngwala sereto	30	Ngwala sereto	30	Ngwala sereto	30
Palomoka	**100**	**Palomoka**	**100**	**Palomoka**	**100**

KOTARA YA 2					
Mphato wa 4		**Mphato wa 5**		**Mphato wa 6**	
Mošomo wa 1	**%**	**Mošomo wa 1**	**%**	**Mošomo wa 1**	**%**
Setšweletšwa sa tshedimošo.		Setšweletšwa sa tshedimošo		Setšweletšwa sa tshedimošo	
Tekatlhaologanyo ya go theeletšwa (go theeletša le go araba go ditšweletšwa tša taelo.	25	Go theeletša le go araba go ditšweletšwa tša taelo.	20	Go theeletša le go araba go ditšweletšwa tša taelo	20
Dibopego le melao ya tšhomišo ya polelo go kamano	15	Dibopego le melao ya tšhomišo ya polelo go kamano	15	Dibopego le melao ya tšhomišo ya polelo go kamano	15
Balela godimo	20	Balela godimo	20	Balela godimo	15
Gopodišiša ka dikanegelo/ditšweletšwa tšeo a ipaletšego tšona	15	Gopodišiša ka dikanegelo/setšweletšwa seo a ipaletšego tšona	15	Gopodišiša ka dikanegelo/tšweletšwa seo a ipaletšego tšona	20
Ngwala setšweletšwa sa ditaelo	25	Ngwala setšweletšwa sa ditaelo	30	Ngwala setšweletšwa sa ditaelo	30
Palomoka	**100**	**Palomoka**	**100**	**Palomoka**	**100**
Mošomo wa 2 (Moleko/tlhahlobo ya gare ga ngwaga)	**%**	**Mošomo wa 2 (Moleko/tlhahlobo ya gare ga ngwaga)**	**%**	**Mošomo wa 2 (Moleko/tlhahlobo ya gare ga ngwaga)**	**%**
Lephephe la 1: Bomolomo: Go balela godimo, go theeletša le go bolela	30	Lephephe la 1: Bomolomo: Go balela godimo, go theeletša le go bolela	30	Lephephe la 1: Bomolomo: Go balela godimo, go theeletša le go bolela	30
Lephephe la 2: Tekatlhaologanyo ya bo balwa Polelo go kamano Go ngwala- ditaodišo le ditšweletšwa tša tirišano	25 15 20 10	Lephephe la 2: Go balela kwešišo Polelo go kamano Go ngwala- ditadišo le ditšweletšwa tša tirišano	25 15 20 10	Lephephe la 2: Go ngwala- ditadišo le ditšweletšwa tša tirišano	20 10

				Lephepe la 3: Go balela kwešišo Polelo go kamano	25 15
Palomoka	**100**	**Palomoka**	**100**	**Palomoka**	**100**

KOTARA YA 3					
Mphato wa 4		**Mphato wa 5**		**Mphato wa 6**	
Mošomo wa 1	**%**	**Mošomo wa 1**	**%**	**Mošomo wa 1**	**%**
Ditšweletšwa tša kanegelo		Ditšweletšwa tša kanegelo		Ditšweletšwa tša kanegelo	
Go theeletša tekatlhaloganyo (theeletša le go bolela ka ga dikanegelokopana	25	Go theeletša tekatlhaloganyo (theeletša le go bolela ka ga dikanegelokopana)	20	Go theeletša tekatlhaloganyo(theeletša le go bolela ka ga dikanegelokopana)	20
Dibopego le melao ya tšhomišo ya polelo go kamano	15	Dibopego le melao ya tšhomišo ya polelo go kamano	15	Dibopego le melao ya tšhomišo ya polelo go kamano	15
Balela godimo	20	Balela godimo	20	Balela godimo	15
Gopodišiša ka dikanegelo/setšweletšwa seo a ipaletšego sona	15	Gopodišiša ka dikanegelo/setšweletšwa seo a ipaletšego sona	15	Gopodišiša ka dikanegelo/setšweletšwa seo a ipaletšego tšona	20
Ngwala dikanegelokopana ya mong	25	Ngwala dikanegelokopana ya mong	30	Ngwala dikanegelokopana ya mong	30
Palomoka	**100**	**Palomoka**	**100**	**Palomoka**	**100**
Mošomo wa 2	**%**	**Mošomo wa 2**	**%**	**Mošomo wa 2**	**%**
Poledišano/tiragatšo/papadi		Poledišano/tiragatšo/papadi		Poledišano/papad/tiragatšo	
Go theeletša le go bolela Bapala karolo ya maemo ao a tlwaelegilego	20	Theeletša le go bolela Bapala karolo ya maemo ao a tlwaelegilego	20	Theeletša le go bolela Bapala karolo ya maemo ao a tlwaelegilego	20
Tekatlhaologanyo	30	Tekatlhaologanyo	30	Tekatlhaologanyo	30

Dibopego le melao ya tšhomišo ya polelo go kamano	20	Dibopego le melao ya tšhomišo ya polelo go kamano	20	Dibopego le melao ya tšhomišo ya polelo go kamano	20
Ngwala poledišano	30	Ngwala tshwayotshwayo ya puku	30	Ngwala sengwalo sa papadi/tiragatšo ye kopana	30
Palomoka	**100**	**Palomoka**	**100**	**Palomoka**	**100**

KOTARA YA 4					
Mphato wa 4		**Mphato wa 5**		**Mphato wa 6**	
Mošomo wa 1	**%**	**Mošomo wa 1**	**%**	**Mošomo wa 1**	**%**
Ditšweletšwa tša tshedimošo tša go ba le tša go bonwa		Ditšweletšwa tša tshedimošo tša go ba le tša go bonwa		Ditšweletšwa tša tshedimošo tša go ba le tša go bonwa	
Tekatlhaologanyo ya go theeletšwa (theeletša le go bolela ka ga polelo	25	Tekatlhaologanyo ya go theeletšwa (theeletša le go bolela ka ga ditšweletšwa	20	Tekatlhaologanyo ya go theeletšwa (theeletša le go bolela ka ga ditšweletšwa	20
Dibopego le melao ya tšhomišo ya polelo go tšwa go papatšo	15	Dibopego le melao ya tšhomišo ya polelo go tšwa go setšweletšwa	15	Dibopego le melao ya tšhomišo ya polelo go tšwa go setšweletšwa	15
Balela godimo	20	Balela godimo	20	Balela godimo	15
Gopodišiša ka dikanegelo/setšweletšwa seo a ipaletšego tšona	15	Gopodišiša ka dikanegelo/setšweletšwa seo a ipaletšego tšona	15	Gopodišiša ka dikanegelo/setšweletšwa seo a ipaletšego tšona	20
Ngwala papatšo	25	Ngwala pego	30	Ngwala pego	30
Palomoka	**100**	**Palomoka**	**100**	**Palomoka**	**100**
Mošomo wa 2 (Moleko/tlhahlobo ya mafelelo a ngwaga)	**%**	**Mošomo wa 2 (Moleko/tlhahlobo ya mafelelo a ngwaga)**	**%**	**Mošomo wa 2 (Moleko/tlhahlobo ya mafelelo a ngwaga)**	**%**
Lephephe la 1: Bomolomo: Go balela godimo, go theeletša le go bolela	30	Lephephe la 1: Bomolomo: Go balela godimo, go theeletša le go bolela	30	Lephephe la 1: Bomolomo: Go balela godimo, go theeletša le go bolela	30

Lephephe la 2: Tekatlhaologanyo ya bo balwa Polelo go kamano Go ngwala ditaodišo le ditšweletšwa tša tirišano	25 15 20 10	Lephephe la 2: Tekatlhaologanyo ya bo balwaPolelo go kamano Go ngwala ditaodišo le ditšweletšwa tša tirišano	25 15 20 10	Lephephe la 2 ditšweletšwa
				Lephephe la 3 Polelo go kam
Palomoka	**100**	**Palomoka**	**100**	**Palomoka**

Kelo le tlhahlobo ye e theilwego Sekolong Mephato ya 4-5

Lenaneo la Kelo				
KTS ka kotara				
KTS **75%**	**kotara ya 1:** Mešomo ye 2	**kotara ya 2:** Mošomo wa 1 + tlhahlobo ya gare ga ngwaga ye 1 ye e nago le: Maphephe a 2: Lephephe la 1: Bomolomo: Go bala, Go theeletša le Go bolela Lephephe 2: Lephepe la go logaganywa (Tekatlhaloganyo, polelo le go ngwala – ditaodišo le ditšweletšwa tša tirišano	**kotara ya 3:** Mešomo ye 2	**kotara ya 4:** Mošomo o 1

2: Go ngwa tša tirišano	**TLHAHLOBO** **25%**	20 10		Tlhahlobo ye 1 ya mafelelo a ngwaga ye e nago le: Maphephe a 2: **Lephephe la 1:** Bomolomo: Go bala, go theeletša le go bolela **Lephephe la 2 diri tše 2:** Lephepe la go logaganywa (Tekatlhaloganyo, polelo le go ngwala – ditaodišo le ditšweletšwa tša tirišano)
3: Go bala mano		25 15		
		100		

Kelo le tlhahlobo ye e theilwego Sekolong Mphato wa 6

Lenaneo la kelo
KTS ka kotara

KTS **75%**	**kotara ya 1:** Mešomo ye 2	**kotara ya 2:** Mošomo wo 1 + Tlhahlobo ya gare ga Ngwaga ye 1 ye e nago le: Maphephe a 3: Lephepe la 1: Bomolomo: Go bala, go theeletša le go bolela Lephepe la 2 iri 1: Lephephe la Togaganyo (Tekatlhaloganyo, polelo le go ngwala)	**kotara ya 3:** Mešomo ye 2	**kotara ya Term 4:** Mošomo o 1

TLHAHLOBO **25%**		Tlhahlobo ya mafelelo a ngwaga ye 1 ye e nago le: Maphepe a 2: **Lephephe la 1:** Bomolomo: Go bala, Go theeletša le Go bolela **Lephephe la 2 iri 1:** Go ngwala – Ditaodišo le ditšweletšwa tša tirišano **Lephephe la 3 iri 1:** Tekatlhaloganyo le polelo

TLHAMEGO YA MAPHEPHE A TLHAHLOBO A MEPHATO YA 4-6

MEPHATO 4-5

Kalo ye e šišintšwego ya tlhahlobo ya gare ga ngwaga le mafelelo a ngwaga ya Maleme a Gae ka go Mephato ya 4 -5 ke ye e latelago:

LEPHEPHE	TLHALOŠO	MEPUTSO: MPHATO WA 4
1	Bomolomo: Go bala, go theeletša le go bolela	30
2 **Diiri tše 2**	Go bala tekatlhaologanyo	25
	Polelo go kamano	15
	Go ngwala – ditaodišo	20
	Le ditšweletšwa tša tirišano	10
PALOMOKA YA TLHAHLOBO		100

MPHATO WA 6

	TLHALOŠO	MEPUTSO: MPHATO WA 4: 6

1	Bomolomo: Go bala, go theeletša le go bolela	30
2 **Iri 1**	Go ngwala – ditaodišo le ditšweletšwa tša tirišano	20 10
3 **Iri 1**	**Go bala tekatlhaloganyo** **Polelo go dikamano**	25 15
PALOMOKA YA TLHAHLOBO		100

Tlhamego ye e šišintšwego ya lephephe le lengwe le le lengwe la tlhahlobo ya Mephato ya 4-5

LEPHEPHE	**KAROLO**	**MEPUTSO**	
1	Bomolomo: go bala, go theeletša le go bolela	Mphato wa 4	Mphato wa 5
	A: Go balela godimo	15	15
	B: Go theeletša le Go bolela: polelo ya go itokišetšwa/polelo ya go se itokišetšwe/poledišano/dipotšišotherišano/ngangišano/go diragatša/bapala karolo/dikahlaahlo/tekatlhaologanyo ya go theeletšwa/theto/papadikekišo	15	15
	PALOMOKA YA LEPHEPHE LA 1	**30**	**30**

	Polelo go dikamano	Mphato wa 4	Mphato wa 5
	A: Tekatlhaloganyo (Mehutahuta ya ditšweletšwa e ka šomišwa go akaretša ditšweletšwa tša tša go bonwa goba tša kerafiki)	25	25
	B: Polelo • Dibopego tša polelo (mantšu le mafoko) di swanetše go elwa ka go kamano ka go šomiša ditšweletšwa tša mehutahuta • Temogo ya polelo ka tsinkelo	15	15
	Go ngwala	Mphato wa 4	Mphato wa 5
2 **Diiri tše 2**	A: Taodišo e tee Mephato ya 4-6: kanegelo/tlhalošo (Hlokomela gore palo ya mantšu le ditemana tša Mephato ya go fapana e laeditšwe	20	20
	B: Setšweletšwa se tee - setšweletšwa sa tirišano Mangwalo a semmušo goba ao a seo a semmušo a go ya kgatišong/ Mangwalo a semmušo a kgopelo, dikgopelo, boipelaetšo, kwelobohloko, ditaletšo, ditebogo, ditebogišo, le mangwalo a kgwebo/Mangwalo a segwera/ di athikele tša kgatišobaka le dikholomo/Memorantamo/Metsotso le mananeothero, Diathekeletša dikuranta le dikholomo/Tša bophelo bja mohu/ Dipego (tša semmušo le tše e sego tša semmušo)/Ditshwayotshwayo/Dipolelo tša semmušo le tše e sego tša semmušo/boitsebišophelo/tša morulaganyi/ proutšhara/Dipotšišotherišano tše di ngwadilwego/Dipoledišano	10	10
	PALOMOKA YA LEPHEPHE LA 2	**70**	**70**
	PALOMOKA YA LE LEPHEPHE LA 1 LE 2	**100**	**100**

Tlhamego ye e šišintšwego ya lephephe le lengwe le le lengwe la tlhahlobo ya Mephato ya 6

LEPHEPHE	KAROLO	MEPUTSO
1	Bomolomo: go bala, go theeletša le go bolela	
	A: Go balela godimo	15
	B: : Go theeletša le go bolela: Polelo ya go itokišetšwa/polelo ya go se itokišetšwe/ poledišano/dipotšišotherišano/ngangišano/go diragatša/bapala karolo/dikahlaahlo/ tekatlhaologanyo ya go theeletšwa/theto/papadikekišo	15
	PALOMOKA YA LEPHEPHE LA 1	**30**

2 **Iri 1**	**Polelo go dikamano**	
	A: Tekatlhaloganyo (Mehutahuta ya ditšweletšwa e ka šomišwa go akaretša ditšweletšwa tša tša go bonwa goba tša kerafiki)	25
	B: Polelo • Dibopego tša polelo (mantšu le mafoko) di swanetše go elwa go kamano ka go šomiša mehutahuta ya ditšweletšwa • Go godiša temogo ya tšhomišo ya polelo ka tshinkelo	15
	PALOMOKA YA LEPHEPHE LA 2	**35**
3 **Iri 1**	**Go ngwala**	
	A: Taodišo e tee Mephato ya 4-6: kanegelo/tlhalošo (Hlokomela gore palo ya mantšu le ditemana tša Mephato ya go fapana e laeditšwe ka fase ga 3.3.2 ya tokomane ye)	20
	B: Setšweletšwa se tee – Setšweletšwa sa tirišano se se teletšana Mangwalo a semmušo goba ao a seo a semmušo la go ya kgatišong/Mangwalo a semmušo a kgopelo, dikgopelo, dingonorego, kwelobohloko, ditaletšo, ditebogo, ditebogišo, le mangwalo a kgwebo/Mangwalo a segwera/athekele ya kgatišobaka le dikholomo/ Memoranta mo/Metsotso le mananeothero, Diathekele le dikholomo/Tša bophelo bja mohu/ Dipego (tša semmušo le tše e sego tša semmušo)/Ditshwayotshwayo/Dipolelo tša semmušo le tše e sego tša semmušo/boitsebisophelo/tša morulaganyi/proutšhara/Dipotšišotherišano tše di ngwadilwego/Dipoledišano (Hlokomela gore palo ya mantšu le ditemana tša Mephato ya go fapana e laeditšwe ka fase ga 3.3.2 ya tokomane ye)	10
	PALOMOKA YA LEPHEPHE LA 3	**35**
	PALOMOKA YA LE LEPHEPHE LA 1, 2 LE 3	**100**

4.5 GO REKHOTA LE GO BEGA

Go rekhota ke tshepetšo yeo morutiši a ngwalago le go boloka maemo a bokgoni bja morutwana go mošomong wo itšego wa kelo. Go rekhhota go kgatelopele ya morutwana ya go ikhweletša tsebo bjalo ka ge e hlaloša ka go Ditatamente tša Pholisi ya Lenaneothuto le Kelo. Bokgoni bja morutwana bjo bo rekhotilwego bo swanetše go fa bohlatse bja kgatelopele mphatong le gore go tšwelapele goba go hlatloša go ya mphatong wo o latelago. Direkhoto tša bokgoni bja morutwana di swanetše go šomiša gape go kgonthišiša kgatelopele ye e dirilwego ke barutiši le barutwana nakong ya ge go rutwa ebile go ithutwa.

Go bega ke tshepetšo ya go kgokaganya bokgoni bja morutwana le bja barutwana ba bangwe, batswadi, dikolo, le bakgathatema ba bangwe. Bokgoni bja morutwana bo ka rekhotwa ka ditsela tše ntši. Tše di akaretša dikarata tša go bega, dikopano tša batswadi, matšatši a go eta dikolo, dikhonferense tša motswadi-morutiši, go letša megala, mangwalo, mangwalotaba a phapošing goba a sekolong, bj.bj. Barutiši ba mephato ka moka ba bega dipoelo tša dithuto ka dipersente. Diphihlelelo tše šupa tša go lekanyetša di laodišitšwe go thuto ye nngwe le ye nngwe ye e laeditšwego ya Mphato wa R – 12. Maemo a go fapana a phihlelelo le makala a dipersente a go sepelelana le ona a laeditšwe mo nkatlapaneng ye e latelago.

DIKHOUTU LE DIPERSENTE TŠA GO REKHOTA LE GO BEGA

KHOUTU YA TEKANYETŠO	DITLHALOŠI TŠA BOKGONI	PERSENTE
7	Bokgoni bjo bo botse kudukudu	80 – 100
6	Bokgoni bjo bo botse kudu	70 – 79
5	Bokgoni bja go kgotsofatša	60 – 69
4	Bokgoni bjo bo lekanego	50 – 59
3	Bokgoni bja go amogelega	40 – 49
2	Bokgoni bja go išega	30 – 39
1	O hlolegile	0 – 29

Hlokomela: Sekala sa dintlhašupa se swanetše go ba le ditlhalošo tša go kwagala tšeo di fago tshedimošo ka botlalo ya tekanyetšo ye nngwe le ye nngwe ka botlalo.

Barutiši ba tla rekhota meputso ya maleba ya mošomo ka go šomiša lephephe la go rekhota; omme ba bega dipersente go lebana le thuto ka dikarateng tša go bega tša morutwana.

4.6 TEKANYETŠO YA KELO

Tekanyetšo e laetša tshepetšo yeo e nnetefatšago gore kelo ya mešomo e a amogelega, ke ya nnete ebile e a botega. Tekanyetšo e swanetše go phethagatšwa maemong a sekolo, selete, profense le bosetšhaba. Ditlwaetšo tša tekanyešo ya botlalo ye e nepagetše di swanetše go šetšwa gore go tle go kgonthišišwe boleng bja kelo ya dithuto ka moka. Se se swanetše go dirwa bonyanne gatee ka kotara.

Tekanyetšo e swanetše go netefatša gore dikelo ka moka ke tše di amogelegago tša nnete tša go botega gape di lekane. Kamogelo e laetša gore mošomo o swanetše go ela hwetšo ya mabokgoni ao a rutilwego go bapa le mabokgoni ao a laeditšwego ka gare ga tokomane ya Setatamente sa Pholisi sa Lenaneothuto le Kelo. Mošomo o swanetše go ela tekanyetšo ya phihlelelo ya mabokgoni ao a rilego. Go fa mohlala, ge re hlama dipotšišo tša tekatlhaologanyo go ra gore re leke bokgoni bja barutwana bja go fetleka le go hlama tshedimošo yeo e filwego ka setšweletšweng e seng go botšiša dipotšišo mabapi le tsebokakaretšo yeo e nyalelanago le setšweletšwa.

Balekodi mo maemo a sekolo ba swanetše go fa ditshwayotshwayo tša boleng go tiišetša gore tlwaetšo ya kelo e a phagamišwa. Motereišene o ka se be mošomo wa go lekola fela gore palo ye e nepagetšego ya mešomo e dirilwe, goba gore memorantamo o šomišitšwe ka mokgwa wa maleba. Mo dipolelong go ra gore molekodi o tla fa tshwayotshwayo ye botse, mo go dilo tše dingwe, maemo a go botšiša molekwana wa tekatlhaologanyo; go ngwala go go oketšegilego kgafetšakgafetša;boleng bja ditlabakelo tša kelo le dibaka tša tšwelopele tše di ka fiwago, le go swaragana ga morutiši le dipuku tša mošomo tša barutwana le bohlatse bja go šoma ga barutwana.

Tshepetšo ya motereišene e swanetše go netefatša gore tekanyetšo ye e filwego ga e fetogefetoge go kgabaganya mephato ka moka ka kreiting, le go dikreiti ka sehlopheng. Mohlala, tekanyetšo ya 3 ye e filwego ke morutiši o tee, e swanetše go emela magato a mabokgoni le tsebo a go swana le tekanyetšo ya go swana le ye e filwego ke morutiši yo mongwe. Go bohlokwa go re Dihlogo tša Dithuto di dire motereišene ka mehla.

4.7. KAKARETŠO

Tokomane ye e balwe mmogo le:

4.7.1 *National policy pertaining to the programme and promotion requirements of the National Curriculum Statement, Grades R – 12; le*

4.7.2 The policy document, *National Protocol of Assessment Grades R-12*

TLHALOŠONTŠU

akronimi– lentšu la go bitšega leo le bopilwego ka tlhaka goba ditlhaka tša mathomo tša sekafoko goba leina (mohlalaTTT = Thuto le Tlhahlo tše di Tšweletšego)

analotši-1. Go hwetša tša go swana dilong tše di bonalago di fapana.

2. Go hwetša tša go swana dilong tše di bonalago di fapana, tsela ya go hlatholla goba go laetša se sengwe, fela e sa hlatsele. Motho o swanetše go phafoga go analotši ya maaka. Go swanetše go ba le tshepelelano ya maleba magareng ga seo se hlalošwago le tlhalošo ka botlalo ya analotši

aneketote–Dikanegelo tša ditiragalo tše nnyane tše di anegwago go fa tshedimošo, boithabišo, tshegišo go ba moanegwa go utulla moanegwatša ditiragalo tše nnyane tše di anegwago go fa tshedimošo, boithabišo, tshegišo, goba go utolla moanegwa

animeišene – thekiniki ya go šomiša tatelano ya diswantšho tša go se šuthe, go di tšweletša eke di a šutha goba di a phela

Kganetšosehloa– ge dintlha tša godimo tšeo di bego di letetšwe di sa phethagatšwa, goba boithabišo bo sa fihlelelwa, goba bohlokwa bja thulaganyo ya pukwana bo timelela ka bjako ka lebaka la tshegišo le ditiragalo tše di se nago mohola.

anthisese – tlhalošo ya dikgopolo tše pedi tša go thulana goba dikgopolo tša go fapana tekatekanong ya phapantšho (mohlala. ‘go ihlaganela kudu, lebelo le le nyane,)

baamogedi ba tshedimošo – 1. Babadi, batheeletši, goba babogedi ba setšweletšwa se se itšego; ka gopeakanyoya sengwalwababoledi/bangwadi ba swanetše go hlokomela mohola le baamogedi ge ba kgetha mokgwa wa maleba wa go ngwala

2. koketšo. gabotsebotse, baamogedi ba tshedimošo ke bao ba bogetšego mmino goba dipapadi ge di diragatšwa.

badišiša–padišišo ke mokgwa wa go bala wa go fa mmadi monyetla wo mongwe gape gore a kwešiše setšweletšwa sa bothata

bapetša (lebelela lephapantšho) – go ela ka fao dilo di swanago goba di fapanago

bobotse bja ka gare- 1.go hlokomela bobotse bja polelo ka gona go hlokomela le go kgahlwa ke mohola wa go se fele wa ditšweletšwa

2. motho yo bjalo o hlokomela botse bja botaki. “Bobotse bja ka gare” bo hlaloša botse bjo bo humanwago mešomong ya botaki. Motho a ka ahlaahla bobotse bja mošomo, goba a dira dikahlolo tša bobotse

boemo/dikamano – ka mehla setšweletšwa se šomišwa lego tšweletšwa ka gare ga boemo; kamano e akaretša maemo a bophara le bokgauswi go swana le boithekgo bja leago, setšo le sepolitiki; Lereo le le hlaloša gape seo se latelago goba se latelwago ke lentšu goba setšweletšwa mme se na le mohola tlhalošong

boikgopolelo – go humana tlhalošo go seo se tšweleditšwego le go akanya ditlamorago ka moka

difahloši tša boemo/dikamanotirišo ya mantšuao a potapotilego lentšu la go se tsebje, go hwetša tlhalošo ya lona. Mokgwa wo wa go bala o ka rutwa mmogo le tlotlontšu.

dipotšišotherišano- mošomowa go kgoboketša tshedimošo goba poledišano ya serokaphatla magareng ga batho, e na le morero wo o itšego

dithalwa– ditšweletšo tša botaki bja go bonwa goba sethekniki (mohlala. dithalwa, dihlangwa)

ditsebotlhaka –ditsebotlhaka tša go fapana (mohlala. tsenelelo, tša go bonwa, tša go thalwa, khomphuthara, mediya, setšo le leago

ditšweletšwa tša go bonwa – kemedi ya go bonwa ye e ka bogelwago ebile e tliša melaetša (mohlala. diswantšho tša filimi, dinepe, dithalwa tša khomphuthara, dikhathune, mmotlolo, dithalwa, tša botaki)

ditšweletšwa tša makgonthe – ditšweletšwatša go ba le mošomo wa go diragatša, ga se tša dingwalo (mohlala. Diathikele tša makasine lekuranta, direkhoto tša go tšwaseyalemoyeng le thelebišeneng, Dipapatšo, maswao a ditšweletšwa, diproutšhara tša go sepela, diforomo tša mmušo, mehlala ya mangwalo a nnete)

ditumatshwano – lentšu la go bitšwa ebile le peletwa go swana fela le na le ditlhalošo tša go fapana. (mohlala. ‘leina ‘thaba’ le lediri ‘go thaba’’)

fonte– mohuta le bogolo bja ditlhaka tše di šomišwago ge go ngwalwa, go tlanywa (mohlala. 12pt (bogolo) Times New Roman (setaelesa go ngwala ditlhaka)

foramo - Go bolelaka sehlopha goba ka ngangišano ya foramo go ka šomišwa kgahlanong le dikolo tše dingwe, goba ka phapošing ka go arolabarutwanaka dihlopha tše nne, se sengwe le se sengwe

se bolela ka karolwana ye itšego ya sererwa se tee. Moahlodi o tla tšea sephetho sa gore go fentše sehlopha se fe.

gatelela (mo lentšung goba lefokong) – go gatelela senoko se se itšego mo lentšung goba lentšu mo lefokong

go bona dilo ka lehlakore le tee (sterothaepe) – go se fetoše kgopolo (gantši o tšea lehlakore) mabapi le go re ke karolo efe yeo motho yo a itšego a swanetšego go e bapala**hlatholla-**go dira gore tlhalošo ya setšweletšwa e kwešišege go mmadi**kanegelo** – kgokagano ya go bolelwa goba ya go ngwalwa ka mokgwa wa tatelano ya ditiragalo **Kelo** – tshepetšo ya go tšwelela ya ditsela tša go fapafapana tša go kgoboketša tshedimošo ka ga bokgoni bja morutwana**kgethollo** – . Go tšea lehlakore; go rata selo, kgopolo, mokgwa goba motho o tee go feta yo mongwe go dira gore go be bothata go dira kelo ya go amogelega

kgokagano –kgokagano ya mafoko goba ditemana ka go diriša makopanyi, mašala goba poeletšo

leganetši/lelatodi – lentšu la go ganetša/latola le lengwe polelong (mohlala. ‘thabile’ le ‘nyamile’)

lehlalošetšagotee (go fapana le **lelatodi/leganetši**) – lentšu leo le nago le tlhalošo ya go swana le le lengwe polelong e tee. Mahlalošagotee mo *Sesothong sa Leboa a tliša diphapano tše bohlokwa tlhalošong*

lekola– go lebeledišiša goba go badišiša ka tsinkelo go fa bopa dikgopolo goba go dira dikahlolo

lekopanyi – lentšu la go šomišwa go kopanya dithabe, mantšu, dikafoko goba mafoko

Leleme la Gae (lebelela**Lelemetlaleletšo**) – polelo yeo bana ba ithutago yona ka gae; ke polelo ye re naganago ka yonaLelemetlaleletšo - (lebelela Leleme la Gae)- leleme leo le ithutwago go oketša Leleme la Gae

lentšu (l*ebelela kanegelontšu)*–polelo ya tlhabošo goba ya go ngwalwa yeo e kwewago goba e kwešišwago ke bao ba e theeleditšego goba ba e balago

letšo – lentšu la go tšwa go le lengwe goba go modu; le bopša ka go hlomesetša hlogo goba moselana (mohlala. ‘mosepelo go tšwa go sepela’)

mabokgoni a go kwešiša mantšu - mekgwa ye e šomišwago ge go balwa lentšu le le sa tsebjego (mohlala. Go kgaogantšha dinoko goba go lebelela tlhalošo ya dihlogo goba meselana

mainatlhangwa ka medumo (onomathopia) - tšhomišo gape ya mantšu go hlama medumo yeo e e hlalošago

melawana – melao yeo e amogetšwego go tirišopolelo. Melawanaye mengwe e thušago goroša tlhalošo (mohlala. Melao ya thutapolelo, maswaodikga, mongwalo leditlhakakgolo); ye mengwe e thuša ge go hlagišwa diteng (mohlala. Lenaneo la diteng, kalo ka kakaretšo, dihlogo, dikaratapapetla, dihlogwana, mananeo, diswantšho, lenaneo la mantšu mafelelong a puku); letše dingwe tša go laetša patrone ya polelo ya go ba le fomula (mohlala. ditumedišo, polelwana)

mediya wa mahlakorentši – mekgwatirišoya go logaganywa ya go akaretšaditšweletšwa tša go ngwalwa, tša go bonwa, modumo, di-video, letše dingwe

modirišo– atmosefere goba maikutlo go ditšweletšwa tša go ngwalwa; e laetša maikutlo goba foreimi ya monagano wa moanegwa; e ka hlaloša gape moya wa go tlišwa ke ditšweletšwa tša go bonwa, tša go theeletšwa le tša mahlakorentši

mohuta wa sengwalo – ditšweletšwa ge di hlopšhwa go ya ka mehuta ya tšona, mohlala*padi, papadi, theto, lengwalo la kgwebo, lengwalo la segwera*

mokgwatirišo (mode) – mokgwa/tsela ya go hlagiša, ya go boledišana (mohlala. Mokgwatirišo wa go ngwalwa, mokgwatirišo wa bomolomo/orale, mokgwatirišowa go lebelela (wa go akaretša dithalwa tša go swana le dikaratapapetla)); tshedimošo e ka fetošwa go tšwa go mokgwatirišowo mongwe go ya go wo mongwe (mohlala. Go fetolela kerafo temaneng)

mothofatšo – go fa dilo tšeo di sa welego legorong la batho dika tša batho

mošito– poeletšo ya patrone ya medumo ye e tlwaelegilego

morumokwano – mantšugobamethalotheto ya go felela ka modumo wa go swana.**mmepe wa monagano** – kemedi ya kgwekgwe goba ya sererwa yeo mantšu a magolo le dikgopolo tše kgolo di beakantšwego ka go thalwa**papišo** (lebelela gape**tekatekanyo**) – papetšo yeo e hwetšwago mahlaoding le mahlathing e ka magato a mararo, mohlala. ‘mo’ (kgato 1), ‘moo’ (kgato 2), ‘mola’ (kgato 3)**parafreisa** – go akaretša temana ka mantšu a gago fela o sa e

khutsofatše

paronimi – lentšu la go bopša go tšwa go modu

phane– papadišo ya mantšu ao a swanago goba a nago le modumo wa go swana go hlama tshegišo (mohlala. 'Barwadi ba melora ba lala ba lora ba rwala melora bošego.')

phapantšho (lebelela le **bapetša**) – go bona ka fao dilo di fapanago

poeletšomodumo– patrone ya modumo ya go akaretša poeletšo ya ditumammogo. Poeletšo e ka humanwa mathomong a mantšua go latelelana goba ka gare ga mantšu.

poeletšatumanoši – 1. poeletšo (gantši) ya ditumanoši mantšung a mabedi goba go feta fao, mohlala. " "bana ba ba bapala ka santa"

2. koketšo. Ditumanoši ga di gapeletšege go swana swaniswani: ditumanoši tša go batamelana ka modumo di ka šomišwa

pego - (ya semmušoleya go se be ya semmušo) Go fa dipoelo tša maemo, mohlala. Kotsi**phošolla** – tsela ya go thalathala/ngwala le go ngwalolla setšweletšwa go balwa gape le go phošolla tšhomišo ya polelo, maswaodikga le mopeleto le go lekola kgokagano ya dikgopolo le kgohlagano ya sebopego; ka go mediya, phošollo lebane le tlhamo, kgetho le kalo yaditšweletšwa

polelo ya dika (go fapana le**polelo ya go letla**)- mantšugoba dikafoko tša go se tlwaelege tša go goroša molaetša; ditšweletšwatše bjalo gantši di šomišapolelo ye e šišitšego ka dika (mohlala. tshwantšhišo, mothofatšo, tshwantšhanyo)

polelo ya go hlalefetša – polelo yeo maikemišetšo a yona e lego go jabetša goba go ba le khuetšo godimo ga batho ba bangwe mohlala. Dipapatšo, polelo ya go rekiša, polelo ya sepolitiki

polelothwii/polelo ye e lego pepeneneng (go fapana le **polelo ya dika**) – tlhalošothwii ya mantšu

polelo ya maikutlo – polelo ya go tsoša maikutlo a a tseneletšego

polelommele – go šomiša sefahlego goba mmele go tšweletša molaetša (mohlala. go šikinya hlogo go laetša gore o a gana)**retšistara** – go šomišamantšu, setaele, thutapolelolesegalo sa go fapana dikamanong goba maemong a go fapana (mohlala. Ditokomane tša semmušo di ngwadilwe ka retšistara ya semmušo molamangwalo a segwera a ngwalwa ka retšistara ya go se be ya semmušo)

segalo – 1. Paterone ya segalo goba tlhabošo ya medumo yeo e laetšago dibopego tša thutapolelo go swana le mantšu le mafoko

2. Koketšo. E tliša phapano gare ga ditatamente le dipotšišo, ya ba ya laetša maikutlo a seboledi

3. boleng bja tšweletšo ya lentšu bja go tliša molaetša wa maikutlo wa setšweletšwa sa go bolelwa. Ditšweletšweng tša go ngwalwa, *se fihlelelwa ka mantšu a go tliša maikutlo a mongwadi*. Ka go filimi, segalo se ka hlolwa ke koša goba diswantšho ge di bogetšwe

sehloa– karolo ya go kgahliša kudu, ye maatla, goba ya bohlokwa ya kanegelo; karolo ye ya bohlokwa ga e nape e etla mafelelong

sekena– go bala ka go kitimiša mahlo go hwetša tshedimošo ya maleba (mohl. pukung ya dinomoro tša mogala, go

hwetša tshedimošo ya motho yo a nyakwago)

sekimi- go bala ka tsinkelo go hwetša kgopolokgolo (mohl. direrwa tša kuranta)

seswantšho – seswantšho goba sebonwa sa go emela se sengwe

setaele – mokgwa wa moswananoši woo mongwadi a beakantšhago mantšu go fihlelela poelo ye e itšego. Setaele se kopanya kgopolo ye e hlaloŝwago le boyena bja mongwadi. Dipeakanyo tšeo di akaretša kgetho ya gagwe ya mantšu mmogo le dilo tša go swana le botelele le sebopego sa mafoko, segalo, le tirišo ya kgegeo.

setšweletšwa– *setatamente goba tlhamo ya mohuta wa kgokagano ya go ngwalwa, ya go bolelwa goba ya go bogelwa*

setšweletšwa sa tirišano – dingwalwa tša go ba le mohola (e.g. mangwalo, metsotsoya kopano, pego, difekese

thulano – kgakgano ye e tsogago magareng ga baanegwa goba batho le mabaka a bona; thulano

dingwalong e ka rotoga go tšwa dikganyogong tša go thulana goba go mekgwa ye e lego monaganong wa moanegwa

thulaganyo– tswalano ya ditiragalo setšweletšweng; thulaganyo e akanya tatelano le paterone ya tswalano ya ditiragalo le gore di tlemaganywa ke eng

tsebotlhaka (lebelela ditsebotlhaka) – bokgoni bja go bopa lego šomišatshedimošo mererong le dikamanong le go ngwalela merero ya go fapana. Bokgoni bja go hlaloša ditšweletšwa, go dumelela motho go kwešiša lefase la gagwe. *Bokgoni bja gobala le go ngwala*

tlhalošo taetšo- (lebelela le **tlhalošo ya dika**) – tlhalošo ya lentšu ya molaleng, ka fao lentšu le lego ka gona

tlhalošopepeneneng/Tlhalošothwii (go fapana le tlhalošotharedi)- tlhalošo ya seemo seo selo se lego ka sona

tlhalošotharedi(go fapana le **tlhalošothwii**) – selo se se šupšwago goba se akanywago ka setšweletšweng fela se sa hlalošwe thwii

tlhalošontši– ditlhalošo tša go feta e tee tšeo di hlolwago ke ka fao mantšu a šomišwago; ge a šomišwa go se na maikemišetšo, a phekaganya tlhalošo (mohlala. ‘ke tla mo lemiša tšhemo’ goba ‘ba mphile namanyana’

tšakone – ke mareo ao a ikgethago go ya ka mehuta ya mešomo goba dihlopha tša batho ba ba itšego. (mohlala. Lefapha la thuto le šomiša ‘morutiši, ‘barutwana’ bjalo bjalo); ge tšakone e šomišwa go kgetholla batheeletši/babadi gore ba se tšee karolo go kweša bohloko

tšakone ya polelo (meta-language) – polelo ya go šomišwa go bolela ka dingwalo gammogolemareo a thutapolelo; e akaretša mareo a go swana le ‘dikamano’, ‘setaele’, ‘thulaganyo’ le ‘ poledišano’

tšweletšontšu- tlhabošo lekwagalo ya lentšu go bolela le batheeletši

theopele (kgahlanong le **boithekgo**) – ge le šomišwa thwii, le hlaloša maemo a sediri ka gare goba kgauswi le bokapele bja foreimi; ge le šomišwa ka mokgwa wa seka, le laetša go gatelela goba go lebantšha ntlha ya lekala le tee ya go feta ye nngwe

tshwantšhišo – go šomiša selo go hlaloša se sengwe sa go swana le sona ka boleng (mohlala. ‘Thuto ke senotlelo

sa katlego.')

tshwantšhišo – papišothwii ya dilo tše pedi , mmolelwana wo ' bjalo ka' le 'go swana le'

tshwantšhokgopolo – mantšu, dikafoko le mafoko ao a bopago diswantšho ka kgopolong go swana le tshwantšhanyo, tshwantšhišo, mothofatšo

tshekamelo ka lehlakoreng le tee – go se kgotlelele goba go ahlola motho, sehlopha, kgopolo goba se se hlotšego pele o ka kwešiša

tshegišo – tshegišo ya ka pejana ye e sa naganelwago, ya go hlakantšha dikgopolo goba ditlhalošo tša go thulana